

Úradný vestník

Európskej únie

C 241

Zväzok 47

Slovenské vydanie

Informácie a oznámenia

28. september 2004

Číslo oznamu

Obsah

Strana

I Informácie

.....

II Úvodné akty

Európsky hospodársky a sociálny výbor**409. plenárne zasadnutie 2. a 3. júna 2004**

2004/C 241/01	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k dokumentu „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o práve uplatniteľnom na mimozmluvné záväzkové vzťahy („ROM II“) — COM(2003) 427 fin – 2003/0168 (COD)	1
2004/C 241/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Správe Komisie pre Radu, Európsky parlament, Európsky hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov - Posilnenie európskeho farmaceutického priemyslu v prospech pacienta – Podnet na konanie — COM(2003) 383 final	7
2004/C 241/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Návrhu rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktoré upravuje rozhodnutie č. 1999/784/CE Rady, ohľadom účasti Spoločenstva v Európskom audiovizuálnom observatóriu — COM(2003) 763 final - 2003/0293 (COD)	15
2004/C 241/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Návrhu rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady stanovujúceho smernice pre transeurópske energetické siete a odvolávajúce rozhodnutia č. 96/391/EC a č. 1229/2003/EC — COM(2003) 742 final - 2003/0297 (COD)	17
2004/C 241/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k „Návrhu smernice Európskeho parlamentu ohľadom vytvorenia spoločných pravidiel pre niektoré druhy nákladnej automobilovej dopravy (kodifikovaná verzia)“ — COM(2004) 47 final – 2004/0017 (COD)	19

SK

Cena:
18 EUR

(Pokračovanie na druhej strane)

2004/C 241/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa upravuje smernica 94/62/EC o Obaloch a odpade z obalov — COM(2004) 127 final - 2004/0045 COD	20
2004/C 241/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru K Návrhu nariadenia Rady (ES) č. 1268/1999 o podpore predvstupových opatrení pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka v kandidátskych krajinách strednej a východnej Európy Spoločenstvom v predvstupovom období — COM(2004) 163 def.-2004/0054 CNS	21
2004/C 241/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k „Návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o potravinách určených na zvláštne nutričné využitie (kodifikovaná verzia)“ — COM(2004) 290 final - 2004/0090 (COD)	23
2004/C 241/09	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Správe Komisie pre Radu, Európsky parlament, Európsky hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov stanovujúcej hlavné línie pre druhé kolo iniciatívy Spoločenstva nazývanej EQUAL (ROVNÍ) týkajúcej sa transnárodnej spolupráce pri presadzovaní nových prostriedkov boja proti všetkým formám diskriminácie a nerovnosti v súvislosti s trhom práce – Voľný pohyb dobrých nápadov (COM(2003) 840 def.)	24
2004/C 241/10	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Návrhu uznesenia Rady, ktorým sa vytvára Európsky fond pre utečencov na obdobie 2005/2010 (COM(2004) 102 fin. – 2004/0032 (CNS))	27
2004/C 241/11	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k „Návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ohľadom podmienok vstupu do sietí pre prepravu plynu“ — COM(2003) 741 final - 2003/0302 (COD)	31
2004/C 241/12	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Regionálnej integrácii a trvalo udržateľnému rozvoju	34
2004/C 241/13	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Návrhu smernice Rady ohľadom realizácie princípu rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami pri prístupe k tovaru a službám a pri ich poskytovaní — COM(2003) 657 final – 2003/0265(CNS)	41
2004/C 241/14	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Správe Komisie Rade a Európskemu parlamentu Podporovať technológie v službách trvalo udržateľného rozvoja: akčný plán Európskej únie v prospech ekotechnológií (COM(2004) 38 fin)	44
2004/C 241/15	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k otázke Transatlantický dialóg: ako zlepšiť transatlantické vzťahy	49
2004/C 241/16	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k „Návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorý upravuje smernicu 1999/62/CE, ktorá sa týka spoplatnenia nákladných automobilov za používanie vybraných druhov infraštruktúry“ (COM(2003) 448 final - 2003/0175 COD)	58
2004/C 241/17	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady stanovujúceho minimálne podmienky uplatňovania smernice 2002/15/EC a nariadení Rady (EHS) č. 3820/85 a č. 3821/85, týkajúcich sa sociálnej legislatívy vo vzťahu k aktivitám spojeným s cestnou dopravou — COM(2003) 628 def. - 2003/0255 (COD)	65

II

(Úvodné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

409. PLENÁRNE ZASADNUTIE 2. A 3. JÚNA 2004

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k dokumentu „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o práve uplatniteľnom na mimozmluvné záväzkové vzťahy („ROM II““

COM(2003) 427 fin – 2003/0168 (COD)

(2004/C 241/01)

Rada sa dňa 8. septembra 2003 rozhodla vyžiadať od Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru podľa článku 262 EU – zmluvy stanovisko k nasledujúcemu návrhu:

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o práve uplatniteľnom na mimozmluvné záväzkové vzťahy („ROM II““

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu, poverená prípravou prác, zaujala 4. mája 2004 stanovisko. Spravodajcom bol pán FRANK von FÜRSTENWERTH.

Nasledujúce stanovisko prijal Výbor na svojom 409. plenárnom zasadnutí dňa 2. a 3. júna 2004 (zasadanie z 2. júna 2004) 168 hlasmi za a 8 členovia sa hlasovania zdržali.

1. Zhrnutie záverov

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor víta návrh Komisie upraviť kolízne právo mimozmluvných záväzkových vzťahov formou európskeho nariadenia. Takto sa vyplní medzera, ktorá predtým citelne obmedzovala rozvoj jednotného európskeho právneho rámca.

1.2 Výbor povzbudzuje Komisiu a zároveň ju vyzýva, aby svoj úmysel uskutočnila čo najrýchlejšie, berúc pri tom do úvahy návrhy zmien a opráv, ktoré sú podrobne uvedené v bode (9.), aby toto nariadenie mohlo nadobudnúť účinnosť.

1.3 Výbor víta snahu Komisie o úplnú harmonizáciu, ktorou odstráni existujúci právny rozkol v dôležitej oblasti medzinárodného súkromného práva, ako práva mimozmluvných záväzkových vzťahov. Toto vytvorí pre používateľov práva zjednotenie, ktoré nemožno dostatočne doceniť. Namiesto toho, aby sa v každom jednotlivom prípade muselo najprv v styku s cudzinou uistiť o uplatniteľnom kolíznom práve a jeho obsahu, ktorý sa v členských štátoch líši prinajmenšom v detailoch, bude môcť v budúcnosti vychádzať z jednotne stanovenej normy, ktorá je na základe bezprostrednej platnosti nariadenia vo všetkých členských štátoch rovnaká.

2. Úvod: Odôvodnenie iniciatívy

2.1 Týmto nariadením zamýšľa Komisia zaviesť po prvý krát v Európskej únii jednotné kolízne právo v oblasti mimozmluvných záväzkových vzťahov. V oblasti zmluvných záväzkových vzťahov existuje takéto jednotné kolízne právo už od roku 1980, odkedy sa väčšina vtedajších západoeurópskych štátov rozhodla uzavrieť dohodu o zmluvných záväzkových vzťahoch. Viaceré štáty pristúpili k tejto zmluve neskôr. Vtedy sa zvolila forma multilaterálnych zmlúv, pretože vtedy, na rozdiel od dneška, neobsahovala dohoda o EHS ešte nijaké právne podklady na nariadenie príslušného právneho nástroja ako opatrenia práva spoločenstva. Kolízne právo mimozmluvných záväzkových vzťahov podlieha dnes ešte príslušným autonómnym úpravám členských štátov, ktoré síce často chápu vec rovnako, no prinajmenšom v detailoch sa zreteľne líšia, a ktoré si, v neposlednom rade, zachovali rozdielny ráz pri svojom uplatňovaní a výklade. Pre používateľov práva z toho vyplývajú mnohoraké ťažkosti, počnúc problémami s obstarávaním noriem a so znalosťou jazyka, a pokračujúc rámcom cudzej právnej kultúry a cudzieho národného uplatňovania a výkladu. V dôsledku toho, že právo záväzkových vzťahov a právo mimozmluvných záväzkov sú súčasťou záväzkového práva a že navzájom úzko vecne súvisia, sa opatrenia dohody o zmluvných záväzkových vzťahoch, bez ohľadu na to, aký pokrok znamenalo ich prijatie, vždy pociťovali ako nedostatočné. Chýbala im doplnková časť vo forme práva mimozmluvných záväzkov. Možno očakávať, že harmonizáciou kolízneho práva

a mimozmluvných záväzkových vzťahov sa dosiahne značný pokrok voči doterajšiemu stavu v spoločenstve, vzhľadom na bezpečnosť a vypočítateľnosť, ktorá sa má dosiahnuť pri stanovení uplatniteľného vecného práva pri stanovovaní uplatniteľného materiálneho práva. Prirodzene, uplatniteľné právo poslúžilo ešte väčšmi, keď sa k jednotlivému právnemu nástroju uzavrel prvý a druhý rímsky nástroj. Výbor samozrejme neuvažuje, že kvôli úplne rozličnému stavu postupu oboch projektov musí takáto perspektíva zostať teraz čistou ilúziou a prednostne preto ide o to, aby sa dosiahol fungujúci režim pre mimozmluvné záväzkové vzťahy. Výbor ľutuje, že plánovaný právny nástroj na základe predložených pripomienok Dánska k hlave IV Zmluvy o ES v tomto členskom štáte nebude platiť bezprostredne (tiež ak tento má možnosť dobrovoľného uplatnenia) a tým zostáva efekt harmonizácie suboptimálny. Výbor víta, že Veľká Británia a Írsko vyhlásili, že chcú aplikovať právny nástroj.

2.2 Právno-politické pozadie

2.2.1 Nariadenie je potrebné vidieť v rozsiahlom rámci legislatívnych aktivít komisie, ktoré sa buď už uskutočňujú alebo sú plánované príp. sa nachádzajú v súčasnosti v spracovaní. Výbor zopakoval možnosť vyjadriť stanovisko k jednotlivým návrhom Komisie.

2.2.2 Najskôr je potrebné pomenovať aktivity v oblasti práva civilného konania, najmä

- prevod Bruselskej dohody z roku 1968 vo forme nariadenia ⁽¹⁾,
- návrh nariadenia pre európsky exekutívny titul pre nesporné požiadavky,
- nariadenie o zasielaní súdnych a mimosúdnych písomností v civilných a obchodných záležitostiach v členských štátoch,
- nariadenie o spolupráci medzi súdmi členských štátov v oblasti skúmania obžaloby v civilných a obchodných záležitostiach,

⁽¹⁾ Nariadenie (EU) č. 44/2001 Rady z 22. decembra 2000 o súdnej kompetencii a uznaní a výkone rozhodnutí v civilných a obchodných veciach, Ú.v. L 12 z 16.1.2001, S. 1.

— odporúčanie Komisie k princípom pre stanoviská mimosúdneho urovnania sporu,

— rozhodnutie Rady o zriadení európskej právnej siete pre občianske a obchodné záležitosti.

2.2.3 Ďalej je potrebné uviesť práce v oblasti materiálneho občianskeho práva, predovšetkým

— správu Komisie k európskemu zmluvnému právu zo dňa 11.7.2001,

— predpis o spotrebiteľskom úvere,

— predpis o zneužívaných dodatkoch v spotrebiteľských zmluvách.

2.2.4 Celkom špeciálny odkaz odkazuje na zámery k prácam komisie v materiálno-právnej kolíznej oblasti, ktorú prijala komisia so zverejnením Zelenej knihy k premene dohody o zmluvných záväzkových vzťahoch na nástroj práva EU. Nariadenie ROM II je v tejto Zelenej knihe navrhovaná ako komplexná k nariadeniu ROM I a jeho prirodzený dodatok.

2.2.5 Všetky tieto aktivity slúžia ako ciele pre vytváranie európskeho právneho priestoru, vytváranie právneho rámca, ktorý umožňuje jednoduchšie a bezproblémové využívanie európskeho vnútorného trhu prostredníctvom všetkých hospodárskych účastníkov, zvyšovanie právnej istoty a uľahčenie uplatňovania práva prostredníctvom súdov a prístupu európskych občanov k právu.

3. Právna podstata

3.1 Nariadenie má zjednotiť kolízne normy v oblasti mimozmluvných záväzkových vzťahov k predmetu. Harmonizácia kolíznych noriem podlieha článku 65 b) Zmluvy o ES. K tomu je komisia oprávnená, keď toto je potrebné pre bezproblémové fungovanie vnútorného trhu. Podľa názoru výboru je to v prípade, lebo harmonizácia dotazovaných kolíznych noriem prispieva k tomu, aby sa zaistilo priame jednanie hospodárskych účastníkov v spoločenstve pri nadnárodných prípadoch, aby sa posilnila právna istota, aby sa zjednodušilo uplatnenie

práva a tým sa uskutočnila a podporila pripravenosť na nadnárodné obchody, ako aj aby sa tým podporilo vzájomné uznávanie právnych úkonov členských štátov, aby sa bezprostredne osvojila ich obsahová správnosť príslušných členov iných členských štátov.

4. Materiálna oblasť použitia, použitie práva tretích štátov (článok 1, 2)

4.1 Nariadenie má upraviť kolízne právo v oblasti občianskeho a obchodného práva (článok 1 ods. 1). Je to preto rozumné, aby sme vylúčili nedorozumenia, toto výslovne stanoví. Zákonodarcu môže za týmto účelom siahnuť tiež po terminológii použitej v nariadení o súdnej kompetencii (článok 1), pretože táto má stály obsah. Vyňatie daňových a colných záležitostí je evidentné. Jeho zmienka je však neškodná.

4.2 Nariadenie nechce upravovať celú oblasť mimozmluvných záväzkových vzťahov. Je dobré tiež v tomto smere zákonodarcovi poradiť, aby svoje ambície nenasadil vysoko, aby sa neohrozila ovládateľnosť projektu. Preto je potrebné uvítať vyňatie záležitosti rodiny, výživného a dedičstva (článok 1 ods. 2). Tieto problematiky budú upravené v kolíznom práve kvôli ich spoločensko-politických implikácií tradične v samostatných nástrojoch.

4.3 Vyňatie záležitosti výmeny a šekov sa zakladá napokon práve tak, ako i vyňatie škôd jadrovej energie (čl. 1 ods. 2) na svojej uspokojivej úprave v špeciálnej dohode, ktoré cez oblasť spoločenstva presahujú a ich stav by sa nemal ohroziť.

4.4 Vyňatie spoločensko-právnych skutkových podstát v článku 1 ods. 2 f) je nevyhnutné, pretože tam nanesené otázky súvisia tak úzko so spoločenským statútom, že by mala nasledovať úprava v tejto vecnej súvislosti.

4.5 Zvláštnu podstatu anglo-amerického práva predstavuje trust (koncern). Ide pritom o konštrukciu, ktorá je umiestnená medzi právom spoločnosti a nadáciou, funkčne predstavuje skryté správcovstvo a neobsahuje žiadny vlastný právny subjekt. Je neznáma v právnom poriadku kontinentálnych európskych štátov. Bola vyňatá kvôli týmto zvláštnostiam a svojej blízkosti k spoločenskému právu už z dohody o zmluvných záväzkových vzťahoch (čl. 1 ods. 2 g). Pretože nariadenie

vyberá spoločenské právo, tak je to potrebné dôsledne sledovať pri truste (čl. 1 ods. e).

4.6 Nariadenie ustanovuje použiteľné právo bez ohľadu na to, či sa jedná o právo členského štátu alebo tretieho štátu (čl. 2). Nasleduje tým všeobecne uznávaný štandard kolízneho práva, ktorý odmieta zásadne diskriminácie iných právnych poriadkov v kolíznom práve. Výbor víta toto dôrazne. Keď je to správne, aby prípojné prvky situácie určitého právneho poriadku poukazovali na riešenie, nemôže to robiť žiaden rozdiel, či pritom ide o vnútrospoločenské alebo nie.

5. Predpisy uplatnené na mimozmluvné záväzkové vzťahy z nedovolennej manipulácie (čl. 3 - 8)

5.1 Článok 3 pojednáva o jadre podstaty s nárokmi z nedovolennej manipulácie. Teoreticky tu je k dispozícii rad alternatívnych prípojných prvkov, ktoré sa väčšinou označujú bez rozdielu ako *lex loci delicti (commissi)*, a to právny poriadok, ktorý platí na mieste, na ktorom bola vykonaná manipulácia poškodením, právny poriadok, ktorý platí na mieste, na ktorom vznikla udalosť, od ktorej sa odvodzuje škoda, právny poriadok, ktorý platí na mieste, na ktorom vznikol následok poškodenia a právny poriadok, ktorý platí na mieste bežného pobytu poškodeného. Všetky spoločné záujmy majú tradíciu a dobré dôvody pre seba. Oni budú tiež skutočne využívané rozličnými platnými kolíznymi právami. Úlohou európskeho zákonodarcu je tu preto naliehavo presadzovať jednotnú úpravu vo všetkých členských štátoch. Táto úloha stojí v popredí, menej otázka, ktoré tradičné riešenia zvolí. Pre neskoršie praktické použitie si musíte uvedomiť, že všetky alebo mnoho týchto spoločných záujmov spadá k prevažnej väčšine prípadov v praxi. Miesto bežného pobytu poškodeného bude spravidla to isté ako miesto, na ktorom vznikli škody a udalosť poškodenia a súčasne sa zhodujú s miestom manipulácie poškodenia. Spor o správne miesto je preto pri praktických prípadoch možno spravidla viac teoretický. Európsky zákonodarcu sa chce rozhodovať spravidla pre miesto vzniku poškodenia. Či toto skutočne zodpovedá tendencii novších kodifikácií v tejto oblasti, chce stáť dovtedy, pokiaľ sa dá týmto výberom odôvodniť, aby sa tým uznala prednosť ochrany poškodeného, bez toho, aby sa úplne zanedbali záujmy škodcu. Toto by bol asi prípad, keď sa sám odsunie na bežný pobyt poškodeného. Zastavenie osamotene na mieste činu by neprimerane podporovalo škodcu, lebo to nezodpovedá oprávnenej ochrane poškodeného. Toto úsilie zákonodarcu o vyrovnanie zúčastnených záujmov sa javí v každom smere prijateľné. Vymedzenie všeobecného ustanovenia pomocou článku 3 ods. 2 pri rovnakom bežnom pobyte účastníka zodpovedá povahe veci a zabráňuje zbytočným odbočkám v cudzích právnych poriadkoch. Ods. 3 je umiestnený ako všeobecný vyrovnávajúci činiteľ a zodpovedá funkčne článku 4 ods. 5 s. 2 dohody o zmluvných záväzkových vzťahoch. V právnej praxi sa však musí dbať na to, aby cez tento dodatok výnimky pre jednotlivé prípady nie v členských štátoch, ktoré doposiaľ nasledovali úpravu miesta jednania, podliehali zásadnej preorientácii požadovanej zákonodarcom spoločenstva.

5.2 Pre prípady ručenia za výrobok (čl. 4) sa odvoláva nariadenie na aplikáciu práva štátu, v ktorom má poškodený svoj bežný pobyt. Prijatú úpravu je potrebné vidieť ako kompromisný návrh predovšetkým čiastočne v pozadí prudkej výmeny názorov v popredí konzultácie z 6. januára 2003. Možné a diskutované iné spoločné záujmy sa javia ako menej vhodné: Miesto výnosu môže byť azda čisto náhodné, dá sa určiť v určitých konšteláciách tiež azda zmysluplne (nákupy cez internet). Rovnako náhodné môže byť miesto vzniku škody v prípadoch ručenia za výrobok (keď nadobúdateľ veci sa nachádza na cestách a tam dôjde ku škodám). Napokon tiež miesto výroby výrobku ako spoločný záujem by nebol dostatočný, pretože tento môže pri podmienkach globalizácie vykazovať skôr okrajové vzťahy k stavu veci. Zvolený spoločný záujem naproti tomu predstavuje v popredí chránené záujmy poškodeného. Jeho voľba je oprávnená tým viac, čím sa vyslovili v konzultácii prevedenej pred komisiou 1. januára 2003 tiež zástupcovia hlavne príslušného priemyslu a poisťovníctva ako ochotne voči zástupcom spotrebiteľov jednoznačne za. Oprávneným záujmom priemyslu sa s vymedzením všeobecného ustanovenia (uviedenie do obehu bez súhlasu) tiež po vyslovenom názore v konzultácii vynesie dostatočný účet.

5.3 Predpis zostavený nariadením k nekalej konkurencii (čl. 5) dáva napokon znovu klasický styčný predpis do oblasti, a to aby právo miesta nachádzalo uplatnenie, na ktorom zásah do súťaže bezprostredne a podstatne má za následok poškodenie (miesto efektívneho obmedzenia súťaže). Tento predpis sa tvorí cez priame jednanie vnútorných a zahraničných konkurentov vzhľadom na nimi dodržiavané predpisy rovnosti šancí v súťaži. Rovnaká podstata sa však prejednáva v čl. 4 č. 1 návrhu predpisu o nečestných obchodných praktikách odlišne od zohľadnenia krajiny sídla. Tiež ak nedochádza k odôvodneniam k obom právnym nástrojom na tomto rozdiely, dá sa tento rozpor vyriešiť v použití všeobecných princípov spoločenského práva a vnútorného trhu a to nasledovne: čl. 5 nariadenia upravuje vonkajšie právo spoločenstva vo vzťahu k nečlenským štátom (príp. v oblastiach, ktoré nie sú zahrnuté v predpise) a čl. 4 č. 1 predpisu upravuje vnútorné pomery členských štátov na vnútornom trhu. Ak je toto požadované, uznesie sa komisia dobre na tom, že je potrebné toto vyjasniť v odôvodneniach pre oba právne nástroje. Zostáva potom ešte vždy ťažko únosný stav, aby medzi súťažiacimi, ktorí pochádzajú z EU a nie z EU zahraničia, platili rovnaké predpisy v členskom štáte, zatiaľ čo platia prípadne nerovnaké, keď obaja pochádzajú z rozličných štátov EU (posledné je však otázkou stupňa harmonizácie materiálneho práva pre podmienky hospodárskej súťaže v predpise).

Vymedzenie všeobecného predpisu čl. 5 č. 1 je úpravou predpokladanou v praxi skôr zriedkavo sa vyskytujúcich prípadov, v ktorých sa poškodenie hospodárskej súťaže spôsobuje nie všeobecne, ale len individuálne. Podozrenie pri všeobecných predpisoch nedovolennej manipulácie je tým oprávnené. Výbor sa vyzýva, aby popremýšľal o zmene názvu tohto predpisu v „Hospodárska súťaž a nečisté obchodné praktiky“, aby sa

k žiadosti jasne vyjadril, že úprava chce pokryť rozsiahlo všetky pochybnosti hospodárskej súťaže.

5.4 Na prvý pohľad je to prekvapujúce, v právnom nástroji, aby sa s kolíznym právom zaoberali mimozmluvné záväzkové vzťahy, hľadali sa predpisy k porušovaniu ľudských práv a k poškodzovaniu súkromnej sféry (čl. 6), pretože toto tradične v mnohých právnych poriadkoch je priradené k osobnému právu. V nových časoch sa však v mnohých členských štátoch iné miesto ohodnotenia zaujalo, a podstata sa tam umiestnila dnes v blízkosti nedovolených jednaní. Do tej miery je to opodstatnené, aby tu zakročili. Blízkosť k článku 5 a 8 pojednávanej podstaty je rovnako nepopierateľná. V článku 6 ods. 1 zostavený predpis je súhlasný. Rovnaké platí pre úpravu nároku na zverejnenie stanoviska druhej strany v ods. 2. Výbor podnecuje k uváženiu, či je výnimočný predpis v prospech lex fori a in. pomocou čl. 22 bez toho aby bol nepotrebný.

5.5 V oblasti poškodenia životného prostredia (čl. 7) stojí základný predpis v súlade so všeobecnou deliktickou nadväznosťou podľa čl. 3, predsa sa prenecháva poškodenému, aby (pre neho a iné priaznivejšie) vybral právo miesta, na ktorom udalosť nastala, ktorá spôsobila škodu. Je to charakteristické, aby zákonodarca spoločenstva s prelomením základného predpisu cez volebné právo poškodeného v kolízno-právnom stave vlastne mimo kolízneho práva sledoval stanovené ciele, pričom všeobecne preventívne potenciálny škodca životného prostredia hrozí s prísnyim materiálnym právom a pokúša sa tak prejednať, aby sa ochrana životného prostredia prevádzala so zvláštnou starostlivosťou. Tento aspekt bude tiež zrozumiteľný v odôvodnení k čl. 7.

5.6 Styčný predpis na ochranu duševného vlastníctva (čl. 8) zodpovedá vo všeobecnosti v tejto oblasti uznanému predpisu, podľa ktorého by malo byť smerodajné právo, ktoré platí na mieste, na ktorom sa požaduje ochrana. Toto vedie k potešiteľnému priamemu jednaniu domácich a cudzincov v príslušnom výsoštnom území. Bolo by sotva vysvetliteľné, z akého dôvodu plody duševnej práce cudzincov by mali požívať nižšiu alebo vyššiu ochranu ako domácich čl. 8 ods. 2 vyjadruje samozrejmosť.

6. Predpisy aplikované na mimozmluvné záväzkové vzťahy z inej ako nedovolennej manipulácie

6.1 Právo nedovoleného konania, ako sa pojednáva v kapitole II, odsek 1 nariadenia, tvorí síce ťažisko mimozmluvných záväzkových vzťahov, predsa je potrebný predovšetkým pre prípady neodôvodneného obohacovania a vedenia podniku bez úpravy poverenia. Popri tom poznajú členské štáty v rozličnom počte a tvare ďalšie mimozmluvné záväzkové vzťahy, pre ktorých úpravu sa ponúka regres na generálnej doložke, ako zákonodarca v čl. 9 ods. 1 uvádza k právu.

6.2 Ak spočíva mimozmluvný záväzkový vzťah na vzťahu medzi stranami bez existujúceho právneho vzťahu (k tomu patria tiež zmluvy), tak to zodpovedá povahe veci, aby sa povolalo právo k úprave, aby sa toto spravovalo bez existujúceho právneho vzťahu (vedľajšia nadväznosť). Práve so zreteľom na zmluvy, ktoré budú v predpise obzvlášť spomenuté, je potrebné rešpektovať dohodu o zmluvných záväzkových vzťahoch, ktoré obsahuje vlastnú úpravu k oblasti použitia. Čl. 9 ods. 1 je ale flexibilne dostatočne formulovaný, aby zabezpečil spojitú nadväznosť na úpravu dohody o zmluvných záväzkových vzťahoch, bez toho, aby viedol k protikladom. Príslušná úprava v čl. 9 ods. 2 zodpovedá obsahu čl. 3 ods. 2 nariadenia a je vyhotovená z tých istých dôvodov.

6.3 Úprava neodôvodnenej obohatenia, ktorá sa odvoláva na používanie práva štátu, v ktorom sa obohatenie uskutočnilo (čl. 9 ods. 3), stojí v súlade s princípmi uznanými vo väčšine členských štátov. Ak sa uskutočnilo obohatenie na základe (neúčinného) zmluvného vzťahu, tak je podľa logiky čl. 9 však už jeho ods. 1 použiteľný. To by bolo umiestnené, aby sa toto jasnejšie zvýraznilo v normovanom texte, aby nemohla vzniknúť žiadna neistota u menej oboznámených užívateľov práva. Ako príklad pre toto by mohla slúžiť úprava v čl. 38 ods. 1 a 3 nemeck. EGBG, ktorá sleduje rovnaký princíp. Podľa vysvetliviek, ktoré uviedla zástupkyňa Komisie k predpisu, sa má táto nadväznosť používať len vtedy, ak sa bez toho už nevykonáva vedľajšia nadväznosť podľa čl. 9 ods. 1 alebo ods. 2. Výbor má názor, že toto by sa malo podstatne jasnejšie vyjadriť, aby sa zabránilo nedorozumeniam užívateľa práva.

6.4 Pre vedenie podniku bez poverenia chce nariadenie vyvolať právo miesta bežného pobytu obchodníkov (s výnimkou špeciálnych prípadov v čl. 9 ods. 4 veta 2). Táto úprava predstavuje uprednostňovanie kolízneho práva obchodníkov. Ak by bolo napojené právo bežného pobytu vedúceho podniku, uprednostňuje sa toto. Existuje však – zákonodarcom zrejme neuvážená – možnosť, vykonávať neutralitu kolízneho práva, pričom právo miesta pre použitie sa vysvetľuje, na ktorom sa obchod uskutočnil. Komisia sa vyzve, aby posúdila, či takéto riešenie by nebolo odbornejšie. Toto platí o to viac, čím zákonodarcu v čl. 9 ods. 4 s. 2 už urobil úpravu, ktorá sa prikláňa k navrhovanému smeru. Podľa vysvetliviek, ktoré uviedla zástupkyňa komisie k predpisu, sa má táto nadväznosť používať len vtedy, ak sa bez toho už nevykonáva vedľajšia nadväznosť podľa čl. 9 ods. 1 alebo ods. 2. Výbor má názor, že toto by sa malo podstatne jasnejšie vyjadriť, aby sa zabránilo nedorozumeniam užívateľa práva.

6.5 Klausula výnimky, ktorá v čl. 9 ods. 5 príp. ustanovuje právo, ku ktorému existuje tesnejší vzťah, zodpovedá čl. 3 ods. 3 nariadenia a je vyhotovená z tých istých dôvodov. Tu sa vynára medzitým otázka, či neból z toho odvodený celkovo nadradený princíp, aby sa pre všetky odkazy nariadenia mohla

požadovať platnosť, teda tiež pre také v čl. 4-8, pre ktoré to nebolo ešte plánované. Komisia môže toto zvážiť a v kladnom prípade môže pripojiť príslušnú normu do odseku 3. V takomto prípade by bolo potrebné čl. 3 ods. 3 a čl. 9 ods. 5 skrátnúť.

6.6 Čl. 9 ods. 6 je podľa názoru výboru nadbytočný, pretože jeho následky vyplývajú už z existencie špeciálnej normy čl. 8. Zachovanie predpisu však tiež nie je na škodu.

7. Spoločné kolízne normy pre mimozmluvné záväzkové vzťahy z nedovoleného konania a pre mimozmluvné záväzkové vzťahy z iného ako nedovoleného konania.

7.1 Nadpis 3. odseku kapitoly II je zbytočne zložitý a sťažuje porozumenie. Výbor tu odporúča nasledovať príklad dohodu o zmluvných záväzkových vzťahoch a odseku dať nadpis: „Spoločné predpisy“.

7.2 S priznaním dodatočnej možnosti výberu práva pre strany mimozmluvného záväzkového vzťahu (čl. 10) sleduje nariadenie pokrokovú tendenciu k právu, ktorá sa presadila asi v čl. 42 nemeck. EGBG alebo v čl. 6 holandského zákona IPR. Výbor víta toto. Výhrada pre nedisponibilné právo v čl. 10 ods. 2 a 3 je uznaný štandard pre zabránenie obchádzaniu zákona pomocou strán, a teda - aj keď uplatnenie práva v praxi sa komplikuje – nenamietat.

7.3 Pri normovaní oblasti použitia čl. 3-10 nariadenie sleduje zákonodarcu v príslušne prispôbenom tvare predlohy čl. 10 dohody o zmluvných záväzkových vzťahoch. Veľké detailné spracovanie sa dá rozpoznať v chválhodnom spôsobe úsilia o vysokú mieru právnej istoty.

7.4 Problematicky sa javí však príslušná úprava v čl. 11 d) nariadenia s ohľadom na to, že podľa všeobecne uznaných princípov podlieha procesné právo lex fori. Európsky zákonodarcu by sa nemal tohto dotýkať. Pokiaľ sa jedná o procesné kroky k presadeniu a (preventívne) zaistenie materiálnych nárokov, mali by tieto podliehať s ohľadom na postup zásadne právu kompetentného súdu. Otázka, či existuje nárok ako taký (materiálny), by mala podliehať právu určenému podľa čl. 3-10. Odôvodnenie poukazuje na to, že toto zákonodarcu zamýšľal. Tam, kde procesná cesta k presadeniu a materiálny nárok sú spojené navzájom tak tesne, že oddelenie nie je viac možné, tak sa výnimka z predpisu lex-fori dovoľuje a vyjme sa lex causae.

7.5 Čl. 12, ktorý upravuje obtiažnu tematiku Normy zásahu (nutné ustanovenia, lois de police), sa opiera (pri zohľadnení modifikácií ponúkaných vecou) o čl. 7 dohody o zmluvných záväzkových vzťahoch a zodpovedá tým štandardu uznaného kolízneho práva. Titulovanie odlišné voči dohode o zmluvných záväzkových vzťahoch zodpovedá vyvinutému jazyku, používanému v tejto oblasti od roku 1980.

7.6 Čl. 13 vytvára predpoklady pre to, aby s ohľadom na predpisy bezpečnosti a správania sa mohla uskutočniť priama nadväznosť, čo je v zásade odôvodnené. Podľa názoru výboru by mali byť takéto predpisy rozhodujúce, ktoré platili na mieste činu, lebo ich pozornosť sa môže očakávať škodcom. Úprava v čl. 7 Haagskej dohody o práve aplikovanom na dopravné úrazy na cestách je potrebné rozumiť zvyčajne (oproti odôvodneniu –s.28) v tomto zmysle, že sa odstavuje na miesto nehody. Zástupca komisie vysvetlil čl. 13 na požiadanie tiež v tomto zmysle. Podľa názoru výboru nevysvetlí sa to minimálne vo všetkých jazykových verziách s dostatočnou zrozumiteľnosťou. Výbor preto vyzval komisiu k tomu, aby vyhlásila v čl. 13 nariadenia predpisy bezpečnosti a správania nesporne za smerodajné, ktoré platili na mieste činu.

7.7 Predpis nadväznosti pre bezprostredné uplatnenie nároku na náhradu voči poisťovateľovi zodpovedá povahe veci a predstavuje materiálnu obdobu tiež k procesno-právnej úprave v čl. 11 ods. 2 nariadenia o súdnej kompetencii.

7.8 Úprava k zákonnému podpornému prechodu (čl. 15) sa zhoduje s čl. 13 dohodu o zmluvných záväzkových vzťahoch a je bezproblémový. Komisia má dbať na to, aby táto zhoda tiež po prepracovaní dohody o zmluvných záväzkových vzťahoch k európskemu nariadeniu (Rom-I) zostala zachovaná. To isté platí pre čl. 17 (dôkaz), ktoré zodpovedá čl. 14 dohody o zmluvných záväzkových vzťahoch. Čl. 16 predstavuje prevzatie čl. 9 ods. 4 kvôli rozličnej podstate v dohode o zmluvných záväzkových vzťahoch samotného ako vzor prichádzajúci do úvahy a je vydatou adaptáciou.

8. Ostatné predpisy/Záverečné predpisy

8.1 Nariadenie pojednávajúcich tém v kapitole III a IV predstavuje prevažne bezproblémové, lebo všeobecnému štandardu kolízneho práva zodpovedajú technické úpravy, ktoré nepotrebuje žiaden komentár idúci do podrobností. Toto platí najmä pre čl. 20 (výbor spätného a ďalšieho odkazu), ktorý zodpovedá čl. 15 dohody o zmluvných záväzkových vzťahoch, čl. 21 (viac-právne štáty), ktorý zodpovedá čl. 19 dohody o zmluvných záväzkových vzťahoch, čl. 22 (ordre public des Forums), ktorý zodpovedá čl. 16 dohody o zmluvných záväzkových vzťahoch, a čl. 25 (vzťah k existujúcej zmluve), ktorý zodpovedá čl. 21 dohody o zmluvných záväzkových vzťahoch.

8.2 Čl. 18 nariadenia predstavuje určité oblasti, ktoré nepodliehajú žiadnej bezprostrednej výsostnej moci, rovnako pre účely nariadenia výsostného územia štátu. Tým sa zabráni neželaným medzerám príp. náhodným nadväznostiam v systéme kolízneho práva. Výbor víta toto.

8.3 Bežný pobyt osoby hrá v dnešnom IPR a v súlade s tým v nariadení ústrednú úlohu pre nadväznosť. Zatiaľ čo určovanie bežného pobytu fyzických osôb je ďaleko bezproblémové, tak pri právnických osobách môže vzniknúť o tom pochybnosť.

Nariadenie odstraňuje toto primerane, pričom do istej miery vyhlasuje hlavné sídlo pre rozhodovanie. Prevzatie čl. 60 nariadenia o súdnej kompetencii by nebolo bývalo primerané, pretože nariadenia o súdnej kompetencii vo všeobecnosti je vystavené na trvalé bydlisko, nie na bežný pobyt a okrem toho tam ponúkané trojnásobné riešenie by viedlo k menšej právnej istote.

8.4 Čl. 24 bol zahrnutý do textu nariadenia zákonodarcom až po príslušných podnetoch v konzultácii z januára 2003. Má vzor v čl. 40 ods. 3 nemec. EGBG, ktorý má slúžiť na to, aby uplatňovanie nárokov, ktoré podľa communis opinio sú v spoločensktve odstupňované ako exorbitant, zabráňoval už na materiálno-právnom podklade a pritom robil nadbytočnými najmä spory a diskusie o tom, či tieto protirečia ordre public. Výbor rozhodne víta tento zámer zákonodarcu. Dáva však na zváženie, či by sa tým neposlúžilo oprávnenému k náhrade, keď on (od neho z lacných právno-politických dôvodov) vzniknutú škodu vôbec nedostal nahradenú, lebo cudzia vecná norma je nielen základom pre primeranú náhradu škody z pohľadu členských štátov ale aj pre uspokojivú náhradu škody trestom (punitive damages, triple damages). Výbor sa obáva, že súčasná formulácia čl. 24 by však práve mohla prispievať k takémuto totálnemu zlyhaniu nárokov. Navrhuje preto, aby predpis nanovo zahrnul a to nasledovne:

Používanie normy práva označeného podľa tohto nariadenia neoprávňuje potom a len do takej miery na žiaden nárok na službu, keď slúži zrejme iným účelom, keď slúži ako primerané odškodnenie poškodeného.

8.5 Nariadenie obsahuje v čl. 25 výhradu v prospech medzinárodnej dohody, pokiaľ je táto spojená takto cez členské štáty, v oblasti kolízneho práva pripúšťa precedens mimozmluvných záväzkových vzťahov. Predpis zodpovedá v podstate čl. 21 dohody o zmluvných záväzkových vzťahoch, obsahuje ale na rozdiel od dohody o zmluvných záväzkových vzťahoch žiadne oslobodenie pre zavádzanie budúcich zmluvných povinností, ktoré sa odchyľujú od práva spoločenstva. Tento rozdiel sa vysvetľuje zo zamýšľanej vlastnosti nariadenia ako právo spojené s národným zákonodarcom a nevyhnutnosť zabrániť v budúcnosti ďalšiemu rozdeľovaniu právneho stavu v spoločenstve. Výbor víta výhradu, lebo umožňuje členským štátom splniť tiež v budúcnosti ich v minulosti zavedené zmluvné záväzky a zachovať priamo ich členstvo v dôležitom, v súčasnosti celosvetovo platnej zmluve naďalej. Výbor pripomína v tejto súvislosti len na príklade Bernskú dohodu k ochrane literárnych a umeleckých diel z 9. septembra 1896, Agreement on Trade-related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS), medzinárodnú dohodu k jednotnému stanoveniu jednotlivých predpisov o poskytovaní pomoci a záchranárstva v Seenot z 23. septembra 1910 a medzinárodnú dohodu o obmedzení ručenia vlastníckymi námornými loďami.

9. Záver

Výbor vyzýva komisiu, na uskutočnenie úprav, aby sa práce na nariadení ukončili tak rýchlo, ako je to možné, aby mohli vstúpiť do platnosti. Komisia by mala

- zaviesť vysvetlenie vzťahov z čl. 5 nariadenia a čl. 4 č. 1 predpisu o nekalej hospodárskej súťaži a zodpovedajúco prispôsobiť odôvodnenie,
- preveriť, či priznanie volebného práva pre poškodeného v oblasti poškodenia životného prostredia (čl. 7) je skutočne primerané,
- vzťah čl. 9 ods. 3, 4 k čl. 9 ods. 1 a ods. 2 v doslovnom znení nariadenia silnejšie zvýrazniť,
- uvážiť, či by to nebolo primeranejšie, v čl. 9 ods. 4 právo miesta vyhlásiť za smerodajné, na ktorom sa obchod uskutočnil,

— preveriť, či čl. 9 ods. 5 sa prehodnotí k všeobecnému princípu nariadenia a môže sa umiestniť v odseku 3,

— nadpis 3. odseku zmeniť na „Spoločné predpisy“,

— v čl. 3 nariadenia vyhlásiť predpisy bezpečnosti a správania za nesporne smerodajné, ktoré platili na mieste činu;

— čl. 24 preformulovať nasledovne:

„Používanie normy práva označeného podľa tohto nariadenia neoprávňuje potom a len do takej miery na žiaden nárok na službu, keď slúži zrejme iným účelom, keď slúži ako primerané odškodnenie poškodeného.“

Brusel, dňa 2. júna 2004

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Správe Komisie pre Radu, Európsky parlament, Európsky hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov - Posilnenie európskeho farmaceutického priemyslu v prospech pacienta – Podnet na konanie

COM(2003) 383 final

(2004/C 241/02)

Rada dňa 16. októbra 2003 rozhodla v súlade s ustanoveniami článku 262 Zmluvy, ktorou sa zakladá Európske spoločenstvo, požiadať o konzultáciu Európsky hospodársky a sociálny výbor vo veci: Správa Komisie pre Radu, Európsky parlament, Európsky hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov - Posilnenie európskeho farmaceutického priemyslu v prospech pacienta – Podnet na konanie

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená spracovaním materiálov k danej problematike, prijala svoje stanovisko dňa 4. mája 2004 (spravodajkyňa: p. O'Neill).

Európsky hospodársky a sociálny výbor, dňa 2. a 3. júna 2004, na svojom 409. plenárnom zasadnutí (schôdza z 2. júna 2004), prijal nasledujúce stanovisko počtom 164 hlasov za, 1 proti a 10 hlasujúcich sa hlasovania zdržali.

1. Náčrt situácie

1.1 Už dlhšiu dobu sa uznáva, že pôvodne európsky farmaceutický priemysel zastáva ústredné postavenie tak v priemyselnom ako aj zdravotníckom sektore. V rámci európskych inštitúcií sa kladie značný dôraz na rozvoj rôznych zložiek vytvárajúcich tento priemysel a na z toho vyplývajúce výhody pre pacientov.

1.2 Na tento účel si Lisabonská rada v r. 2000 vytýčila strategický cieľ „vybudovať také hospodárstvo, ktoré by bolo vo svete najsúťaživejšie a najdynamickejšie, založené na aplikácii

vedomostí a poznatkov (knowledge-based), schopné udržateľného hospodárskeho rastu so stále väčším počtom a vyššou kvalitou pracovných miest a väčšou sociálnou súdržnosťou“, a v ktorom by farmaceutický priemysel zohrával významnú úlohu.

1.3 Rada ministrov zdôraznila vo svojich záveroch o Zdravotníckych výrobkoch a verejnom zdravotníctve v júni 2000 dôležitosť inovatívnych, tzv. originálnych liečiv s významnou pridanou liečebnou hodnotou pre dosiahnutie cieľov vytýčených tak pre priemyselný ako aj zdravotnícky sektor.

1.4 Správa „Globálna súťaživosť v liečivách: európska perspektíva⁽¹⁾“ (zvyčajne uvádzaná pod označením Pammolliho správa) bola predložená Komisii v novembri 2000. Správa poukázala na viacero tém, s ktorými sa treba zaoberať a skonštatovala, že „Európa zaostáva za USA v schopnosti vytvárať, organizovať a podporovať inovatívne procesy na vývoj originálnych liečiv, ktoré sú čoraz drahšie a organizačne komplexné“.

1.5 Zámerom správy Komisie je posúdiť problematiku nastolenú tak v Pammolliho správe ako aj v následných správach, pretože sa farmaceutickému priemyslu právom prisudzuje v Európskej únii veľmi dôležitá rola zo zdravotného, sociálneho a ekonomického hľadiska.

1.6 Dôležitý pokrok sa dosiahol vypracovaním autorizačných postupov Spoločenstva pre uvádzanie liečiv na trh (Community marketing authorisation procedures) a vytvorením Európskej agentúry pre hodnotenie liečiv (EMA) v r. 1995.

1.7 V marci 2000 poradná skupina Komisie pre zdravotnícku politiku konštatovala, že cieľom farmaceutického sektoru v oblasti verejného zdravotníctva je „sprístupniť účinné, vysokokvalitné bezpečné liečivá vrátane najnovších a inovatívnych, tzv. originálnych liekov všetkým, ktorí ich potrebujú, bez ohľadu na ich príjem alebo spoločenské postavenie“⁽²⁾.

1.8 Komisia sa naďalej angažuje za dotvorenie jednotného trhu liečiv podporovaním výskumu a vývoja⁽³⁾ tým, že zatriktívňuje EÚ pre investorov a vytvára systémy, ktoré dostupnosťou a cenovou prístupnosťou liekov zväčšujú pacientov výber.

1.9 Okrem toho Komisia vytvorila novú Skupinu na vysokej úrovni pre inováciu a zaobstarávanie liečiv (G10 Liečivá)⁽⁴⁾, ktorá sa podujala nanovo sa zaoberať problémami týkajúcimi sa farmaceutického sektoru v súvislosti s národnými a komunitárnymi kompetenciami, ktoré ho spravujú, a predniesť nové kreatívne riešenia.

1.10 Skupina G10 zverejnila svoju správu „Skupina na vysokej úrovni pre inováciu a zaobstarávanie liečiv“ v máji 2002 a konsenzný prístup v nej obsiahnutý vyjadrený skupinou v 14 odporúčaniach tvorí základ „Podnetu na konanie“ (a Call for Action) Komisie, ku ktorej bol EHSV požiadaný zaujať stanovisko. (Príloha A).

1.11 Táto pozícia bola dodatočne posilnená Uznesením Rady o farmaceutických výrobkoch a problémoch zdravotníctva – Pacienti v centre pozornosti („Pharmaceuticals and Public Health Challenges - Focusing on Patients“)⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Enterprise papers č. 1/2001.

⁽²⁾ Vytvorené Skupinou na vysokej úrovni pre inováciu a zaobstarávanie liečiv.

⁽³⁾ Závery Rady o vnútornom trhu 18.5.1998.

⁽⁴⁾ Skupina Európskej komisie na vysokej úrovni pre inováciu a zaobstarávanie liečiv. Podnet na konanie. G10 Liečivá 7.5.2002.

⁽⁵⁾ Uznesenie Rady z 1. a 2.12.2003.

2. Účel správy

2.1 Účelom tejto správy je stanoviť, ako Komisia zamýšľa presadzovať odporúčania skupiny G10 v súčasnom kontexte. V oblastiach s národnou kompetenciou Komisia vytyčuje navrhovaný smer, ktorým by sa podľa jej názoru mohli členské štáty pobrať, a uvádza, ako môže Komisia uľahčiť celý proces a najmä ako zohrávať dôležitú úlohu v monitorovaní zmien a efektívnosti.

2.2 V tomto kontexte Komisia stanovuje vo svojej správe päť širších tém, ktoré v sebe zahŕňajú problematiku v rámci Európy:

— prínos pre pacientov;

— rozvoj konkurencieschopného pôvodne európskeho priemyslu;

— posilňovanie vedeckej základne EÚ;

— liečivá v rozšírenej Európskej únii;

— vzájomná výmena skúseností medzi členskými štátmi.

3. Text – všeobecné pripomienky

3.1 Farmaceutický priemysel je zložitými vzťahmi poprepájaný so systémom zdravotníckej starostlivosti, výskumom, pacientmi a navzájom si konkurujúcimi obchodnými spoločnosťami. V rámci Európskej únie je veľkým zamestnávateľom. Od priemyslu sa očakáva, aby bol inovatívny a aby dobre fungoval v rôznych systémoch v USA a Japonsku. Hlavnou snahou tejto Správy je jednak zaujať integrovaný prístup k problematike, tak aby sa vytvorili výhody pre priemysel i pacientov, ako aj podporovať jeho trvalý rozvoj ako hlavného prispievateľa k dynamickému, konkurencieschopnému hospodárstvu, založenému na aplikácii vedomostí a poznatkov („knowledge-based“) v Európe. EHSV uznáva, že toto je najdôležitejšia úloha.

3.2 Konkurencieschopnosť farmaceutického priemyslu je často predmetom znepokojení a porovnávaní s úspechom priemyslu v USA. Treba zdôrazniť, že to nie je spôsobené slabosťou farmaceutického priemyslu, ale že je to dôsledok fragmentácie trhov, ktoré naďalej zostávajú veľmi roztrieštené na národnej úrovni. To sa odráža na nejednotnosti prístupu k výskumu, vývoju a inovácii, a kategorizácii liekov na voľne predajné a predajné na lekársky predpis. To má svoj pôvod v závislosti na procese rozhodovania 25 národných vlád a z toho vyplývajúcich rozdielov v ich politikách sociálnej zabezpečnosti a zdravotníctva. To v podstatnej miere ovplyvňuje investície do výskumu a vývoja, dostupnosť výrobkov a v neposlednom rade prínos pre pacientov v jednotlivých členských štátoch.

3.3 Je nesmierne dôležité, aby úloha priemyslu bola posudzovaná v závislosti od vytvorených systémov zdravotníctva v členských štátoch, ako a do akej miery sú financované, a ako zabezpečiť, aby mali pacienti v ktoromkoľvek členskom štáte prístup ku každému lieku, ktorý bol registrovaný a schválený na uvedenie do obehu v EÚ. Zatiaľ čo je toto hlavným cieľom komisie, EHSV si uvedomuje nezrovnalosti medzi zabezpečením dostupnosti liekov a schopnosti v rámci jednotlivých členských štátov financovať tento zámer a EHSV je obzvlášť znepokojený nad potenciálnym dopadom pre prístupujúce štáty.

3.4 EHSV uznáva narastajúcu dôležitosť, ktorú má zapájanie pacientov do procesu rozhodovania a do utvárania spolupráce medzi verejným a súkromným sektorom a zoskupeniami pacientov pre ich vzájomný prospech. Zatiaľ čo EHSV víta tento zahrňujúci prístup Komisie k problematike, ľutuje, že skupina G10 o liečivách nemala širší reprezentatívny základ.

3.5 EHSV uznáva, že úpadok konkurencieschopnosti európskeho farmaceutického priemyslu je evidentný. Avšak keď sa podarilo identifikovať slabé stránky európskeho modelu priemyslu, je dôležitejšie sústrediť sa na dostupné schopnosti, osvedčené existujúce štruktúry a dosiahnuté výsledky v rámci Európy, skôr než sa domnievať, že model USA je nevyhnutne najlepším alebo jediným spôsobom do budúcnosti berúc do úvahy všetky nahromadené záujmy. Kľúčovým cieľom modelu EÚ je dosiahnuť efektívnosť zdravotníckych systémov, ktorá vyhovuje potrebám pacientov, a to už po zdravotnej, ekonomickej alebo sociálnej stránke, pričom podporuje hospodárske aktivity farmaceutického priemyslu.

3.6 Správa Komisie má veľmi široký základ a EHSV chce upozorniť na svoje v minulosti vyjadrené obavy, že kroky podniknuté na dosiahnutie pokroku v týchto oblastiach do dnešného dňa boli pomalé, a zároveň sa obáva, ako bude Komisia schopná dosiahnuť rýchlejšie pokroky vo svetle tejto správy ⁽¹⁾.

3.7 Komisia zdôrazňuje dôležitosť monitorovania a vyhodnocovania dosiahnutých výsledkov oproti stanoveným ukazovateľom výkonnosti. EHSV je rovnako znepokojený nad nedostatkom priebežných štatistických informácií a dokladov, podľa ktorých by sa dal posúdiť pokrok a navrhnutý rozvoj. Sú potrebné lepšie postupy, ktorými sa definuje, ktoré údaje by mali byť zhromažďované a EHSV by uvítal vytvorenie oveľa proaktívnejšieho a transparentnejšieho systému.

3.8 Je všeobecne uznávané, že farmaceutický sektor poskytuje vysokokvalitnú zamestnanosť, ktorá sa neobmedzuje bezprostredne na zamestnancov v priemysle, ale zahŕňa aj iné

výskumné odvetvia, partnerské obchodné spoločnosti, univerzity a sektor zdravotníctva. Je tu však obava, že bez koherentnejšieho prístupu k výskumu a vývoju, inovácii v Európe, spravádzanému adekvátnymi investíciami, tento sektor príde v Európe o týchto kvalifikovaných pracovníkov.

3.9 Keďže si EHSV uvedomuje ťažkosti spojené s vytvorením jednotného trhu v súčasných a budúcich členských štátoch, uvíta jasné stratégie na dosiahnutie tohto cieľa vo farmaceutickom priemysle kvôli odchýlkam medzi kompetenciami na národnej úrovni a úrovni EÚ pri uvádzaní lekárenských výrobkov na trh a najmä kvôli rozdielnym systémom zdravotnej starostlivosti a financovaní v jednotlivých členských štátoch. EHSV by rád opätovne zdôraznil, že kladie veľký dôraz na skutočnosť, že by ľudské zdravie malo mať prednostné postavenie pred akýmkoľvek inými oblasťami regulácie, ako už bolo vyjadrené v predchádzajúcich stanoviskách, a preto, že farmaceutický sektor má za cieľ vo oblasti verejného zdravia vyrábať vysokokvalitné bezpečné liečivá, vrátane inovatívnych, originálnych dostupných pre všetkých, ktorí ich potrebujú, bez ohľadu na ich príjem či spoločenské postavenie ⁽²⁾.

4. Komisiou navrhovaný postup konania

4.1 Prínos pre pacientov

4.1.1 Zodpovednosť za zdravotnú starostlivosť je čoraz viac zdieľaná s pacientmi, ktorí sa stále aktívnejšie zaujímajú o svoje zdravie a možnosti liečby. Komisia rozpoznala dôležitosť zaangažovania pacientov, a EHSV víta dôraz kladený na vytváranie a podporu spôsobov na zabezpečenie zaangažovania pacientov na každej úrovni..

4.1.2 Nedávno vytvorené Európske fórum pacientov (European Patients Forum) poskytne užitočný mechanizmus na usmernenie stanovísk pacientov, ktoré môžu vylepšiť Fórum zdravia EÚ (EU Health Forum) vytvorené v roku 2001 a zjednotiť mnohých európskych zdravotníckych podielnikov, čo by malo zahŕňať spoločenské organizácie so záujmami z oblasti zdravia a zdravotníctva. Tieto iniciatívy uznávajú príslušné úlohy štátu a mimovládnych organizácií vo verejnom zdravotníctve, ktoré musia byť podporované.

4.1.3 V tomto kontexte je dôležité, aby boli jednotliví pacienti alebo skupiny pacientov zapojení do takéhoto procesu rozhodovania dobre informovaní o príslušných procesoch a do akej miery ich majú ovplyvňovať. Je nevyhnutné nastoliť vzájomnú dôveru medzi tými, ktorí majú odborné a technické skúsenosti a tými, ktorých úlohou je zabezpečiť, aby verejnosť dostala presné a zrozumiteľné informácie o liečivách.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k návrhu Uznesenia, Ú. v. EÚ C 61/1 z 14.3.2003.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV k návrhu Uznesenia Ú. v. ES C 116/18 z 20.4.2001.

4.1.4 Z pohľadu EHSV je kriticky dôležité, aby boli kvalita a dostupnosť informácií posilnené najmä vzhľadom na ich objektivitu a dostupnosť. Toto uznala Rada ministrov v záveroch o Zdravotníckych výrobkoch a verejnom zdravotníctve (Medicinal Products and Public Health) v júni 2000. Na tento účel EHSV dôrazne podporuje návrh na zavedenie certifikátu vysokej kvality („kite mark“) na vytvorenie kritérií kvality pre internetové stránky so zdravotnou tematikou, a toto by sa malo vzťahovať aj na ostatné formy poskytovania informácií. Je predovšetkým dôležité, aby sa informácie využívali na informovanie jednotlivcov a tam, kde je to vhodné, aby ich nabádali požiadať o radu zdravotníckych odborníkov, keďže je prvoradým cieľom vyhnúť sa nadmernej alebo nevhodnej konzumácii liečiv.

4.1.5 EHSV víta návrh na vytvorenie verejno-súkromnej spolupráce zahŕňajúcej rad prispievateľov s cieľom informovať, riadiť a monitorovať poskytovanie informácií a navrhuje zjednotiť farmaceutické spoločnosti, zástupcov pacientov, akademické, spoločenské organizácie a organizácie zoskupujúce osoby so zdravotným postihnutím, vedeckých a zdravotníckych odborníkov, čo môže prispieť k zlepšeniu informovanosti pacientov a skvalitneniu zdravotnej výchovy. Takáto spolupráca by mohla poskytnúť vládam, Európskemu parlamentu, Komisii a Rade ministrov dôležité informácie z rôznych oblastí týkajúcich sa priemyslu a zdravotnej starostlivosti jednotlivcov.

4.1.6 Používanie rozširovania informácií na skvalitnenie verejného zdravotníctva v členských štátoch sa stane jedným z dôležitých prvkov na vytvorenie väčšej harmónie a napomôže účinnejšie presadzovať kvalitné zhromažďovanie a analýzu údajov.

4.1.7 EHSV jednoznačne schvaľuje návrh, ktorým sa ponecháva v platnosti zákaz verejnej propagácie (reklamou) liekov na lekárske predpis. Problematika propagácie voľnopredajných liekov musí byť spracovaná veľmi opatrne, aby bolo garantované správne používanie liekov.

4.1.8 EHSV zastáva názor, že zodpovedná samoliečba sa dosiahne najskôr vtedy, ak potenciálny používateľ môže využiť rady informovaného zdravotného odborníka. Nevhodná, nesprávna samoliečba môže viesť k odsunu začiatku terapie a v niektorých prípadoch k nežiadúcim interakciám s predpísanými liekmi.

4.2 Relatívna efektívnosť

4.2.1 EHSV silne podporuje definíciu „relatívnej efektívnosti“ tak, ako ju prijala Komisia v súvislosti so zdravotníckymi technológiami ako napr. liečivami. Pod tým sa rozumie pridaná

terapeutická hodnota - added therapeutic value (ATV) - ako súhrn klinickej účinnosti porovnanej s inými terapiami a efektívnosti nákladov samej o sebe. Avšak sa uznáva, že by mohli vzniknúť ťažkosti v členských štátoch pri zavádzaní tohoto prístupu, preto je dôležité, aby bol poskytnutý dostatok času na jeho účinné zavedenie.

4.2.2 EHSV si uvedomuje dôležitosť zabezpečenia stále väčšej dostupnosti efektívnych (nielen v zmysle nákladov), nových a bezpečných liekov pre čo najväčší počet ľudí. Uplatňovanie kritérií relatívnej efektívnosti bude mať priamy dopad na ceny a uhrádzanie, ktoré spadajú do právomocí jednotlivých členských štátov. EHSV chce pritiahnúť pozornosť na dopad na sociálne rozpočty, ktoré sú rozdielne medzi jednotlivými členskými štátmi, ktoré zabráňujú predpisovaniu najúčinnnejšieho lieku kvôli rozpočtovým obmedzeniam.

4.2.3 Bolo by odporúčania vhodné presadzovať výmenu skúseností z vyhodnocovania efektívnosti nákladov, aby sa tým zlepšili techniky hodnotenia používané v rôznych členských štátoch.

4.3 Farmakologické monitorovanie

4.3.1 EHSV súhlasí s názorom, že výkonný systém farmakologického monitorovania je nevyhnutný a nazdáva sa, že existujúci systém musí byť posilnený. Všetci zdravotní odborníci zapojení do procesu predpisovania a vydávania liekov, ako i pacienti, by mali spolupracovať na účinnom post-marketingovom monitorovaní systému zahŕňajúcom všetky lieky po ich uvedení na trh. Takýto spontánny spravodajský systém by mal byť obzvlášť prísny voči novo uvádzaným liekom. Okrem toho, ak by sa prešlo na rýchlejšie udeľovanie licencií, bolo by potrebné doplniť tento systém o starostlivé farmakologické monitorovanie používajúce pozorovacie štúdie na čo najrýchlejšie získavanie dôkazov o očakávanej bezpečnosti príslušného lieku, alebo akejkolvek neočakávanej toxicite.

4.3.2 Zatiaľ čo náhodné kontrolné klinické skúšanie je uznávaným spôsobom na preukázanie účinnosti lieku, je väčšinou nedostatočne rozsiahle alebo robené na pacientoch, ktorí nereprezentujú všetkých potenciálnych užívateľov toho ktorého lieku. Tieto testy nie sú preto schopné preukázať existenciu potenciálnych rizík, predovšetkým pre zraniteľnejšie kategórie pacientov. Takýmto spôsobom by pozorovacie štúdie dopĺňali kontrolované klinické skúšanie o odlišný druh informácií, a vlastne ich takto kompletizovali. Pozorovacie štúdie môžu len zriedkavo poskytnúť informácie o želaných účinkoch, hoci môžu niekedy poskytnúť detailné údaje v prípade, že sa ohlásený (priaznivý) účinok lieku nedostavil.

4.4 Rozvoj konkurencieschopného pôvodne európskeho priemyslu

4.4.1 EHSV uznáva postavenie farmaceutického priemyslu a jeho príspevku k európskej obchodnej rovnováhe v oblasti vysokej technológie a v splňaní cieľov v sociálnej a zdravotnej oblasti. Predstavuje kľúčový zdroj vysoko kvalifikovaných pracovných miest. Preto je nesmierne dôležité, aby legislatívne a regulačné rámce pracovali hladko, tak, aby povzbudzovali a podporovali fungovanie priemyslu a aby členské štáty EÚ konali na národnej úrovni tak, aby zabezpečili čo najpromptnejšiu dostupnosť nových liekov s pridanou terapeutickou hodnotou. Je dôležité podporovať a presadzovať vedecký výskum na skvalitnenie vývoja nových terapií.

4.4.2 EHSV podporuje kľúčové aktivity navrhnuté Komisiou a nazdáva sa, že:

— je nevyhnutné skrátiť čas, ktorý nová chemická látka trávi vo vývojovej fáze pred udelením licencie. Takisto treba zvýšiť schopnosť rýchlo vybadať nežiadúce účinky lieku po začatí s klinickým používaním;

— striktnější regulačné predpisy o ochrane údajov veľmi sťažujú vykonávanie pozorovacích štúdií tak, aby určili bezpečnosť lieku pri jeho každodennom užívaní. Pozorovacie štúdie sú jediným praktickým spôsobom na identifikovanie zriedkavých nežiadúcich účinkov (bezpečnosti). Závisia na prepojení súborov už existujúcich nesúrodých dát (napr. údaje o lekárskom predpise, demografické údaje a výstupné údaje ako napr. hospitalizácia a/alebo úmrtý list). Osobné identifikátory sú zvyčajne jedinou metódou na prepojenie týchto súborov dát. Novšia legislatíva vyžaduje pacientov súhlas na takéto použitie osobných údajov, a to dokonca i tam, kde dochádza k anonymizácii pri prepojení dát. Ak významný počet jednotlivcov odoprie súhlas alebo len ignoruje túto požiadavku, výsledný súbor údajov obsahuje neznáme odchýlky, ktoré oveľa znižujú jeho hodnotu, keďže takto nereprezentuje zdrojovú populáciu ⁽¹⁾;

— EHSV chce upozorniť na svoj už v minulosti vyjadrený postoj k tejto oblasti, a to, že by mal existovať systematický prístup k tejto problematike, ktorý by mohol byť plne realizovaný bez potreby použitia osobných údajov, využívajúc len zoskupené anonymné informácie ⁽²⁾.

4.4.3 EHSV podporuje Pharmaceutical Review v snahe zlepšiť fungovanie postupov pre Centrálne a vzájomné schvaľovanie a registráciu liečiv (Centralised and Mutual Recognition procedures) tak, aby sa zrýchlil proces vyhodnocovania a skrátil čas potrebný na konečné rozhodnutie. Treba uvítať skutočnosť, že Komisia a EMEA už skrátili trvanie svojich interných postupov, ale je potrebné ďalšie vylepšenie, aby sa nové liečebné postupy dostali k európskym pacientom bez zbytočných prieťahov, tak aby pacienti využívajúci lekársku starostli-

vosť v Európe neboli znevýhodnení oproti pacientom liečeným v USA.

4.4.4 Podpora vývoja inovatívnych, originálnych liekov 6. rámcovým programom pre výskum - 6th Framework Programme for Research (FP6) – so svojou tematickou prioritou výskumu v oblasti vied o živote, genomiky a biotechnológie pre zdravie („Life sciences, genomics and biotechnology for health“) je vítaným prvým krokom.

4.4.5 Odbúranie nepotrebných postupov by bolo dodatočným prínosom v smerovaní k skráteniu doby medzi počiatočným patentovaním potenciálneho lieku a podaním žiadosti o povolenie na jeho uvedenie do obehu.

4.4.6 Zatiaľ čo EHSV podporuje návrh na harmonizáciu ochrany údajov počas 10 rokov, nazdáva sa, že tam, kde sú poskytované dodatočné informácie pre osobitné podskupiny, ako napr. deti, by predĺženie ochrany registračných údajov liekov (data exclusivity) o jeden rok mohlo byť predmetom ďalšej diskusie.

4.5 Časový plán rokovaní o určovaní ceny a úhrady liečiv.

4.5.1 EHSV súhlasí s vyjadrením, že by sa mal klásť dôraz na zabezpečenie čo najúčinnnejšej liečby v rámci efektívneho zdravotného systému, predovšetkým vo svetle rastúcich nákladov na zdravotnú starostlivosť. Treba pripomenúť, že farmaceutické výrobky zaťažujú rozpočet zdravotníctva priemerne 15 percentami ⁽³⁾. Členské štáty EÚ sú tiež povinné zabezpečiť, aby sa rozhodnutia o cenách a uhrádzaní liekov prijímali transparentným a nediskriminačným spôsobom v presne stanovenom rámci ⁽⁴⁾.

4.5.2 Treba pripomenúť, že členské štáty EÚ majú jasne vymedzené kompetencie na národnej úrovni na vykonanie opatrení na kontrolu výdavkov v zdravotníctve. To vedie k veľkým cenovým odchýlkam medzi jednotlivými štátmi, ktoré sa ešte prehĺbia po rozšírení EÚ. Napriek tomu, ako zdôrazňuje EHSV, by existencia akéhokoľvek cenového systému nemala zabráňovať tomu, aby sa inovatívne, originálne dobré lieky nedostávali na trh. Výbor vyzýva Komisie k začatiu činnosti na zabezpečenie plného uvedenia do praxe smernice „Transparentnosť“ (Smernica 89/105/EHS).

4.5.3 Takéto nezrovnalosti v administratívne stanovených cenách by mohli byť škodlivé hladkému fungovaniu vnútorného trhu. EHSV preto víta návrh Komisie, v ktorom nabáda na zamyslenie sa nad alternatívnymi spôsobmi na kontrolou národných výdavkov v členských štátoch spojených s farmaceutickým sektorom. EHSV súhlasí s názorom, že dynamickjší a súťaživejší trhový mechanizmus by mohol uľahčiť vytvorenie integrovanejšieho trhu. Toto „zamyslenie sa“ by malo obsahovať prehľad o súkromnom a verejnom financovaní liečiv a o verejnom zdraví.

⁽¹⁾ tamtiež

⁽²⁾ tamtiež

⁽³⁾ Porovnávacia štúdia farmaceutických výdavkov (Benchmarking Pharmaceutical Expenditure) publikovaná v r. 2001 Rakúskym ústavom zdravia.

⁽⁴⁾ Smernica Rady 89/105/EHS, Ú. v. ES L 40 z 11.2.1989.

4.5.4 Voľná konkurencia pre liečivá nenakupované ani neuhrádzané štátom

4.5.4.1 EHSV sa nazdáva, že keď nový liek získal povolenie na uvedenie na trh (potvrdzujúce jeho účinnosť, bezpečnosť a kvalitu), mal by byť dostupný pre pacientov bez zbytočných prietahov, ak si to vyžaduje pacientov zdravotný stav. EHSV podporuje možnosť sprístupnenia nových liekov bezprostredne po ich schválení do obehu.

4.5.4.2 Financovanie a monitorovanie výdavkov na zdravotníctvo v členských štátoch by mohli predstavovať bariéru pre súbežné sprístupnenie nových liekov pre pacientov v jednotlivých štátoch EÚ. EHSV sa stavia za nahradenie priamej kontroly cien monitorovaním výdavkov na zdravotníctvo a nabáda Komisiu, aby podnietila diskusiu o nových možných metódach na dosiahnutie tohto cieľa. V tomto kontexte by sa dalo uvažovať o upustení od kontroly cien u výrobcov tých liečiv, ktoré nie sú verejne zaobstarávané, ani hradené z povinného zdravotného poistenia.

4.6 Konkurencia na trhu s generikami

4.6.1 EHSV súhlasí s názorom, že generické lieky zohrávajú dôležitú úlohu v udržiavaní nákladov na zdravotnú starostlivosť, a tým napomáhajú pri zlepšovaní udržateľnosti jej financovania, ale je dôležité nájsť rovnováhu medzi používaním týchto liekov a vývojom originálnych produktov tak, aby farmaceutický priemysel neprišiel o svoju dynamickosť a aby mali pacienti väčší výber.

4.6.2 EHSV podporuje vypracovanie jasnejšej definície generík a najmä potrebu posúdiť ochranu práv na duševné vlastníctvo vo svetle rozšírenia EÚ.

4.7 Konkurencia na trhu s voľne predajnými liekmi

4.7.1 Voľne predajné liečivá, ktoré sú dostupné v lekárnach alebo v maloobchodnej sieti, majú tú výhodu, že vytvárajú konkurenčné prostredie na trhu a verejnosť má k nim väčší prístup bez potreby vyhľadať lekára. EHSV sa nazdáva, že treba garantovať užívanie týchto liekov v podmienkach dokonalej bezpečnosti.

4.7.2 Medzi jednotlivými členskými štátmi existujú nezrovnalosti v klasifikácii liekov ako voľne predajných a EHSV sa stavia za to, aby bola vytvorená dôslednejšia jednotnosť v rozhodnutiach o kategorizácii v zhode s princípmi jednotného trhu.

4.7.3 Okrem toho EHSV podporuje návrh Komisie, aby sa v členských štátoch používala tá istá ochranná známka tak pre lieky na lekárske predpis, ako aj pre voľne predajné liečivá, o ktorých sa vie, že nepredstavujú žiadne riziká pre verejné zdravie.

4.7.4 Napriek tomu EHSV opätovne vyjadruje znepokojenie nad dostupnosťou voľne predajných orálnych antibiotík, antivirov a antitumorkových liekov, ktoré by mali byť dostupné výlučne na lekárske predpis. Ak sa tieto lieky používajú na liečbu triviálnych príznakov, alebo nevhodne, nesprávne, vzniká riziko vytvorenia širšej rezistencie, ktorá by mohla mať negatívny dopad na liečbu akéhokoľvek následného ochorenia, najmä vážnejších infekcií. Preto je dôležité, aby sa tieto lieky posudzovali v kontexte širšej agendy verejného zdravotníctva a aby sa ich používanie kontrolovalo lekárske predpisom. Je nesmierne dôležité, aby boli pacientom poskytnuté presné a zrozumiteľné informácie v tomto ohľade a aby sa používanie takýchto liečiv monitorovalo a bolo zahrnuté do budúcich výskumov.

4.8 Posilnenie vedeckej základne EÚ

4.8.1 EHSV uznáva dôležitosť rozvoja a podpory dynamickej výskumnej a vývojovej základne vo farmaceutickom priemysle, ktorý využíva vysoko kvalitných odborníkov tak v priemysle ako aj v príbuzných vedeckých inštitúciách.

4.8.2 EHSV podporuje myšlienku vytvorenia virtuálnych zdravotných inštitútov na podporu a organizáciu zdravotného a biotechnologického výskumu v Európe tak, aby sa dali dokopy tie so spoločnými výskumnými oblasťami. EHSV je toho názoru, že by mala existovať jednotná štruktúra na prepojenie vedomostí a odbornosti s vhodnými metódami propagácie, ak chceme udržať vedeckú pripravenosť odborníkov na vysokej úrovni a byť vážnym súperom pre USA v oblasti výskumu a vývoja (R&D) a inovácie. 6. Rámcový program pre výskum (FP6) je vítaným prvým krokom v tomto ohľade.

4.8.3 EHSV vo svojom predošlom stanovisku podporil vytvorenie Európskeho centra pre kontrolu a prevenciu chorôb (European Centre for Disease Prevention and Control) ⁽¹⁾ s cieľom vytvoriť silnejšiu vedeckú základňu pre verejné zdravotníctvo v Európe.

4.8.4 Čo sa týka podpory rozvoja výskumu a inovácií, EHSV zdôrazňuje, že treba hľadať nové zdroje investícií. Z tohto pohľadu EHSV víta návrh na preskúmanie viacerých nápadov v súvislosti s financovaním výskumu, ako napr. rizikový kapitál, nízkoúrokové pôžičky, daňové dobročiny, garantované trhy a predĺženie platnosti patentových práv a/alebo trhovej exkluzívnosti. Je takisto dôležité, aby sa lepšie rozpoznala a využívala synergia medzi univerzitami, výskumnými pracoviskami a priemyslom.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV „Európske centrum pre kontrolu a prevenciu chorôb“ (A European Centre for Disease Prevention and Control) - spravodajca p. Bedossa – Ú. v. EÚ C 32 z 5.2.2004.

4.9 Stimuly pre výskum

4.9.1 EHSV víta smernicu týkajúcu sa klinického skúšania⁽¹⁾, ktorá podčiarkuje prvoradú dôležitosť ochrany pacientov pri plánovaní (klinického) skúšania. Smernica zároveň zdôrazňuje potrebu zjednotiť a harmonizovať riadiace administratívne postupy tak, aby sa dosiahla lepšia koordinácia skúšaní v rámci Európy. Rovnako je vítaný zámer po prvýkrát vytvoriť európsku databázu klinických skúšaní.

4.9.2 EHSV chce zdôrazniť skutočnosť, že zdrojom skutočnej inovácie sú aj malé spoločnosti alebo jednotlivci, ktorí majú „skvelý nápad“. Vzniká riziko, že komplexné administratívne postupy v rámci EÚ a členských štátov alebo vo veľkých spoločnostiach potreba vyberať také výskumné projekty, ktoré možno realizovať súčasne, zabránia vyniknutiu takýchto originálnych nápadov zo spomenutých zdrojov. Mali by byť vytvorené finančné príspevky na podporu tohto potenciálu a na presadzovanie spolupráce medzi podnikmi so zámerom pomôcť rozvoju a premeny takýchto nápadov na nové terapie, ktoré majú šancu dostať sa na trh.

4.9.3 V porovnaní s USA sa EÚ a jej členské štáty na národnej úrovni často sústreďujú skôr na potrebu „vyhnúť sa zlyhaniu“ než by sa pokúsili dosiahnuť úspech, ktorý by mohol byť prípadne sprevádzaný nejakými neúspechmi. Črtá sa možnosť posunúť hranice v tejto oblasti. EHSV sa stavia za rýchle uplatnenie Smernice o právnej ochrane biotechnologických objavov čo najskôr všetkými členskými štátmi, lebo nezhody v tomto ohľade zabránia rozvoju európskeho biotechnologického priemyslu.

4.9.4 EHSV sa rovnako stavia za prijatie patentovej legislatívy Spoločenstva, čo zníži náklady každého členského štátu.

4.9.5 EHSV pociťuje potrebu zdôrazniť skutočnosť, že v súčasnosti 40-50 % liekov pre deti nemá licenciu pre deti a ani nebolo pre ne požiadané o licenciu na pediatrické použitie. EHSV odporúča vykonať cielený výskum na stanovenie vhodných dávok liekov pre deti, starších ľudí, mužov a ženy. Kľúčovým problémom je stanovenie vhodnej bezpečnej a účinnej dávky pre špecifické okolnosti.

4.9.6 Správne dávkovanie je obzvlášť závažné v súvislosti so staršími osobami, ktorí môžu súčasne brať niekoľko rôznych liekov s viacerými indikáciami, a zároveň trpieť ľahšou dysfunkciou niektorých orgánov (napr. ľadvín alebo pečene), takže tu ide o problematiku vhodnosti liečby v súvislosti s predpísaním lieku pre iný zdravotný stav.

4.9.7 EHSV chce zároveň poukázať na skutočnosť, že zatiaľ čo zdravotné okolnosti, ktoré sú v súčasnosti veľmi zriedkavé v Európe, môžu byť veľmi bežné v rozvojových krajinách a že zvýšená miera cestovania spojená s globálnym otepľovaním by mohli spôsobiť, že sa tieto doteraz „osirotené“⁽²⁾ ochorenia („orphan disease“) stanú bežnejšími a ťažšie udržiavateľnejšími.

4.10 Liečivá v rozšírenej Európskej únii

4.10.1 EHSV súhlasí s názorom, že najväčšou výzvou bude integrácia hospodárstiev a systémov zdravotnej starostlivosti nových členských štátov do existujúcej Únie. Väčšina prístupujúcich krajín disponuje menšími zdrojmi pre svoj zdravotný sektor než existujúce členské štáty, preto je veľmi dôležitá prístupnosť a dostupnosť liečiv v rámci ich systémov verejnej zdravotnej starostlivosti. Treba túto problematiku vidieť v kontexte narastajúcich nákladov na zdravotnícku starostlivosť, starnúceho obyvateľstva a novovznikajúcich sociálnych a zdravotných potrieb.

4.10.2 Zároveň bude veľkou výzvou harmonizácia ochrany (práv) duševného vlastníctva, ktorá by mohla spôsobiť rozdiely v cenových úrovniach a následne viesť k zvýšeniu paralelného dovozu. K tomu dochádza, keď existujú systematické cenové rozdiely medzi jednotlivými členskými štátmi. Jednotlivci alebo organizácie iní než vlastníci oprávnenia na obchodovanie s liekmi môžu potom nakupovať lieky vo veľkom v lacnejšej krajine, doviesť ich do drahšej krajiny a predávať ich so ziskom vznikajúcim len z cenového rozdielu. EHSV podporuje opatrenia navrhnuté Komisiou na zvládnutie tohto problému zavedením štatutárnej požiadavky informovať o zamýšľanom paralelnom dovoze do určitého členského štátu vlastníka oprávnenia na obchodovanie s príslušným liekom, zodpovedný orgán v členskom štáte a európsku agentúru EMEA

4.10.3 Treba však poznamenať, že právna zodpovednosť na vymáhanie ochrany duševného vlastníctva sa prenecháva i naďalej držiteľovi patentu.

4.10.4 EHSV víta kroky podniknuté Komisiou na zabezpečenie možnosti dialógu pre nové členské štáty ohľadom akýchkoľvek ťažkostí, s ktorými sa môžu stretnúť počas uplatňovania legislatívy vo farmaceutickej oblasti tak pred vstúpením do EÚ ako i po ňom.

⁽²⁾ „Osirotená“ choroba („orphan disease“) je ochorenie, ktoré je veľmi zriedkavé v Európe, hoci môže byť jedným z najbežnejších ochorení na svete, ktoré sa vyskytujú predovšetkým, ak nie výlučne, v tropických veľmi chudobných krajinách. Pre takéto choroby neexistuje dobre rozvinutý trh s liekmi s konkurenčnými cenami, z čoho vyplýva malý záujem farmaceutického priemyslu o investovanie do liečenia týchto chorôb. Napr. malária, schistosomiáza a lepra (malomocenstvo).

⁽¹⁾ Smernica 2001/20/EC, Ú. v. ES L 121 z 1.5.2001.

4.11 Vzájomná výmena skúseností medzi členskými štátmi

4.11.1 Schopnosť učiť sa jeden od druhého je základným predpokladom pre pokrok v rozvoji farmaceutického sektoru v Európe. EHSV preto víta návrh Komisie na vytvorenie súboru indikátorov, ktoré by pokrývali konkurencieschopnosť priemyslu a ciele verejného zdravotníctva. EHSV víta utvorenie pracovnej skupiny na stanovenie týchto ukazovateľov.

4.11.2 Tieto ukazovatele budú musieť v sebe zahŕňať úroveň účinnosti farmaceutického výrobku a takisto zohľadniť výkony poskytovanej zdravotnej starostlivosti, ako aj nasledujúce faktory:

- ponuka;
- dopyt a regulačný rámec;
- objem priemyselnej výroby;
- makroekonomické faktory.

5. Záver

5.1 EHSV víta správu Komisie s cieľom vytvoriť silnejší pôvodne európsky farmaceutický priemysel v prospech pacienta a podporuje v nej obsiahnutý vyčerpávajúci program. Uznáva, že ide o ambiciózny správu a splnenie v nej stanovených predsavzatí bude veľkou výzvou.

5.2 I keď táto správa splňa svoj cieľ tým, že zohľadňuje prínos pre pacientov, podporuje rozvoj konkurencieschopného pôvodne európskeho priemyslu, podniká kroky na posilnenie európskej vedeckej základne, berie do úvahy rozšírenie EÚ a stará sa o to, aby si členské štáty navzájom vymieňali skúsenosti, podľa názoru EHSV by bolo treba pripomenúť aj nasledujúce body.

5.3 EHSV chce zdôrazniť, že závislosť na rozhodovacom procese v 25 národných vláдах spôsobuje, že farmaceutický priemysel sa zdá byť slabším v porovnaní s jednotným prístupom, ktoré sú možné v USA alebo Japonsku ohľadom výskumu, inovácie, marketingu, uvádzania do obehu a stanovovania cien. Treba zdôrazniť, že by sa malo pokračovať v procese začatom odporúčaniami G10 (dosiahnutie pôvodného jednotného trhu). Takisto treba prostredníctvom navrhnutých porovnávacích štúdií (benchmarking) kontrolovať dopad na systémy zdravotnej starostlivosti a verejného zdravotníctva v členských štátoch.

5.4 EHSV chce upozorniť na rad prehľadov, dokumentov a návrhov stratégií týkajúcich sa farmaceutického sektoru za posledných pár rokov a vyjadruje obavy nad tým, (či a) ako sa dosiahne rýchlejší pokrok ako výsledok odporúčaní G10, správy Komisie a záväzkov predložených Radou ministrov.

5.5 EHSV uznáva ťažkosti pri dosahovaní integrovaného jednotného trhu, čo sa týka farmaceutického sektoru, prihládajúc na jeho komplexnosť a závislosť na kompetenciách členských štátov a rozdielnych národných systémoch. Avšak zdôrazňuje dôležitosť stanovenia jasných stratégií na dosiahnutie tohto cieľa.

5.6 EHSV podporuje Komisiu v odhodlaní určiť ukazovatele výkonnosti na umožnenie vyhodnocovania a monitorovania pokroku v priemysle a opätovne zdôrazňuje dôležitosť získavania priebežných štatistických údajov a informácií, podľa ktorých by sa dal posúdiť stav presadzovania programu vytýčeného v správe Komisie.

5.7 EHSV opätovne zdôrazňuje veľkú dôležitosť, ktorú prikladá ochrane ľudského zdravia, čo by malo byť prvoradým kritériom vo všetkých oblastiach regulačných ustanovení.

5.8 EHSV dôrazne podporuje návrh na zavedenie certifikátu vysokej kvality („kite mark“) na vytvorenie kritérií kvality pre internetové stránky so zdravotnou tematikou a pre všetky ostatné formy poskytovania informácií a podčiarkuje dôležitosť nábádania ľudí, aby vyhľadávali radu u zdravotníckych odborníkov.

5.9 EHSV sa stavia za názor, že existujúci systém farmakologického monitorovania musí byť naďalej posilňovaný a že doň treba integrovať efektívnejšie využívanie epidemiologických štúdií.

5.10 EHSV sa nazdáva, sa existuje reálna možnosť vytvoriť lepšie koordinovaný prístup k plánovaniu výskumu jednoduššími a harmonizovanejšími administratívnymi postupmi. Takisto je vítaný potenciál pre nové zdroje investovania, ktoré môžu zahŕňať rizikový kapitál, nízkoúrokové pôžičky, daňové dobročiny, a ktoré by mali byť neodkladne sledované a využívané.

5.11 EHSV odporúča stálu výmenu skúseností a zjednodušenie systémov, aby sa umožnila inovácia a vzájomné sprístupnenie poznatkov a vedomostí tak na posilnenie priemyslu, ako i na podporu a rozvoj odborných schopností a kapacity zamestnatelnosti ako výsledok konkurencieschopného farmaceutického priemyslu.

5.12 EHSV rovnako odporúča investovanie zo strany EÚ a členských štátov, aby sa zabezpečilo vytvorenie čo najkvalitnejších sietí a umožnilo financovanie na rozumne dlhú dobu, čo by podporilo inováciu poskytnutím určitej zábezpeky a istoty, že sa podarí udržať kontinuitu práce výskumného tímu.

Brusel, 2. júna 2004

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Návrhu rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktoré upravuje rozhodnutie č. 1999/784/CE Rady ohľadom účasti Spoločenstva v Európskom audiovizuálnom observatóriu

COM(2003) 763 final - 2003/0293 (COD)

(2004/C 241/03)

Dňa 14. januára 2004 sa Európska rada v súlade s článkom 157, odsek 3 Zmluvy, rozhodla obrátiť na Európsky hospodársky a sociálny výbor vo veci „Návrhu rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktoré upravuje rozhodnutie č. 1999/784/CE Rady ohľadom účasti spoločenstva v Európskom audiovizuálnom observatóriu“.

Špecializovaná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť, poverená spracovaním materiálov Výboru v danej oblasti, prijala svoje stanovisko dňa 10. mája 2004 (spravodajca: M. Bo GREEN).

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 409. plenárnom zasadnutí dňa 2.-3. júna 2004 (zasadnutie z 2. júna) počtom 171 hlasov za a 9 hlasujúcich sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1 Rozhodnutím 1999/784/CE⁽¹⁾ Rada prijala návrh, týkajúci sa účasti spoločenstva v Európskom audiovizuálnom observatóriu na obdobie do 31. decembra 2004.

1.2 EHSV sa v svojom stanovisku zo dňa 22. septembra 1999 pripojil k návrhu komisie.

1.3 Hlavným dôvodom pre návrh Komisie, ako aj pre podporu zo strany EHSV bola skutočnosť, že audiovizuálny priemysel je vnímaný ako tvorivý sektor so strategickým významom pre Európu, najmä v oblasti rozhlasového a televízneho vysielania a kinematografickej produkcie.

2. Návrh Komisie

2.1 Komisia navrhuje:

— predĺžiť účasť spoločenstva v Európskom audiovizuálnom observatóriu o dva roky, t.j. do roku 2006;

— zachovať ročný rozpočet na úrovni roku 2004, to znamená 235 000 eur.

2.2 Tento návrh sa zdôvodňuje najmä na základe nasledovného:

— aktivity observatória v oblasti štatistiky trhu ako aj finančných a právnych informácií môžu účinne prispievať k dosahovaniu stanovených cieľov; preto je v záujme Spoločenstva podporovať a konsolidovať štruktúru observatória a bilaterálnu spoluprácu;

— príspevok observatória pri dosahovaní stanovených cieľov bude posilnený zavedením novej stratégie, ktorá sa v súčasnosti vypracováva v spolupráci s Komisiou. Zodpovedné inštalácie observatória prijímú aktualizovaný mandát a adekvátne finančné rámce koncom roku 2005. K jeho zavedeniu príde najskôr v roku 2006.

2.3 Vzhľadom na predošlé pozitívne skúsenosti so spoluprácou, ktoré boli popísané v súhrnnej priebežnej správe⁽²⁾, Komisia považuje za vhodné predĺžiť účasť Spoločenstva v observatóriu na obdobie dvoch rokov. Toto krátke dodatočné obdobie umožní pokryť kritické obdobie pre stanovenie budúcich aktivít observatória; okrem toho sa môže zahrnúť do súčasných finančných plánov spoločenstva bez vplyvu na budúce rozhodnutia, ktoré budú vzaté v roku 2006, keď budú známe detaily nového mandátu a finančného rámca observatória.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV podporuje od začiatku návrh Komisie ohľadom účasti Spoločenstva v observatóriu v očakávaní, že to prispeje k posilneniu konkurencieschopnosti európskeho audiovizuálneho priemyslu, zlepšujúc transfer ekonomických a právnych informácií, poskytujúc lepší prehľad o trhu a podporujúc transparentnosť a investície do infraštruktúry.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 307 z 2. decembra 1999, s. 61.

⁽²⁾ Správa Komisie pre Radu, Európsky parlament a Hospodársky a sociálny výbor o implementácii rozhodnutia 1999/784/CE Rady, COM(2002) 619 def.

3.2 EHSV, vychádzajúc najmä zo správy o aktivitách observatória ⁽¹⁾ usudzuje, že očakávania a motivácie, ktoré sú dôvodom pre schválenie návrhu sú stále aktuálne a najmä, že audiovizuálny priemysel má veľký význam z hospodárskeho, kultúrneho a demokratického hľadiska.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Podľa stanoviska EHSV je pre priemysel EU a pre spotrebiteľov dôležité mať prístup práve k takým spoľahlivým a aktualizovaným informáciám, aké poskytuje observatórium.

4.2 EHSV zdôrazňuje, aby ochrana spotrebiteľov a autorské práva zostali pre observatórium prioritnými témami.

4.3 EHSV okrem iného odporúča, aby sa observatórium zaoberalo otázkou daní v audiovizuálnej oblasti – najmä, čo sa týka filmu – vzhľadom na skutočnosť, že ďalšie aspekty, akými je podpora osobitných oblastí záujmov a štátna pomoc, už boli prejednané.

4.4 Je dôležité vytvoriť podmienky, ktoré umožnia observatóriu pracovať na súčasnom základe dovtedy, kým bude od roku 2006 prijatá a zavedená nová stratégia.

4.5 EHSV však usudzuje, že v kontexte novej stratégie by mohlo byť potrebné zvýšiť rozpočet nad súčasnú úroveň, najmä v z pohľadu cieleniejšieho prístupu v multimediálnej oblasti a v oblasti filmu.

5. Závery

5.1 EHSV podporuje návrh komisie, ktorého cieľom je o dva roky predĺžiť dobu účasti spoločenstva v Európskom audiovizuálnom observatóriu, pretože toto rozhodnutie prispeje k posilneniu konkurencieschopnosti európskeho audiovizuálneho priemyslu zlepšením transferu hospodárskych a právnych informácií, poskytujúc lepší prehľad o trhu a podporujúc transparentnosť a investície do infraštruktúry.

5.2 EHSV pripomína ⁽²⁾, že audiovizuálny sektor EÚ má strategický význam a pozitívny vplyv na zamestnanosť. Vzhľadom na rastúcu globalizáciu priemyslu a audiovizuálneho sektoru je zo strategického hľadiska vitálne dôležité mať k dispozícii spoľahlivé štatistické informácie o tomto sektore.

5.3 EHSV znovu vyjadruje ⁽³⁾ svoje želanie, aby Komisia vytvorila Európsku agentúru pre informačnú spoločnosť. Toto opatrenie by umožnilo lepšie koordinovať jednotlivé iniciatívy, ktoré sa týkajú konvergenzie v multimediálnej oblasti a zlepšiť možnosti spolupráce v kultúrnej oblasti v zmysle ochrany a podpory „európskej kultúrnej identity“ a taktiež vypracovať európsku kultúrnu politiku.

Brusel, dňa 2. júna 2004

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ Správa Komisie pre Radu, Európsky parlament a Európsky hospodársky a sociálny výbor o implementácii rozhodnutia 1999/784/CE Rady 1999/784/CE z 22. novembra 1999 ohľadom účasti spoločenstva v Európskom audiovizuálnom observatóriu.

⁽²⁾ Pozri stanovisko EHSV ohľadom návrhu rozhodnutia Rady vytvoriť Európsky garančný fond pre podporu kinematografickej a televíznej produkcie, Ú. v. ES C 204 z 15. júla 1996, s. 5.

⁽³⁾ Stanovisko EHSV k návrhu rozhodnutia Rady ohľadom účasti spoločenstva v Európskom audiovizuálnom observatóriu COM(1999) 111 def. – 99/0066(CNS).

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Návrhu rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady stanovujúceho smernice pre transeurópske energetické siete a odvolávajúce rozhodnutia č. 96/391/EC a č. 1229/2003/EC

COM(2003) 742 final - 2003/0297 (COD)

(2004/C 241/04)

Dňa 19. februára 2004 sa Rada rozhodla prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom podľa článkov 156 a 251 Zmluvy zakladajúcej Európske spoločenstvo Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady stanovujúci smernice pre transeurópske energetické siete a rušiaci rozhodnutia č. 96/391/EC a č. 1229/2003/EC.

Sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť, ktorá bola zodpovedná za prácu Výboru na tejto problematike, prijala svoje stanovisko dňa 10. mája 2004. Spravodajcom bola pani Sirkeinen.

Na svojom 409. plenárnom zasadnutí z 2. a 3. júna 2004 (schôdzi konanej dňa 2. júna 2004), prijal Európsky hospodársky a sociálny výbor nasledovné stanovisko 164 hlasmi za, 3 hlasmi proti a 17 hlasujúcimi sa hlasovania zdržali.

1. Úvod

1.1 Roku 2001 Komisia schválila Správu o Európskej energetickej infraštruktúre. Pre efektívne fungovanie širšieho európskeho trhu s elektrinou a plynom nestačí aplikácia bežných pravidiel a noriem. Rovnako dôležitá je existencia primeranej infraštruktúry, ktorá spája členské štáty.

1.2 Správa uviedla istý počet opatrení, vrátane cieľa na 10 %né prepojenie elektriny a prioritné financovanie pre projekty transeurópskej siete identifikované ako prioritné projekty európskeho záujmu. Komisia tiež navrhla zvýšiť horný limit príspevkov na projekty v rozvojovom štádiu z 10 % na 20 %. Barcelonská rada schválila 10 %-ný cieľ prepojenia, ale zvýšenie hornej hranice príspevkov ešte zostáva v Rade na diskusiu.

1.3 Aby sa mohli prístupujúce krajiny stať súčasťou vnútorného trhu pre elektrinu a plyn, je potrebné zrevidovať pokyny Transeurópskej siete (Trans-European Network – TEN). Mnoho projektov spájajúcich staré Spoločenstvo s novými členskými štátmi sa už kvalifikovalo na financovanie z TEN, ale ich zoznam je ešte treba doplniť. Podobný prístup je potrebný vzhľadom na susedné krajiny. Strednodobý cieľ je progresívne vytvoriť Európsky trh s elektrinou a plynom vrátane potenciálne vyše 35 krajín s vyše 600-miliónovým počtom obyvateľov. Tento trh by sa mal zakladať na spoločných normách pre otvorenie trhu, environmentálnej ochrane a bezpečnosti.

1.4 Rýchle rastie požiadavka na zemný plyn a Spoločenstvo sa čoraz viac stáva závislým na jeho dovoze. Na zaistenie efektívneho fungovania Európskeho energetického trhu a budúcich dodávok plynu sú potrebné diverzifikované dodávky plynu a výstavba novej infraštruktúry. Sú potrebné investície do nových zásobovacích (dodávacích) ropovodov, a pri pružnejšom využití súčasných infraštruktúr po otvorení trhu aj do interných ropovodov. Pri tomto sa vyžaduje tesná spolupráca s dodávajúcimi krajinami a tranzitnými regiónmi.

2. Návrh Komisie

2.1 Súčasná revízia pokynov TEN pre elektrinu a plyn bude integrovať najmä nové členské štáty do rámca vnútorného trhu s elektrinou a plynom. Nový text:

- zaistí, že sa plne zohľadní potreba lepšej integrácie nových krajín a susedných regiónov do širšieho Európskeho energetického trhu v zozname projektov spĺňajúcich podmienky pre podporu a identifikovaných v pokynoch Transeurópskych energetických sietí;
- uvedie Deklaráciu Európskeho záujmu pre niektoré kľúčové cezhraničné projekty na osi priority; a
- umožní Komisii nominovať európskeho koordinátora pre prioritný projekt.

Komisia dáva novým členským štátom úlohu, aby udelili prednosť prioritným projektom, uľahčili a urýchlili dokončenie projektov, ako aj spracovali hodnotenia a správu pre Komisiu.

2.2 Prílohy k Rozhodnutiu uvádzajú projekty spoločného záujmu ako oprávnené pre finančnú pomoc Spoločenstva (Príloha č. III) podľa kritérií stanovených v Prílohe č. II, projekty spoločného záujmu, ktoré budú mať prioritu pre grant z pomoci Spoločenstva (Príloha č. I) a projekty Európskeho záujmu (Príloha č. IV).

2.3 Predbežne vypočítaná výška investícií požadovaná v období 2007-2013 na konštrukciu prioritných projektov pre elektrické a plynové siete je okolo 28 miliárd €, z čoho 20 miliárd € v EÚ a 8 miliárd € v krajinách tretieho sveta. Okrem toho nejaké náklady pôjdu na dokončenie iných projektov spoločného záujmu.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV vo svojich stanoviskách výrazne podporila návrhy Komisie o rozvoji a podpore TEN pre elektrinu a plyn ako integrálnu súčasť vytvárania efektívnych interných trhov s elektrinou a plynom, ako aj komplexný postup pre zabezpečenie dodávok energie. Výbor tiež podporil návrh Komisie na zvýšenie hornej hranice finančných príspevkov na rozvojové štádium na 20 %.

3.2 Nanešťastie, ako bolo spomenuté už v predchádzajúcich stanoviskách EHSV, realizácia projektov TEN prebieha veľmi pomaly a neuspokojivo. Ťažkosti s financovaním rozsiahlych konštrukčných projektov sa označujú ako vážna prekážka. 20 miliónov eur ročne, ktoré má Komisia k dispozícii ako príspevky na rozvojové štádium projektov, môže mať sotva silný vplyv na ich uskutočnenie. Musia sa vytvoriť verejnosúkromné partnerstvá.

3.2.1 Financovanie ako také nemusí byť jedinou prekážkou na spomalenie pokroku pri realizácii projektu TEN. Môžu sa vyskytnúť aj iné zásadné dôvody, ako napríklad nedostatok angažovanosti zo strany členských štátov na spolupráci pri cezhraničných projektoch. Možno tu zohrá úlohu nápad s európskym koordinátorom. V niektorých prípadoch sa začatie projektu oneskorilo kvôli rozhodnutiu financovať projekt z potenciálnych verejných zdrojov, pričom keby sa bolo počkalo na iné rozhodnutie, mohlo sa s projektom začať bez odkladu.

3.2.2 Dlhé, ťažkopádne a čo do konečného výsledku neisté plánovacie a schvaľovacie procedúry sú v súčasnosti najvýraznejšou prekážkou pri investíciách do infraštruktúry. Štatút priority by mal pre miestnych a iných kompetentných ľudí vo vedení slúžiť ako jasný signál dôležitosti včasnej realizácie projektu.

3.3 EHSV víta návrh rozhodnutia Komisie, pričom poznamenáva, že mal byť radšej prezentovaný skôr. Keď bude tento projekt schválený na plenárnom zasadnutí EHSV, bude už po rozšírení a EÚ bude mať 25 členských štátov. Čo sa týka priblíženia susedných krajín, dávno sa pociťuje potreba bezpečnosti dodávok, nakoniec odkedy bol vydaný Zelený dokument o bezpečnosti dodávok energie.

3.4 EHSV považuje analýzy situácie a vyhliadok na vzájomné prepojenie v rozličných častiach Únie a v susedných oblastiach za informatívne a výstižné.

3.5 Komisia sa však nezmieňuje o nijakých obsiahlejších a dlhodobějších štúdiách očakávaných vývojov na vnútorných trhoch s energiou, ktoré by zabezpečili potrebné podkladové informácie pre identifikáciu najdôležitejších projektov infraštruktúry. Dlhodobé vyhliadky alebo alternatívne scenáre sú čoraz dôležitejšie v sektore, kde je životnosť investícií 50 rokov a viac. Tento nedostatok referencií je tiež prekvapujúci, aj keď také informácie sú dostupné, vrátane materiálu vypracovaného samotnou Komisiou.

3.5.1 Mimoriadny význam má na budúcej energetickej scéne Európy úloha zemného plynu. Trend smeruje k rýchle rastúcemu využitiu a rastúcej závislosti od dovozov z krajín mimo EÚ. Tento trend zdôrazňuje význam riadiacich infraštruktúr, ako aj príslušných rizík v závislosti od malého počtu zdrojov a koncentrácie vlastníctva. Aké strednodobé a dlhodobé vyhliadky na dopyt, lokalitu využitia a zdroje stoja za návrhmi prioritných projektov infraštruktúry? Ako sa očakáva vývoj využitia na vykurovanie, výrobu elektriny a CHP (spojeného tepla a energie), ako aj akékoľvek potenciálne plány pre výrobu vodíka z plynu? Aké sú potenciály zdrojov? Politické rozhodnutia, počnúc od environmentálnej politiky EÚ až dole k rozhodnutiam lokálneho plánovania, silne ovplyvňujú voľby energií a trhy. Tieto by mali vziať do úvahy širší, dlhodobější obraz.

3.6 Veľmi dôležitá otázka je, či sa môžu nájsť alternatívne riešenia niektorých problémov stagnácie, ktoré majú riešiť navrhované projekty siete. Bolo by napríklad v niektorých prípadoch lepšie realizovateľným riešením investovanie do výroby elektriny, lokalizované blízko miesta značného dopytu? Toto by malo byť vždy preskúmané pri vytváraní návrhov siete, a tiež by sa malo vziať do úvahy potenciál zvýšenej efektivity energie a distribuovaná výroba z obnoviteľných zdrojov energie.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Mal by sa preformulovať popis (4), čím by sa dali rovnaké preferencie efektívnej činnosti na vnútornom trhu a strategickým cieľom, akými sú bezpečnosť dodávky a zabezpečenie univerzálneho servisu.

4.2 Projekty v rámci jedného členského štátu by mali získavať oprávnenie ako projekty európskeho významu iba vo výnimočných prípadoch.

Brusel, 2. júna 2004

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k „Návrhu smernice Európskeho parlamentu ohľadom vytvorenia spoločných pravidiel pre niektoré druhy nákladnej automobilovej dopravy (kodifikovaná verzia)“

COM(2004) 47 final – 2004/0017 (COD)

(2004/C 241/05)

Dňa 11. januára 2004 sa Európska rada v súlade s článkom 71 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, rozhodla obrátiť na Európsky hospodársky a sociálny výbor ohľadom „Návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady, týkajúcej sa vytvorenia spoločných pravidiel pre vybrané druhy nákladnej automobilovej dopravy (kodifikovaná verzia)“.

Špecializovaná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť, poverená spracovaním materiálov výboru v danej oblasti, prijala svoje stanovisko dňa 10. mája 2004 (spravodajca: M. SIMONS).

Európsky hospodársky a sociálny výbor, na svojom 409. plenárnom zasadnutí 2. a 3. júna 2004 (schôdza zo dňa 2. júna 2004), prijal nasledujúce stanovisko počtom 173 hlasov za, 1 proti a 16 hlasujúcich sa hlasovania zdržalo.

1. Predmetom tohto návrhu je pristúpiť ku kodifikácii prvej smernice Rady z 23. júla 1962, ktorá sa týka vytvorenia spoločných pravidiel pre vybrané druhy nákladnej automobilovej dopravy ⁽¹⁾.

2. V tomto kontexte Európy občanov má zjednodušenie a jasnosť práva Spoločenstva veľký význam. Európsky parlament, Rada a Komisia teda zdôraznili potrebu kodifikovať legislatívne dokumenty, ktoré sa často menia a interinštitucionálnou

zmluvou z 20. decembra 1994 sa dohodli, že by mohlo byť aplikované konanie. V dokumentoch, ktoré sú predmetom kodifikácie nesmie byť vykonaná žiadna podstatná úprava.

3. Daný návrh Komisie presne zodpovedá tomuto úmyslu a EHSV nemá žiadne námietky, jednako však konštatuje, že táto kodifikácia je zavedená príliš neskoro. Aj keď sú stanovené termíny vždy dodržané, posledná úprava bola predsa len vykonaná v roku 1992.

Brusel, dňa 2. júna 2004

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ Ú. v. zo 6.8.1962, s. 2005. Smernica zmenená naposledy nariadením (ES) č. 881/92 (Ú. v. L 95 z 9.4.1992, s. 1) – Stanovisko EHSV: Ú. v. ES C 40 z 17.2.1992, s. 15.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa upravuje smernica 94/62/EC o Obaloch a odpade z obalov

COM(2004) 127 final - 2004/0045 COD

(2004/C 241/06)

Dňa 5. marca 2004 sa Rada rozhodla podľa článku 95 Zmluvy, ktorou sa zakladá Európske spoločenstvo, prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady pozmeňujúci smernicu 94/62/ES o Obaloch a odpade z obalov.

Sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie, ktorá bola zodpovedná za prípravu práce Výboru na tejto téme, prijala svoje stanovisko dňa 6. mája 2004. Spravodajca bol pán Adams.

Na svojom 409. plenárnom zasadnutí 2. a 3. júna 2004 (stretnutí dňa 2. júna 2004), prijal Európsky hospodársky a sociálny výbor nasledovné stanovisko 180 hlasmi za, 3 hlasmi proti, pričom 13 hlasujúcich sa hlasovania zdržalo:

1. Úvod

1.1 Cieľom návrhu je hovoriť o probléme aplikovania legislatívy o Obaloch a odpade z obalov⁽¹⁾ na prístupujúce štáty. Legislatíva prijatá po 1. novembri 2002 – v tomto prípade bola upravujúca legislatíva schválená až vo februári 2004 – nie je zahrnutá v Zákone o pristúpení. Komisia z toho vyvodila, že najrozumnejší spôsob na pokročenie v tejto veci bude podať tento pozmeňujúci návrh podľa článku 95 Zmluvy a pristúpení.

1.2 V decembri 2002 boli v Európskej rade odsúhlasené rôzne mechanizmy informovania a konzultovania takej legislatívy s prístupujúcimi štátmi. Všetky prístupujúce štáty okrem Cypru⁽²⁾ informovali vo februári 2003 Komisiu o tom, že pred zavedením pôvodnej smernice budú potrebovať ďalšie prechodné obdobie. Tento návrh na zmenenú a doplnenú smernicu prišiel po nasledujúcich početných bilaterálnych technických konzultáciách so všetkými desiatimi prístupujúcimi štátmi.

1.3 Súčasná smernica⁽³⁾ má za cieľ zabrániť alebo minimalizovať nepriaznivý dopad obalov a odpadu z obalov na životné prostredie prostredníctvom opätovného využitia a recyklácie. Nové odsúhlasené ciele sú podstatne vyššie než ciele z roku 2001 a musia byť splnené do konca roka 2008. Smernica obsahuje špecifické ciele pre plasty, kovy, papier (kartóny) a sklo. Tieto špecifické ciele zlepšia celkovú úroveň ochrany životného prostredia v EÚ. Znížia aj existujúce deformácie konkurencie, povedú k vyššiemu stupňu harmonizácie v rámci vnútorného trhu a zaistia viacej bezpečnosti pri plánovaní investícií v recyklačnej infraštruktúre.

⁽¹⁾ Smernica 94/62/EC v znení smernice 2004/12/EC z 11. februára 2004 (Ú. v. ES L 47 z 18.2.2004 s. 26-32)

⁽²⁾ Cyprus nepožadoval prechodné dohody

⁽³⁾ Smernica 2004/12/ES z 11.2.2004, Ú. v. EÚ L 47, s. 26-32

1.4 Návrh určuje najneskorší dátum, dokedy musia prístupujúce štáty dosiahnuť ciele, na 31. decembra 2012.

2. Všeobecné pripomienky

2.1 Táto navrhnutá zmenená a doplnená smernica je potrebným legislatívnym nástrojom stanovujúcim pre prístupujúce štáty dátum dodržania.

2.2 Vo svojom stanovisku z 29. mája 2002⁽⁴⁾ EHSV plne podporil pôvodnú smernicu ako dôležitú hnaciu silu pri podpore národnej legislatívy o recyklácii a opätovnom využití odpadu z obalov.

3. Konkrétne pripomienky

3.1 EHSV si uvedomuje, že priemerný objem odpadov z obalov produkovaný prístupujúcimi štátmi je 87 kg na obyvateľa v porovnaní so 169 kg na obyvateľa v existujúcich členských štátoch. Hoci možno očakávať, že v prístupujúcich štátoch spotreba obalov pod vplyvom jednotného trhu vzrastie, EHSV si dovoľuje naliehať, aby bolo vyvinuté čo najväčšie úsilie na minimalizovanie obalov v zdrojoch, ktoré sú v zhode s bezpečnosťou a hygienou.

⁽⁴⁾ CESE 681/2002, Ú. v. ES C 221 z 11.9.2002, s. 31-36

3.2 Každý členský štát bude niesť zodpovednosť za systémy, akými dosahuje recyklačné ciele. V Európskom spoločenstve funguje celý rad požiadaviek, procesov, stimulov a prekážok a EHSV pobáda k tomu, aby Komisia pokračovala zavedením čo najlepších praktík a rozposlaním príkladných prípadových štúdií.

Brusel, 2. júna 2004

4. Závery

Výbor víta a plne podporuje tento návrh ako dôležitú hnaciu silu pri posilnení národnej legislatívy na zavedenie systémov pre selektívny zber v prístupujúcich štátoch.

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru K Návrhu Nariadenia Rady (ES) č. 1268/1999 o podpore predvstupových opatrení pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka v kandidátskych krajinách Strednej a Východnej Európy Spoločenstvom v predvstupovom období

COM(2004) 163 def.-2004/0054 CNS

(2004/C 241/07)

Dňa 2. apríla 2004 Rada rozhodla, že podľa článku 37 Zmluvy ustanovujúcej Európske spoločenstvo, prekonzultuje s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom „Návrh Nariadenia Rady pozmeňujúci Nariadenie (ES) č. 1268/1999 o podpore predvstupových opatrení pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka v kandidátskych krajinách Strednej a Východnej európy v predvstupovom období“

Sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie, ktorá bola zodpovedná za prácu Výboru na tejto problematike, prijala svoje stanovisko dňa 6. mája 2004. Spravodajcom bol pán Donnelly.

Na svojom 409. plenárnom zasadnutí (stretnutí dňa 2. júna 2004), prijal Európsky hospodársky a sociálny výbor nasledovné stanovisko 182 hlasmi za, 2 hlasmi proti, pričom 14. hlasujúcich sa hlasovania zdržalo:

1. Úvod

1.1 Prístupové rokovania v decembri roku 2002 zabezpečili prijatie ôsmich krajín v roku 2004, ktoré v súčasnosti čerpajú výhody z ustanovení tohto nariadenia.

1.2 Komisia si myslí, že nariadenie by sa malo upraviť v prospech oprávnených krajín, ktoré sa nemajú pripojiť k Európskej únii v roku 2004, aby sa zobrali na vedomie skúsenosti s nástrojom, ktorý zriadil, pričom sa budú rešpektovať jeho základné ciele.

1.3 Úpravy majú byť urobené kvôli prispôbeniu určitých ustanovení na také, ktoré by sa dali použiť pre nové členské štáty. Navrhnuté úpravy sú nasledovné: (i) včlenenie nového vhodného opatrenia, ktoré by umožnilo vidieckym komunitám

v Bulharsku a Rumunsku pripraviť a realizovať stratégie miestneho vidieckeho rozvoja; (ii) prispôbenie intenzity pomoci na podobnú úroveň, akú dostali krajiny prístupujúce k Únii v roku 2004 a (iii) ďalšie objasnenie limitov miery pomoci. Naposledy zmienená úprava bude mať retrospektívny efekt voči všetkým oprávneným krajinám.

2. Jadro návrhu Komisie

2.1 Príspevok Spoločenstva nepresiahne strop 75 % celkových oprávnených verejných výdavkov. Pod Návrh Komisie nebudú patriť ďalšie výdavky z rozpočtu Spoločenstva, pretože tento bude financovaný z už urobených prídeltov.

2.2 Nariadenie Rady (ES) č. 1268/1999⁽¹⁾ pokiaľ ide o limity miery pomoci, bude objasnené a novelizované.

2.4 Návrh tiež obsahuje zvýšenú úroveň príspevia EÚ pre určité opatrenia v článku 2.

2.5 Intenzita pomoci v pahorkatých a horských regiónoch Bulharska a Rumunska sa od 1. januára 2004 vyrovná, podobne ako tomu bolo u menej priaznivých území krajín, ktoré pristúpili k Únii 1. mája 2004.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV podporuje návrh Komisie na realizáciu stratégií miestneho vidieckeho rozvoja pre posilnenie ekonomiky vidieka.

Brusel, 2. júna 2004

3.2 EHSV schvaľuje intenzitu zvýšenej pomoci ako nevyhnutnú podporu pri rozvoji poľnohospodárstva a pre plnenie noriem potravinárskej výroby a ochrany životného prostredia.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 EHSV si uvedomuje, aké problémy môžu mať príjemcovia prostriedkov pri zriaďovaní fondov ešte pred prijatím investičnej pomoci.

4.2 EHSV by preto žiadal Komisiu, aby našla metódy, ktoré dovoľia týmto krajinám maximalizovať čerpanie finančných prostriedkov.

5. Závery

5.1 EHSV plne podporuje návrh Komisie na novelizáciu nariadenia.

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

⁽¹⁾ OJ L 161, 26.6.1999, p. 87. Regulation last amended by Regulation (EC) No. 696/2003 (OJ L 99, 17.4.2003, p. 24).

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k „Návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o potravinách určených na zvláštne nutričné využitie (kodifikovaná verzia)“

COM(2004) 290 *final* - 2004/0090 (COD)

(2004/C 241/08)

Dňa 4. mája 2004 Rada rozhodla, že prekonzultuje s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom podľa článkov 95 a 251 Zmluvy zriaďujúcej Európske spoločenstvo „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o potravinách určených na zvláštne nutričné využitie“.

Sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie, ktorá bola zodpovedná za prípravu práce Komisie na práci na danej problematike, prijala svoje stanovisko dňa 6. mája 2004. Spravodajcom bol pán Donnelly.

Na svojom 409. plenárnom zasadnutí 2. a 3. júna 2004 (stretnutí dňa 2. júna 2004), prijal Európsky hospodársky a sociálny výbor nasledovné stanovisko 171 hlasmi za, 3 hlasmi proti, pričom 9 hlasujúcich sa hlasovania zdržalo.

1. Úvod

1.1 Cieľom tohto návrhu je vykonať kodifikáciu smernice Rady 89/398/EEC z 3. mája 1989 o aproximácii zákonov členských štátov o potravinách určených na zvláštne nutričné využitie. Nová smernica nahradí rôzne zákony v nej začlenené; tento návrh plne zachová obsah zákonov, ktoré sú kodifikované a z toho dôvodu neurobí nič viac, než že ich spojí, a to iba s takými formálnymi dodatkami, aké sa požadujú pri výkone samotnej kodifikácie.

2. Všeobecné pripomienky

Výbor považuje za veľmi užitočné mať všetky texty integrované do jednej smernice. V kontexte národov Európy prikladá Výbor,

podobne ako Komisia, veľký význam zjednodušovaniu a objasňovaniu zákonov Spoločenstva, aby sa stali jasnejšími a prístupnejšími pre obyčajných občanov, čím im dá nové príležitosti a šancu na využitie špecifických práv, ktoré im táto smernica dáva.

3. Je zaistené, aby tento súbor ustanovení neobsahoval nijaké podstatné zmeny, len aby slúžil účelu predstaviť zákon Spoločenstva jasným a transparentným spôsobom. Výbor vyjadruje svoju úplnú podporu tomuto cieľu a vo svetle týchto záruk návrh víta.

V Bruseli, 2. júna 2004.

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Správe Komisie pre Radu, Európsky parlament, Európsky hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov stanovujúcej hlavné línie pre druhé kolo iniciatívy Spoločenstva nazývanej EQUAL (ROVNÍ) týkajúcej sa transnárodnej spolupráce pri presadzovaní nových prostriedkov boja proti všetkým formám diskriminácie a nerovnosti v súvislosti s trhom práce – Voľný pohyb dobrých nápadov

(COM(2003) 840 def.)

(2004/C 241/09)

5. januára 2004 sa Komisia rozhodla prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom podľa článku 262 Zmluvy zakladajúcej európske spoločenstvo, Správu Komisie pre Radu, Európsky parlament, Európsky hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov stanovujúcu hlavné línie pre druhé kolo iniciatívy Spoločenstva EQUAL (ROVNÍ) týkajúcej sa transnárodnej spolupráce pri presadzovaní nových prostriedkov na boj proti všetkým formám diskriminácie a nerovnosti v súvislosti s trhom práce – „Voľný pohyb dobrých nápadov“

Sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo, ktorá bola zodpovedná za prácu Výboru na tejto problematike, prijala svoje stanovisko dňa 5. mája 2004. Spravodajcom bol pán Sharma.

Na svojom 409. plenárnom zasadnutí (schôdzi konanej dňa 2. júna 2004), prijal Európsky hospodársky a sociálny výbor nasledovné stanovisko počtom hlasov 185 za, 1 proti a 9 sa zdržali hlasovania:

1. Obsah správy

1.1 Cieľ tejto správy je dvojaký. Ilustruje niektoré zo skorších výsledkov iniciatívy EQUAL (ROVNÍ), poukazujúc na sľubné praktiky, ktoré už môžu pridať nové spôsoby vysporiadania sa s diskrimináciou na trhu práce – pri „voľnom pohybe dobrých nápadov“. Správa tiež nastoľuje scénu pre druhé kolo iniciatívy EQUAL (ROVNÍ), pričom potvrdzuje princípy, skladbu a zavádzanie formálnych záležitostí programu.

1.2 V ranom štádiu najviditeľnejší úspech iniciatívy EQUAL je partnerstvo, ktorého cieľom je dať dokopy aktérov, ktorí spolupracujú v Rozvojovom partnerstve na rozvoji integrovaného prístupu k mnohorozmerným problémom.

1.3 Skladba EQUAL integrovala podstatné črty dobrého riadenia, pretože sa zaoberá navzájom do oseba zasahujúcimi politickými otázkami a pracuje cez a poza hranice inštitúcií.

1.4 EQUAL prijíma tematický prístup a na základe konzultácií sa členské štáty dohodli, že nechajú témy EQUAL do druhého kola nezmenené.

1.5 EQUAL berie do úvahy rozšírenie EÚ prvýkrát v druhom kole. V dôsledku toho sa bude dávať dôraz na podporu pre rómske obyvateľstvo a pre obete obchodovania s ľuďmi - popri iných témach, pretože škála problémov sa značne zvyšuje.

1.6 EQUAL poskytuje dobrú príležitosť pre nové členské štáty pracovať s existujúcimi členskými štátmi, s úmyslom iden-

tifikovať dobré praktiky vo vzťahu k sociálnej a odbornej integrácii žiadateľov o azyl.

1.7 Aj keď práca pokračuje a ešte nemožno vyvodzovať potvrdené výsledky, prvé kolo EQUAL, ktoré začalo roku 2001, už môže ilustrovať sľubné praktiky nových spôsobov vysporiadania sa s diskrimináciou a nerovnosťou, medzi iným v takých veciach ako: invalidita a sexuálna orientácia, kroky na udržanie robotníkov v zamestnaní dlhšie, zakladanie živností nezamestnanými a nevyužitými ľuďmi, prínos prisťahovalcov k zamestnanosti a hospodárskemu rastu, kroky na podporenie adaptability na trhu práce, budovanie blokov pre stratégie celoživotného učenia, odstraňovanie segregácie podľa pohlavia v sektoroch a povolaniach, rozdelenie starostlivosti a povinností v domácnosti, podniková sociálna zodpovednosť, opätovná integrácia kvôli boju proti odopretiu vstupu a sociálne hospodárstvo na vytvorenie viacerých pracovných miest a zvýšenie ich kvality.

1.8 Zatiaľ čo tematický prístup zostáva stabilný, EQUAL sa predsa pustí do objavujúcich sa problémov v druhom kole, najmä po rozšírení, akými sú problém diskriminácie rómskeho obyvateľstva a obetí obchodovania s ľuďmi.

1.9 Spolupráca členských štátov je podstatný aspekt EQUAL a funguje dobre, čo sa prejavuje na viacerých úrovniach: medzi Rozvojovými partnerstvami a Tematickými sieťami.

1.10 Mainstreaming, to jest integrácia a zavádzanie nových myšlienok a prístupov do politiky a praxe je stimulujúca, ale ak chceme získať maximálny účinok z EQUAL, musíme výsledky analyzovať, štandardizovať a rozširovať, aby sme dosiahli účinok tak v členských štátoch, ako aj v celej únii.

1.11 Vyhodnotenie sa skladá z dvoch častí: revízia v strede obdobia a priebežné hodnotenie. Revízia v strede obdobia sa má vykonávať pomocou národných hodnotiacich správ v strede obdobia, ktoré boli podané Komisii v decembri roku 2003, a stavajúc na nich sa pripravovalo hodnotenie na európskej úrovni. Hodnotiaci pracovníci EQUAL z EÚ nenavrhujú v celkovej skladbe EQUAL nijaké zmeny. Avšak na základe správ národných hodnotiteľov a práce i analýzy v ich vlastnej oblasti sa zdôraznilo množstvo otázok, ktoré môžu obmedziť efektivitu EQUAL a podal sa rad odporúčaní na zvýšenie efektivity. Po tomto hodnotení za stred obdobia budú existujúce členské štáty pokračovať s vypracovaním ročných predbežných správ.

2. Všeobecné pripomienky

2.1 Víťame entuziazmus pre partnerstvo (odsek 3) a potvrdzujeme, že je dôležité posilňovať partnerstvo medzi skupinami, ktoré predtým nespolupracovali. Toto je jeden z najdôležitejších faktorov úspechu EQUAL a tiež to, že by sa mali vytvoriť administratívne a podporné procesy, aby udržali partnerstvo, ktoré by fungovalo ako najväčšia priorita.

2.2 Zámer Akcie 1 (opísanej v odseku 3, odstavci 4) je dobre podložený. Zjednodušujúce procesy pre postup rozvojovej práce pomôžu udržať hynú silu a zaistiť, aby sa úspech programu veľmi silne nespoliehal na ľudí, ktorí ho vytvárajú.

2.3 Veľmi široký rozsah partnerov, zainteresovaných v EQUAL znamená, že ich aktívna účasť pravdepodobne posilní rozvoj dobrého riadenia. Povzbudivé posilnenie v princípoch a skladbe EQUAL by malo byť prvoradým pre dobré riadenie a užitočná príležitosť zdôrazniť to chýbala v odseku 3.1. Pokračovanie sietí vytvorených cez EQUAL (odsek 3.1, odstavec 4) sa bude spoliehať na posilnenie všetkých strán, čím sa ovplyvní politika a prax iných podielnikov. Diskusia o začlenení ľudí priamo postihnutých diskrimináciou je vítaná, ale malo by sa uznať, že realizácia EQUAL prostredníctvom európskych, národných, regionálnych a lokálnych úrovní je často hierarchická a môže zvýšiť byrokráciu a zredukovať vlastníctvo, ak sa také problémy nebudú predvídať a nebudeme sa im vyhýbať. Najmä kontrola financií by sa mala zdôrazniť ako mechanizmus, ktorý má často vplyv na posilnenie.

2.4 Diskusia s Európskou stratégiou zamestnanosti, Procesom sociálnej inklúzie, Zmluvou, Európskym fondom pre utečencov a inými politickými nástrojmi ako prostriedok zabezpečenia kontextu pre EQUAL je vítaná a poskytuje dôle-

žitú príležitosť pre skupiny, ktoré nie sú bežne zainteresované na vytváraní európskej politiky – pomáha im tú politiku pochopiť a zapojiť sa do nej. Ďalšie čítanie alebo zdroje informácií a odkazov by mohli podporiť ďalší prieskum takými stranami. Diskriminácia a nerovnosť sú hlavnými faktormi v odopretí vstupu cudzincom, ale dôležité je oboznámiť sa s byrokráciou zmeny, aby sa EQUAL presadil u skupín a jednotlivcov, ktorí sú neskúsení v politike ovplyvňovania. Tieto pokyny sú možno prvým bodom kontaktu pre niektoré skupiny.

2.5 Dôraz iniciatívy EQUAL na inováciu (Odsek 5) je diskutovaný vo vzťahu k novým prístupom šírenia politiky. Pokyny EQUAL o inovácii (odsek 11.4, bod 17) tiež diskutujú o nových politických rozvojových procesoch. Nemal by sa prehliadať potenciál rozvojového partnerstva pre vytváranie posilnenia a dobrého riadenia v rozvoji a šírení politiky.

2.6 Posilnenie hlavných aktivít uznáva ich dôležitosť. Možnosť vytvárania nových projektov „násobiteľmi“ by mohlo viesť k väčšej inovácii. Je dôležité uvedomiť si, že proces inovácie prevzatý v rozvojových partnerstvách nemusí nutne priberať tých správnych ľudí, ktorí ho dovedú k výsledkom.

2.7 Hodnotiaci proces odporúča väčší dôraz na udržanie pracovného miesta, kvalitu zamestnania a priame vytváranie pracovných miest. Získavanie jednotlivcov pracujúcich v malých a stredných podnikoch, aby sa zúčastňovali na takých aktivitách ako je celoživotné vzdelávanie a plánovanie povolania pre ľudí v tridsiatke a štyridsiatke by si možno vyžadoval inovatívne prostriedky zaangažovania. Je dôležité pracovať so sieťovými organizáciami (akými sú napríklad odborové zväzy) a popasovať sa s byrokráciou, aby sa čo možno najviac papierovacie centralizovalo.

2.8 Chápeme byrokratické problémy, ktoré vidí EQUAL pre malé a stredné podniky a pre mimovládne organizácie, ale tým istým problémom čelia aj miestne úrady a nové členské štáty už majú problémy s administratívou štruktúrnych fondov. Administratívne problémy medzi miestnymi úradmi sa pravdepodobne presunú na partnerov malých, stredných podnikov a mimovládnych organizácií a zabráni prebratie týmito skupinami. Možno očakávať, že nachádzanie riešení pre malé a stredné podniky a pre mimovládne organizácie prinesie osloh organizáciám v celom systéme.

2.9 Načasovanie tejto iniciatívy je dobré vzhľadom na informačný vývoj európskej politiky a stratégie. Lisabonský proces má svoju strednodobú revíziu v júli roku 2005 a jeho kľúčovým prvkom je stratégia zamestnanosti v EÚ. V júli 2004 sa majú navrhnuť aj nové štruktúrne fondy a správa Európskej kohézie tiež poskytuje isté príležitosti získať výstupy z EQUAL.

3. Konkrétne pripomienky

3.1 Prijímame koncepty, na ktorých je EQUAL založená. Konkrétne pripomienky sa preto sústreďujú skôr na mechanizmy.

3.2 V prvom kole EQUAL prechod fázou Akcie 1 – budovanie partnerstiev a rozvojovou fázou Akcie 2 spôsobil stratu hybnej sily pre niektoré programy. Navrhujeme nový „potvrdzujúci krok“, ktorý zredukuje administratívu schvaľovania pre Akciu 2 a zaistí, že počas prechodu zostanú výdavky oprávnené.

3.3 Hlavná pozornosť pri prechode z Akcie 1 do Akcie 2 je zameraná na vytvorenie Dohody rozvojového partnerstva so svojím cieľom, účelmi a akčným plánom. Dôležitá je kontinuita a partnerstvá by mali pochopiť, ako by mohli ich posilňovacie aktivity, administratívne postupy a počty pracovníkov podporiť túto kontinuitu. Existuje značná nerovnosť pri podpore poskytovanej Riadiacimi úradmi Rozvojovým partnerstvám, ktoré nie vždy pracujú adekvátne. Členské štáty by sa mali naučiť jeden od druhého, aký typ podpory je potrebný na rozvoj účinného Rozvojového partnerstva. Kontinuita počtu pracovníkov by mohla byť problémom najmä u nových členských štátov, kde by sa mohli pracovníci pravidelnejšie sťahovať v dôsledku nových vznikajúcich príležitostí.

3.4 Rozvoj transnárodných partnerstiev je veľmi prospešnou časťou EQUAL. Partnerstvá by sa mali posilňovať, aby boli pružné, aby reagovali a budovali na nevyhnutných zmenách v programových plánoch, ktoré vychádzajú z vykonaných inovácií. V tomto je najdôležitejšia flexibilita v rozpočte.

3.5 Finančné pravidlá sú rovnaké pre všetky štrukturálne fondy, ale procesy zodpovednosti za financie a činnosti by sa mali starostlivo riadiť tak, aby administratívne bremeno neodstrašilo tých, ktorí sú na najlepšom mieste pri šírení príležitostí posilňovania.

3.6 Predchádzajúce skúsenosti Komisie naznačujú, že iba 85 % pridelených finančných prostriedkov bolo vyčerpaných. Navrhujeme zachytiť nevyčerpané prostriedky a využiť ich pre ďalší mainstreaming (zavádzanie nových nápadov). Zachytenie nevyčerpaných prostriedkov by nemalo narušiť programy, ktoré

trpia sklzmi alebo zmenami buď kvôli prílišnej administratíve, ktorá sa odvíja z doručovania, alebo predčasným zredukovaním financovania.

3.7 Zoznam hlavných aktivít v odseku 9a nie je vyčerpávajúci, ale pociťuje sa ako čiastočne dôležitý na uznanie úlohy podpory podnikania popri mentorovaní. Takí aktéri, ako sociálni partneri, vrátane odborových zväzov, sú obzvlášť dôležití. Vývoj návrhov 2. kola EQUAL je tiež dôležitou súčasťou rozvíjania výsledkov z 1. kola tam, kde je to vhodné.

3.8 Mainstreaming je prístup alebo stratégia a nemal by sa považovať za cieľ sám o sebe. Mainstreaming síce pridáva hodnotu, ale musí byť podporovaný základnými nástrojmi rovnosti akými sú: nová legislatíva rovnakého zaobchádzania alebo postupy pozitívneho konania. Je neprijateľné, že istý počet členských štátov as ešte musí vysporiadať s antidiskriminačnými smernicami uzákonením zákonov na zriadenie bežného štandardu rovnosti v týchto krajinách.

3.9 Samotné pokyny identifikujú „Rovnaké príležitosti“ tak, že vraj majú slabý nástup (odsek 10.1, odstavec 3) a že sú chápané obmedzeným alebo tradičným spôsobom (odsek 10.1, odstavec 6). Oboznamovanie sa s rozličnými spôsobmi chápania a konania s rovnakými príležitosťami v členských štátoch by hodne prispelo k rozvoju nových programov. Napríklad nerovnosť pohlaví je spomenutá v jednej téme malým počtom skupín, ale v priebehu programu na tom pracuje väčšina skupín.

3.10 Negatívny dôsledok rozličného časovania alebo procesov medzi členskými štátmi (odsek 10.1, odstavec 5) ide poza zriadenie transnárodných partnerstiev, kde bol spomínaný pre 2. kolo. Zriadenie administratívy a procesov monitorovania, načasovanie 3. kola a celkové trvanie projektu as môžu všetky odlišovať v rôznych krajinách a môžu byť preto v transnárodnom fungovaní kontraproduktívne.

3.11 Selektčné metódy pre programy 2. kola by mali výhody z prístupu k radám od dvoch vedúcich krajín pre každú tému, takže riadiace úrady môžu profitovať z určitej koordinácie medzi členskými štátmi.

Brusel, 2. júna 2004

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Návrhu uznesenia Rady, ktorým sa vytvára Európsky fond pre utečencov na obdobie 2005/2010

(COM(2004) 102 fin. – 2004/0032 (CNS))

(2004/C 241/10)

Rada dňa 23. februára 2004, rozhodla, v súlade s ustanoveniami článku 262 Zmluvy, ktorou sa zakladá Európske spoločenstvo, požiadať o konzultáciu Európsky hospodársky a sociálny výbor vo veci „Návrhu uznesenia Rady, ktorým sa vytvára Európsky fond pre utečencov na obdobie 2005-2010“

Odborná sekcia pre Zamestnanosť, sociálne veci, občianstvo poverená spracovaním materiálov k danej problematike, prijala svoje stanovisko dňa 5. mája 2004 (spravodajkyňa: p. CASSINA).

Európsky hospodársky a sociálny výbor, dňa 2. júna 2004, na svojom 409. plenárnom zasadnutí, prijal nasledujúce stanovisko počtom 184 hlasov za, 3 proti a 12 hlasujúcich sa hlasovania zdržalo.

1. Úvod

1.1 Dňa 28. septembra 2000 prijala Rada uznesenie č. 2000/596, ktorým vytvorila Európsky fond pre utečencov na obdobie 2000/2005 (ďalej EFU I). Dotácia rozpočtu bola 36 miliónov eur na obdobie 5 rokov. Program predstavoval prvotné pridelenie fondov a štruktúraciu potrebnú pre aktivity, ktoré boli zakotvené v líniiach rozpočtu na jednoročné obdobie už od r. 1997, predovšetkým z podnetu Európskeho parlamentu⁽¹⁾. EHSV sa svojho času priaznivo vyjadril k návrhu týkajúcemu sa takéhoto uznesenia⁽²⁾.

1.2 Niečo vyše roka od vypršania lehoty 31. decembra 2004 (koncu obdobia pokrytého EFU I), Komisia analyzovala získané skúsenosti na úrovni členských štátov aj na úrovni spoločenstva počas aplikovania FER I, zorganizovala hodnotiacu konferenciu⁽³⁾ a dala vypracovať štúdiu dosahu⁽⁴⁾ so zreteľom na návrh novej fázy programu. V hodnotení sa prihliadalo aj na dôsledky pre ostatné aktivity a programy spoločenstva a na súčinnosť s nimi⁽⁵⁾.

1.3 Na základe celkovej získanej skúsenosti Komisia navrhla dňa 12. februára 2004, „Uznesenie Rady, ktorým sa vytvára Európsky fond pre utečencov na obdobie 2005/2010“, ktoré je predmetom tohto stanoviska.

⁽¹⁾ Spravodajca Gérard Deprez.

⁽²⁾ Ú. v. ES C 168 z 16.6.2000 (spravodajkyňa: zu EULENBURG).

⁽³⁾ 30. a 31. októbra 2003.

⁽⁴⁾ SEC(2004) 161/COM(2004) 102 def. z 12. februára 2004 - „Commission Working Staff Paper – Proposal for a Council Decision establishing the European Refugee Fund for the period 2005-2010 – Extended Impact Assessment“

⁽⁵⁾ Najmä rozpočtové línie, ktoré v r. 2003 a 2004, financovali pilotné projekty na integráciu; návrh zriadenia Orgánu pre vonkajšie hranice; využívanie programu EQUAL na profesné zaradenie žiadateľov, atď.

2. Obsah návrhu Komisie.

2.1 Komisia navrhuje vytvoriť fond (FER II) s dotáciou 687 miliónov na obdobie 6 rokov určený na podporu aktivít členských štátov zameraných na prijatie, integráciu a dobrovoľný návrat do vlasti občanov tretích krajín alebo bez štátnej príslušnosti, ktorým bol uznaný štatút utečenca⁽⁶⁾, alebo ktorí využívajú medzinárodnú ochranu (v rámci pravidiel o presídlení), alebo ktorí spadajú pod nejakú formu pomocnej – subsidiárnej - ochrany, alebo ktorí požiadali o jednu z horeuvedených foriem ochrany alebo ktorí sú pod dočasnou ochranou⁽⁷⁾.

2.2 Financovateľné aktivity. Aktivity spolufinancovateľné fondom FER II Aktivity spolufinancovateľné EFU II pokrývajú v členských štátoch široké spektrum, v rámci operácií prijímania, integrácie a dobrovoľného návratu do vlasti. Konkrétne môžu byť spolufinancované prijímacie štruktúry; materiálna pomoc; lekári a psychológovia, sociálna a administratívna pomoc; jazyková podpora, výchova a vzdelávanie ako aj zaradenie do pracovného procesu; vylepšovanie prijímacích štruktúr; propagácia hodnôt obsiahnutých v Charte základných práv EÚ; podpora pri zvyšovaní informovanosti miestneho obyvateľstva a zapájanie adresátov opatrení do občianskeho a kultúrneho života; podpora konečných adresátov opatrení pri získavaní samostatnosti; aktivity zapájajúce miestne orgány, MVO a občanov; informovanosť a poradenstvo navrátilcom a pomoc pri ich znovuzaradení sa do života v krajine pôvodu.

2.2.1 V prípade aktivácie mechanizmov pre poskytnutie dočasného útočiska môžu byť spolufinancované aj sŕne opatrenia (až do výšky 80 % nákladov) v oblasti prijatia, ubytovania, prostriedkov na (sociálnu) podporu, zdravotnícka a psychologická pomoc, náklady na personál a na správu, náklady na logistiku a dopravu.

⁽⁶⁾ Podľa štatútu definovaného Ženevskou konvenciou z 28. júla 1951 modifikovanou Protokolom z 31. januára 1967.

⁽⁷⁾ V zmysle smernice 2001/55/ES.

2.2.2 10 % dotácie fondu EFU II je vyhradených na aktivity spoločenstva, riadené priamo Komisiou a určené na financovanie spoločných aktivít spoločenstva ako aj ich správno-technickej stránky v oblasti výmeny a propagácie skúseností, inovatívnych pilotných projektov, výskumov a využívania nových technológií v oblasti azylovej politiky.

2.3 Realizácia EFU II. Realizácia EFU II sa zakladá na princípe rozdelenej zodpovednosti členských štátov a Komisie:

2.3.1 Komisia definuje základné línie viacročných programov, presvedčí sa o existencii a dobrom fungovaní riadiacich a kontrolných systémov členských štátov a zabezpečí aplikovanie noriem spoločenstva. Komisii pri tom pomáha výbor v zmysle rozhodnutia 1999/468/CE.

2.3.2 Členské štáty sú zodpovedné za realizáciu národných aktivít; vytvoria „Zodpovedný orgán“ s charakterom právnickej osoby a riadiacimi schopnosťami; nesú hlavnú zodpovednosť za finančnú kontrolu aktivít a spolupracujú s Komisiou pri zhromažďovaní štatistických údajov.

2.3.3 Členské štáty a Komisia garantujú zverejnenie a rozšírenie výsledkov, zabezpečujú transparentnosť a sledujú celkovú koherentnosť a komplementaritu s ostatnými nástrojmi a aktivitami podobného charakteru.

2.4 Plánovanie. Predvídajú sa dve obdobia viacročného plánovania (2005/2007 a 2008/2010). Členské štáty predkladajú Komisii návrhy trojročného programu a Komisia ho po overení koherentnosti so základnými líniami prostredníctvom konzultácie s Výborom do troch mesiacov schváli. Viacročné plány sa realizujú prostredníctvom jednoročných programov.

2.5 Rozdelenie zdrojov. Každý členský štát obdrží fixnú sumu 300 tisíc eur, pre nové členské štáty sa táto suma stanovuje vo výške 500 tisíc eur na obdobie prvých 3 rokov.

2.5.1 Ostatné ročné použiteľné zdroje sa rozdeľujú medzi členské štáty v nasledujúcom pomere: 35 % prostriedkov v pomere k počtu osôb, ktoré v uplynulých troch rokoch mali štatút utečenca, ktorým bola poskytnutá medzinárodná ochrana

v rámci ustanovení o znovuosídlení alebo nejaká forma pomocnej – subsidiárnej - ochrany; 65 % v pomere k počtu osôb, ktoré v uplynulých troch rokoch požiadali o azyl alebo ktorým bolo poskytnuté dočasné útočisko. Časť ročnej dotácie môže byť použitá na technické a administratívne zabezpečenie. Finančná účasť Fondu predstavuje nenávratnú subvenciu, ale v prípade zisteného zlého hospodárenia, či sprenevery, sa vyžaduje vrátenie sumy s úrokmi z omeškania vo výške, v akej ich uplatňuje CEB navýšenými o 3,5 %. Nato, aby členské štáty získali v priebehu programu ďalšie podiely spolufinancovania, musia predložiť správu a prehlásenia o výdavkoch certifikované úradom nezávislým od Zodpovedného orgánu.

2.5.2 Príspevok spoločenstva na aktivity členských štátov nesmie prekročiť 50 % celkových nákladov; v prípade inovatívnych alebo transnárodných aktivít môže tento podiel dosiahnuť až 60 % a až 75 % pre členské štáty, ktoré sú financované Kohéznym fondom.

2.6 Hodnotenie. Komisia predloží prvú predbežnú správu do 30. apríla 2007 a druhú predbežnú správu do 31. decembra 2009. Do 31. decembra 2012, predloží hodnotenie a posteriori.

3. Pripomienky

3.1 EHSV hodnotí celkovo veľmi kladne návrh Komisie a nazdáva sa, že EFU II môže predstavovať významný krok k realizácii tak tej časti Hlavy IV Zmluvy, ktorá sa týka práva na azyl, ako aj uznesení Európskej rady z Tampere, rovnako ako uznesení ďalších Rád, ktoré spresnili smerovanie a spôsob uplatňovania azylovej, vízovej a imigračnej politiky. Chýbajúce uplatňovanie týchto uznesení alebo dohôd Rady týkajúcich sa týchto oblastí, ktoré oslabujú pôvodný návrh a ponechávajú možnosť veľkých rozdielov v normatíve členských štátov, zrejme spôsobia, že Fond bude oveľa menej účinný, než by mohol byť. EHSV konštatuje s poľutovaním, že sa smernica k náplni štatútu utečenca prijatá nedávno Radou⁽¹⁾ svojím obsahom vzdáva tak od návrhu Komisie⁽²⁾, ako aj od požiadaviek a očakávaní vyjadrených v stanovisku EHSV⁽³⁾.

⁽¹⁾ Prijatá 29. apríla 2004.

⁽²⁾ Návrh smernice Rady, obsahujúci normy o pridelení postavenia utečenca alebo osoby vyžadujúcej inú formu medzinárodnej ochrany občanom tretích krajín alebo bez štátnej príslušnosti, ako aj minimálne normy k náplni štatútu ochrany, v Ú. v. ES C 51 E z 26. februára 2002.

⁽³⁾ Viď stanovisko EHSV v Ú. v. ES C 221 zo 17.9.2002 (spravodajkyňa: p. Le Nouail-Marlière).

3.1.1 Určite netreba zdôrazňovať dôležitosť programu, ak sa pripomenie, že nových žiadateľov o azyl je okolo 400 tisíc ročne⁽¹⁾ a veľmi často sú poznačení ťažkým ľudským utrpením. Tieto osoby potrebujú našu solidaritu, materiálnu, morálnu a psychologickú pomoc, dôstojné prijatie, primerané služby, prehľadné a účinné úradné postupy, možnosť zaradiť sa aktívne prostredníctvom práce alebo inej činnosti do sociálnej štruktúry spoločenstva a v prípade zistenej a vedomej vôle vrátiť sa do vlasti možnosť návratu bez rizík.

3.2 Zvýšenie dotácie oproti EFU I (687 miliónov eur na obdobie 6 rokov, oproti 36 miliónom eur na 5 rokov predchádzajúceho programu) sa javí významné, ale EHSV pripomína, že EFU I disponoval veľmi obmedzenými zdrojmi oproti potrebám utečencov a konštatuje s uspokojením, že v návrhu Finančných perspektív na obdobie rokov 2007/2013, má kapitola týkajúca sa bezpečnosti, súdnictva, migrácie a azylu prioritné postavenie a bude postupne dotovaná čoraz väčšími prostriedkami. Dotácia EFU II zapadá koherentne do týchto rozpočtových plánov.

3.2.1 EFU II je jednak výrazom solidárnej snahy v dôležitej oblasti politiky, jednak zdôrazňuje, že si inštitúcie spoločenstva plne uvedomujú, že problémy spojené s uplatňovaním ustanovení Hlavy IV Zmluvy sa nevyriešia bez rozdelenia zodpovednosti medzi jednotlivých aktérov: strategicky dobre naplánované a podrobne prepracované činnosti, ktoré majú podporu občianskej spoločnosti a miestnych orgánov, slúžia aj na stabilizovanie práv, nástrojov a mechanizmov so zreteľom na spoločnú azylovú politiku. EHSV pripomína, že realizácia EFU II doplní a posilní už existujúce národné opatrenia a nebude musieť nahradiť doteraz vykonanú prácu. Konkrétne to znamená, že miera zaangažovanosti sociálnych partnerov a predstaviteľov občianskej spoločnosti sa nielenže nezmenší, ale práve naopak sa zvýši a skvalitní.

3.2.2 Časť prostriedkov vyhradených na aktivity spoločenstva sa právom zvyšuje z 5 % v EFU I na 10 % v EFU II. EHSV pripomína, že už v stanovisku k EFU I požadoval, aby 10 % bolo určených na aktivity spoločenstva a trvá na nevyhnutnosti tejto dolnej hranice nato, aby sa týmto o.i. umožnila realizácia dvoch neodkladných cieľov: podpora vyvíjania transnárodných a inovatívnych iniciatív (aj organizovanej občianskej spoločnosti) a poskytovanie všetkým členským štátom pomocnú sieť štúdií, výskumov a možností na konfrontáciu.

⁽¹⁾ V ostatných dvoch rokoch má trend príchodov klesajúcu tendenciu, ale ako je zjrejmé, nedá sa nikdy vylúčiť náhly návrat hromadných presunov osôb v núdzi. Treba pripomenúť, že na zisťovanie týchto trendov, ktoré je zverené národným štatistikám a nejednotné, môžu mať veľký vplyv aj rozdielne politiky uplatňované v jednotlivých členských štátoch a ich administratívne uvádzanie do praxe.

3.3 Aj rozdelenie prostriedkov na jednotlivé aktivity (prijatie, integrácia, dobrovoľný návrat do vlasti) je vyrovnané a zodpovedá momentálnej situácii členských štátov a aj budúcemu predpokladanému smerovaniu prúdu žiadateľov o azyl alebo osôb s rôznym typom ochrany. Spolufinancovanie, stanovené aj s ohľadom na pomerné zastúpenie 5 cieľových skupín osôb, odráža reálnu skutočnosť členských štátov, ale viacročné plánovanie realizované formou ročných výkonných programov umožní prípadné korektúry a dodatky, ak si to nepredpokladaná náhla zmena situácie bude vyžadovať. Postupy Výboru navyše umožnia celkové monitorovanie procesu realizácie programu a podporia výmenu dobrých skúseností a inovatívnych prístupov. EHSV pokladá za dôležité, aby podstatná časť prostriedkov bola určená na aktivity spojené s prijímaním a integráciou utečencov a vyjadruje nádej, že členské štáty vo viacročných plánovaniach nepresunú ťažisko na aktivity spojené s odsunom utečencov do krajiny pôvodu.

3.3.1 EHSV oceňuje skutočnosť, že sa medzi opatreniami na integráciu nachádza aj zaradenie do pracovného procesu, pretože možnosť úplne alebo podstatnou mierou prispievať si na živobytie zvyšuje sebadôveru a pocit spolupatričnosti k danej spoločnosti. Okrem toho sa tým zabráňuje, aby dlhšie obdobia nečinnosti a obmedzených finančných zdrojov viedli najmä u mládeže k pochybnej činnosti hraničiacej s ilegalitou. EHSV trvá však na potrebe vytvoriť pracovné podmienky, ktoré umožnia poberateľom EFU II aktívne sa zapojiť do (úradných) postupov a aktivít, ktoré sa ich týkajú. EHSV však musí s ľútosťou konštatovať, že nedávne uznesenie Rady týkajúce sa štatútu utečenca prenecháva členským štátom rozhodnutie, či zapojiť alebo nie utečencov do pracovného procesu a pripomína, že vo svojich stanoviskách⁽²⁾ stále zdôrazňoval potrebu podpory aktivít týchto osôb: EHSV pokladá účasť na pracovnom procese za právo, voči ktorému by nemala byť oprávnená žiadna diskriminácia.

3.3.2 EHSV navrhuje tiež stanoviť určitú prioritu aktivitám zameraným na kultúrne a psychologické školenie administratívneho personálu a poriadkovej služby, ktorí prichádzajú do styku s utečencami, žiadateľmi o azyl a osobami nachádzajúcimi sa pod akýmkoľvek druhom ochrany. Je to dôležité aj pre korigovanie obrazu a negatívnych stereotypov, ktoré príliš často tlač a médiá prisudzujú utečencom. Aj aktivity, ktoré presadzujú dialóg a vzájomné poznávanie sa medzi kultúrami citovaných osôb a občanmi hostovskej krajiny sú rovnako veľmi dôležité pre integráciu a vytváranie spoločenského konsenzu potrebný pre úspešnú realizáciu EFU II.

⁽²⁾ Viď stanovisko EHSV k „Návrhu smernice Rady obsahujúcej minimálne normy ohľadom prijímania žiadateľov o azyl v členských štátoch“, bod 4.3, v Ú. v. ES C 48 z 21.2.2002 (spravodajca: MENGOSZI) a stanovisko k horeuvedenému návrhu o štatúte utečenca bod 3.7.1, v Ú. v. ES C 221 zo 17.9.2002 (spravodajkyňa: LE NOUAIL-MARLIÈRE).

3.4 EHSV uvítal celkový strategický priebeh realizácie programu, ktorý predpokladá hlavné línie, viacročné plánovania s ročnou realizáciou, dve priebežné správy Komisie a jednu správu a posteriori. Takáto štruktúra pripomína logiku iných mechanizmov už fungujúcich v členských štátoch a spoločenstve, ktoré preukazujú účinnosť metódy, ktorá uľahčuje správne zdieľanie zodpovedností medzi Spoločenstvom a členskými štátmi pri uplatňovaní princípu subsidiarity chápanému ako zdieľaná zodpovednosť. EFU II nemôže byť len nástrojom na prerozdeľovanie zdrojov medzi členskými štátmi, ale musí sledovať cieľ - ako je spomenuté v bode 3.1 - predstavovať krok smerom k realizácii spoločnej azylovej politiky. Ak uvážime, že neboli schválené všetky právne nástroje navrhnuté na vytvorenie takejto politiky, realizácia EFU II môže uľahčiť členským štátom prijímanie doteraz chýbajúcich rozhodnutí.

3.4.1 Vytvorenie Zodpovedného orgánu v každom členskom štáte bude veľmi prospešná pre jednotnosť a uzavretosť národných programov, pre plne transparentnú a korektnú realizáciu národných opatrení, ako aj pre budovanie nevyhnutných dobrých vzťahov s obyvateľstvom a občianskou spoločnosťou. EHSV poukazuje na dôležitosť, aká sa prisudzuje do programu zainteresovaným partnerom v oblasti konzultácie, spoluúčasti a spoluzodpovednosti už pri príprave viacročných plánov. Táto pozornosť pri zaangažovaní organizácií občianskej spoločnosti a miestnych orgánov správy má veľký význam preto, lebo sa tým nevyhnutne zohľadnia skúsenosti získané v teréne, vytvorí sa podmienky na dialóg a konsenzus v spoločnosti a následne sa zabezpečí dobré spravovanie a riadenie (governance) v tejto oblasti. EHSV už na to viackrát poukázal vo svojich stanoviskách a s potešením tento princíp nachádza v texte návrhu Komisie.

3.4.1.1 Výbor pokladá za osobitne dôležité, aby sa garantoval a uľahčil prístup MVO do záchytných táborov a prijímacích centier, tak aby mohli poskytovať pomoc pri prvom prijímaní utečencov. Tieto zásahy by mohli byť predmetom konkrétnej aktivity spoločenstva, aby sa zlepšila jej účinnosť.

3.4.2 Zo skúseností získaných v priebehu minulých rokov vo všetkých členských štátoch jasne vyplýva účinnosť spolupráce medzi národnými a miestnymi orgánmi správy a organizáciami občianskej spoločnosti. EHSV dúfa, že tieto nahromadené skúsenosti zo spolupráce nevyjdú navivoč, ale naopak budú doplnené novými, štruktúrovanejšími nástrojmi.

3.5 Štruktúra EFU II odráža rozdielne situácie vo všetkých členských štátoch a zachováva hlavný princíp, podľa ktorého sa prostriedky rozdeľujú na základe počtu osôb cieľových skupín v jednotlivých štátoch. EHSV pripomína, že sa pri predkladaní hlavných línií viacročného plánovania bude musieť prihliadať na tieto rozdielnosti ako i na rozličnú úroveň presadzovania týchto politík v jednotlivých členských štátoch.

3.5.1 Je taktiež významné, a prinajmenšom symbolické, že sa novým členským štátom počas prvého trojročného obdobia

prisudzuje vyššia fixná ročná suma než akou je dotovaných 15 existujúcich členských štátov EÚ. Tieto krajiny doteraz nenaberali dostatok skúseností v tejto oblasti a niektoré z nich sa ocitnú na vonkajších hraniciach EÚ. Je preto nesmierne dôležité, aby sa integrovali do dynamiky už existujúcej azylovej politiky 15 súčasných členských štátov EÚ a aby boli schopné uvádzať do praxe jestvujúce nástroje spoločenstva v tejto oblasti. Konkrétne to znamená, že sa treba s novými členskými štátmi podeliť o skúsenosti 15 krajín EÚ a konkrétne im pomáhať aj tým, že sa uprednostnia aktivity spoločenstva zamerané na rozvoj administratívnych a riadiacich schopností v azylovej problematike.

3.6 EHSV pokladá za dôležité zjednodušenie a zefektívnenie finančných postupov pri realizácii EFU II. Zároveň sa treba vyhýbať tomu, aby zložitost' a neprehľadnosť postupov spôsobovali nezrovnalosti. EHSV rovnako nástojí na tom, aby organizácie občianskej spoločnosti zaoberajúce sa utečencami a osobami s rôznou formou ochrany neboli obmedzované príliš zložitými a/alebo ťažko uskutočniteľnými (úradnými) postupmi, a to tak na úrovni aktivít členských štátov ako aj na úrovni aktivít spoločenstva. MVO, akokoľvek zodpovedajúca prísnyim kritériám transparentnosti, má úplne iné požiadavky na fungovanie a flexibilitu, než napríklad stavebná firma, ktorá získala tender na vybudovanie záchytného tábora. EHSV sa obáva rizika, že v zmluvách, ktoré Zodpovedné orgány uzavrujú s organizáciami občianskej spoločnosti nebudú ujasnené práva a povinnosti, čo povedie k tomu, že sa takáto organizácia sústreďí väčšmi na administratívnu stránku činnosti a certifikáciu nákladov, než na účinné zvládnutie samotných aktivít zameraných na rešpektovanie práv a uspokojenie potrieb osôb v núdzi.

3.6.1 Ďalej sa EHSV nazdáva, že zvýšenie úrokov zo súm, ktoré musia byť vrátené v prípade neoprávneného hospodárenia s prostriedkami, by malo byť len symbolické, aby sa vyhol riziku, že sa členský štát poistí stanovením príliš reštriktívnych podmienok pre verejnú súťaž, ktoré by obmedzili účinnosť aktivít a spoluúčasť MVO. EHSV pripomína, že v žiadnom členskom štáte nie je azylová politika výlučnou záležitosťou štátnych orgánov, a že v niektorých krajinách by utečenci a osoby s ochranou nemali bez činnosti a pomoci MVO žiadne šance. Výbor preto žiada, aby sa vo vykonávacích predpisoch EFU II prihliadalo aj na tieto obavy.

3.7 EHSV vyzýva Komisiu, aby vyžadovala od členských štátov definovanie spoločných kritérií na zhromažďovanie údajov. Kvantitatívna stránka realizácie EFU II je rovnako dôležitá ako kvalitatívna, nakoľko EFU II zakladá pridelenie prostriedkov na spolufinancovanie projektov práve na údajoch o početnosti rôznych kategórií osôb, ktoré už majú štatút utečenca alebo inú formu ochrany alebo o ne požiadali.

3.8 Podľa článku 26.2, by mali členské štáty pri svojich hodnoteniach konzultovať s MVO a so sociálnymi partnermi.

4. Závery

4.1 EHSV pokladá návrh na vytvorenie Európskeho fondu pre utečencov (EFU II) na obdobie 2005–2010 za zmysluplný, dotovaný primeranými prostriedkami a štruktúrovaný tak, aby zvýraznil spoluzodpovednosť členských štátov a Komisie. Okrem toho trvá na tom, aby sa fázy prijímania a integrácie utečencov naďalej pokladali za pilier účinnej azylovej politiky.

4.2 EHSV oceňuje skutočnosť, že návrh vyžaduje od členských štátov a nimi utvorených Zodpovedných orgánov zodpovednosť zapojiť do stále účinnejšieho partnerstva všetkých zainteresovaných, predovšetkým organizácie občianskej spoločnosti

a orgány regionálnej a miestnej správy. Upozorňuje však zároveň na potrebu takej realizácie EFU II, ktorá by kládla dôraz na účinnosť aktivít a uľahčovala a sprehľadňovala postupy pri zásahoch zo strany iných subjektov, než sú členské štáty.

4.3 EHSV trvá na potrebe definovania spoločných kritérií na zhromažďovanie údajov týkajúcich sa utečencov aj preto, aby bola garantovaná rovnosť a možnosť porovnania aktivít realizovaných v jednotlivých krajinách a žiada, aby aktivity spoločnosti boli nasmerované prednostne na rozvoj a podporu administratívnych a riadiacich schopností nových členských štátov.

4.4 EHSV dúfa, že sa o návrhu na vytvorenie EFU II rozhodne rýchlo a že toto rozhodnutie bude sprevádzané vhodnými a transparentnými vykonávacími predpismi.

Brusel, 2. júna 2004

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k „Návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ohľadom podmienok vstupu do sietí pre prepravu plynu“

COM(2003) 741 final - 2003/0302 (COD)

(2004/C 241/11)

Dňa 23. januára 2004 sa Európska rada v súlade s článkami 95 a 251 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, rozhodla obrátiť na Európsky hospodársky a sociálny výbor pre stanovisko vo veci „Návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ohľadom podmienok vstupu do sietí pre prepravu plynu“

Špecializovaná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť, poverená spracovaním materiálov výboru v danej oblasti, pripravila svoje stanovisko dňa 10. mája 2004 (spravodajkyňa: pani SIRKEINEN).

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 409. plenárnom zasadnutí zo dňa 2. a 3. júna 2004 (schôdza zo dňa 2. júna 2004), prijal nasledujúce stanovisko počtom hlasov 154 za, 1 proti a 10 sa zdržali hlasovania.

1. Úvod

1.1 Cieľom druhej smernice, týkajúcej sa trhu s plynom, schválenej v júni 2003 je vniesť potrebné štrukturálne zmeny do nariadenia za účelom eliminovania prekážok, ktoré bránia dokončeniu vybudovania vnútorného trhu so zemným plynom. Smernica stanovuje, že všetci európski spotrebiteľia plynu, s výnimkou domácností, si budú môcť od 1. júla 2004 vybrať svojho dodávateľa, a že všetci spotrebiteľia budú mať rovnaké právo od 1. júla 2007. Smernica tiež hovorí o systéme pre prístup tretích strán do prepravných a distribučných sietí na základe zverejnených a predpisom upravovaných cien, prístupoch k skladovacím zariadeniam na zmluvnom základe alebo na základe stanovenom predpismi, právnom rozlíšení medzi

spoločnosťami na prepravu plynu a strednými a veľkými distribučnými spoločnosťami, ako aj o vytvorení regulačného orgánu v každom členskom štáte.

1.2 Pre dosiahnutie cieľov, ktoré sleduje vnútorný trh s plynom, je vhodné zaviesť ďalšie podrobné opatrenia, týkajúce sa fungovania prepravných systémov. V oblasti elektrickej energie boli vzaté podobné opatrenia na základe nariadenia prijatého v júni 2003. Toto nariadenie pojednáva o spoločných tarifných štruktúrach, vrátane štruktúr pre cezhraničnú výmenu elektrickej energie, poskytovaní informácií o prepojovacích kapacitách, ako aj o pravidlách, ktoré sa týkajú správy zaťaženia.

1.3 Európske fórum o predpisoch plynárenského sektoru, ktorého cieľom je vypracovanie praktických pravidiel pre prepravu plynu, sa schádza dvakrát ročne v Madride. Toto fórum sa skladá z predstaviteľov Komisie, členských štátov, národných autorít v oblasti predpisov, ako aj plynárenského priemyslu a užívateľov siete. Vo februári 2002 toto fórum schválilo súhrn usmernení v oblasti dobrých praktík ATR („Prístup tretích strán“), ako aj novú verziu týchto usmernení v septembri 2003. Tieto usmernenia nie sú záväzné a boli schválené na základe dobrovoľnosti, ale správcovia prepravných sietí a ďalšie strany sa dohodli, že ich budú dodržiavať.

1.4 Komisia preskúmala dodržiavanie týchto usmernení správcami dopravných sietí a konštatovala, že nedostatky zostávajú príliš významné a je ich veľa. Usudzuje, že podmienky pre prístup do prepravnej siete vôbec nie sú všade rovnaké.

2. Návrh Komisie

2.1 Cieľom návrhu Komisie je posilniť vnútorný trh s plynom zavedením nových predpisov pre prepravu plynu v Európe, vychádzajúc zo záverov prijatých na poslednom Madridskom fóre, ktoré bolo úspešné. Navrhnuté pravidlá majú základ v súčasnej legislatíve, ktorá sa týka cezhraničnej výmeny elektrickej energie, ale idú nad rámec svojej aplikácie keď predpismi upravujú tiež prístup do siete a výpočet taríf pre plynovody vo vnútri každého členského štátu.

2.2 Predpis, ktorý sa týka podmienok prístupu do dopravných sietí plynu uvažuje s prijatím presných a záväzných usmernení, inšpirovaných usmerneniami, ktoré sa týkajú dobrých praktík, ktoré prialo Madridské fórum (okrem tarifných otázok) ohľadom:

- služieb pre zaistenie prístupu do siete pre tretie strany, ktoré majú zabezpečiť správcovia prenosovej siete,
- priradenia kapacít a správy zaťaženia, najmä povinnosti používať (siete) pod sankciou definitívnej straty (pravidlo „používaj ich alebo o ne prídeš“) a druhotných mechanizmov pre výmenu kapacít,
- povinnosti transparentnosti,
- tarifnej štruktúry a spôsobu výpočtu taríf, vrátane vyvažovania povinných poplatkov.

2.3 Predpis stanovuje tiež metódu postupnej úpravy týchto usmernení komitológiou. Národné regulačné orgány budú musieť bdieť nad dodržiavaním prijatých orientácií.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Cieľom tohto nariadenia je vypracovať spravodlivé pravidlá, týkajúce sa podmienok prístupu do sietí pre prenos plynu. Hlavné ciele spočívajú v posilnení konkurencie na vnútornom trhu s plynom a zaistení bezpečnosti zásobovania pre všetkých užívateľov a teda zohľadnení nevyhnutnosti podporiť investície do prenosovej infraštruktúry. V súčasnosti majú v Únii siete pre prepravu plynu dostatočné kapacity, ale toto sa vzhľadom na rýchle zvyšovanie dopytu v danom sektore môže v krátkom čase zmeniť. Rastúca závislosť EU na dodávke plynu z tretích krajín s otázkami v oblasti zásobovania a bezpečnosti spôsobujú, že je nevyhnutné ovládať a regulovať prepravnú infraštruktúru.

3.2 Usmernenia Madridského fóra existujú od februára 2002 a v svojej súčasnej revidovanej forme viac ako šesť mesiacov. Predstavitelia prevádzkovateľov sietí pre prepravu plynu tvrdia, že táto doba je príliš krátka pre vytvorenie záverov o ich zavedení a skôr by dali prednosť zachovaniu dobrovoľného prístupu k problematike a národnej legislatíve, ktorá sa zakladá na subsidiarite, ktorú stanovuje druhá smernica, týkajúca sa trhu s plynom. Zdôrazňujú potrebu disponovať spoľahlivými, stabilnými predpismi, ktoré vychádzajú z iniciatívnych opatrení, umožňujúcich vykonať potrebné investície a znížiť na minimum riziká pre investorov.

3.2.1 Ďalšou otázkou, ktorá si zasluhuje, aby bola položená je či by nebolo treba hľadať hlavný dôvod meškania implementácie v problémoch správcov siete prispôbiť sa. Ohľadom tohto Komisia poznamenáva, že vo viacerých členských štátoch došlo k adaptáciám v stanovenej dobe.

3.2.2 Čo sa týka rytmu úprav, poznamenajme tiež, že nariadenie, ktoré sa týka podmienok prístupu do sietí pre prepravu plynu bolo schválené v polovici mája roku 2003 a doplnilo smernicu o trhu s elektrickou energiou, prijatú v rovnakom čase ako smernica o trhu s plynom.

3.3 Berúc do úvahy tieto argumenty, EHSV priaznivo prijíma návrh nariadenia, týkajúceho sa podmienok prístupu do cezhraničných sietí pre prenos elektrickej energie, prezentovaný Komisiou. Jednako však by chcel formulovať niekoľko pripomienok, ktoré sa týkajú obsahu návrhu nariadenia.

3.4 Bolo by vhodné prejsť pôsobnosť, akú treba dať tomuto návrhu nariadenia: má sa aplikovať na každý druh dopravy v EÚ alebo len na cezhraničnú výmenu? Má sa týkať aj skladovacích zariadení? EHSV by súhlasil s tým, že nariadenie umožní vytvoriť stabilné, účinné a harmonizované predpisy pre vnútorný trh s plynom pri dodržiavaní princípu subsidiarity a rozvoja výmen. Z tohoto hľadiska musí byť prístup k skladovacím zariadeniam, v súlade s politickou líniou smernice, dohodnutý čo najskôr na Madridskom fóre.

3.5 Jedna z otázok, na ktoré by bolo vhodné odpovedať, sa týka spôsobu ako pripraviť a rozhodnúť o zmenách v pravidlách uvedených v nariadení. Komisia navrhuje, aby jej pomáhal výbor, vytvorený článkom 13 predpisu o podmienkach prístupu do siete pre cezhraničnú výmenu elektrickej energie. Skúmané pravidlá boli dohodnuté na Madridskom fóre, kde sú zastúpení správcovia a užívatelia sietí. Bolo by vhodné sa tiež uistiť o ich účasti v budúcnosti, uvedúc do nariadenia, že ďalšie zmeny musia vychádzať zo zmlúv uzavretých na Madridskom fóre, napríklad vo forme dodatku k článku 14 alebo iným vhodným spôsobom.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 S cieľom zjednodušiť zmeny a doplnenia usmernení a vyhnúť sa nutnosti meniť samotný text nariadenia, by bolo vhodné doplniť definície (článok 2) tak, aby zohľadňovali úpravy týchto usmernení, ktoré je možné predvídať.

4.2 Poplatky pre prístup k sieťam (Článok 3)

Článok 3 (1) medzi iným stanovuje, že poplatky musia odrážať efektívne vynaložené náklady, vrátane príslušnej návratnosti investícií. Výbor by súhlasil s tým, že za predpokladu, že vložené náklady sú špecifikované ako „účinné, ekonomické náklady“, znamenalo by to, že zákazníci môžu očakávať rozumné tarify.

Článok 3 (1) pokračuje ďalej tvrdením, že toto sa musí urobiť tam, „kde je to vhodné, berúc do úvahy medzinárodné šandardizovanie taríf“. Výbor cíti, že použitá formulácia je vágna a pýta sa, či je to v záujme zákazníka. Výbor preto navrhuje túto frázu vypustiť.

4.3 Článok 14 by mal byť upravený pridaním participácie dotyčných aktérov v procedúrach navrhnutých v komitológii.

4.4 Pri sledovaní implementácie nariadenia by Komisia mala tiež brať na zreteľ stanovisko dotyčných strán. Bolo by vhodné ich zohľadniť v článku 15.

4.5 Relevantné body siete, ktoré majú slúžiť pre publikáciu informácií, sú teraz definované v par. 3.2 prílohy návrhu nariadenia. Bolo by vhodné, aby tieto definície, ktoré sú veľmi dôležité pre transparentnosť, boli zahrnuté do niektorého článku nariadenia tak, aby dodatky, ktoré by sa ich týkali, mohli byť prijaté len spoločným uznesením.

4.6 Výbor zdôrazňuje citlivý a strategický charakter plynárenskej infraštruktúry: vyváženie sietí, limitné hodnoty tlakov v napájacích uzloch, posilnenie štruktúr pre vedenie kanalizáciou a skvapalňovaním, zohľadnenie limitov saturácie. Predpis Spoločenstva by teda mal stanoviť prostriedky a opatrenia, ktoré umožnia anticipáciu a správnu reguláciu, ktorú vykonávajú operátori v tejto oblasti.

Brusel, 2. júna 2004

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Regionálnej integrácii a trvalo udržateľnému rozvoju

(2004/C 241/12)

Dňa 21. januára 2004 sa Európsky hospodársky a sociálny výbor rozhodol vypracovať z vlastnej iniciatívy stanovisko, a to podľa pravidla 29(2) svojho rokovacieho poriadku, k Regionálnej integrácii a trvalo udržateľnému rozvoju

Sekcia pre vonkajšie vzťahy, ktorá bola zodpovedná za prípravu práce výboru v danej veci, prijala toto stanovisko dňa 9. marca 2004. Spravodajcom bol pán Dimitriadis.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 409. plenárnom zasadnutí (zasadnutie zo dňa 2. júna 2004) prijal nasledovné stanovisko počtom hlasov 179 za, 2 proti a 5 hlasujúcich sa zdržalo hlasovania.

1. Úvod – kľúčové otázky

1.1 Toto stanovisko má byť príspevkom k identifikácii základných prvkov pracovného rámca, prostredníctvom ktorého môžu európske politiky regionálneho rozvoja, ako sú koncipované cez medzivládne a regionálne dohody a rozvojové programy, zahŕňať koncept trvalo udržateľného rozvoja. Na základe uvedeného spočíva pridaná hodnota stanoviska v návrhoch, ktoré predkladá s cieľom vytvoriť zo zahrnutia konceptu trvalo udržateľného rozvoja do opatrení regionálnej integrácie kľúčový bod v programe pracovných rozhovorov medzi EHSV a zástupcami rozvíjajúcich sa krajín a krajín Euro-stredomorského partnerstva. Stanovisko má tiež za cieľ poslúžiť ako výstraha pre rozvíjajúce sa a najmenej rozvinuté krajiny (NRK), aby neopakovali chyby, ktoré urobili Európske krajiny počas dlhého procesu hospodárskeho rozvoja, ktorý majú pred sebou. Takéto chyby silne zaťažili snahu Európy ísť cestou trvalej udržateľnosti.

1.2 Toto stanovisko sa týka externých vzťahov EÚ s rozvíjajúcimi sa krajinami a NRK s krajinami Euro-stredomorského partnerstva, s ktorými má zvláštne prepojenia.

1.3 Toto stanovisko prijíma definíciu trvalo udržateľného rozvoja uvedenú v predchádzajúcich stanoviskách EHSV⁽¹⁾, ktorá je zase založená na Brundtlandskej správe a summite v Gothenburgu. Obzvlášť dôležité je členenie definície trvalo udržateľného rozvoja na tri piliere, konkrétne hospodársky rozvoj, environmentálnu kompatibilitu a sociálnu spravodlivosť.

1.4 Žiaden z týchto troch pilierov nemôže plne vyjadriť zmysel a dôležitosť trvalo udržateľného rozvoja samostatne, ale spolu poskytujú uspokojivý základ pre identifikáciu prevádzkových charakteristík trvalo udržateľného rozvoja. Tieto charakteristiky sú nevyhnutné pre transformáciu trvalo udržateľného rozvoja z všeobecného teoretického konceptu na praktický nástroj.

1.5 Samozrejme je nevyhnutné identifikovať funkčné charakteristiky trvalo udržateľného rozvoja pre všetky politiky, v ktorých má byť základnou zložkou. Hlavné musí existovať potreba identifikácie funkčných charakteristík v snahe vytvoriť z trvalo udržateľného rozvoja neodmysliteľný a neoddeliteľný prvok regionálnej integrácie. Je tomu tak, pretože regionálna integrácia sa realizuje hlavne prostredníctvom špecifických medzivládnych dohôd a programov, ktoré si vyžadujú jasné kroky.

1.6 Regionálna integrácia je jednou zo šiestich kľúčových oblastí spolupráce v oblasti rozvoja EÚ dohodnutej medzi členskými štátmi a Komisiou v roku 2000. Spolu s podporou makroekonomických politík, obchodu a rozvoja, dopravy, potravinovej bezpečnosti, trvale udržateľného poľnohospodárskeho rozvoja a výstavbou inštitucionálnej kapacity vytvára stratégiu EÚ pre zabezpečovanie produktívnej a konštruktívnej spolupráce s rozvíjajúcimi sa krajinami a NRK. Táto skutočnosť bola zdôraznená na 6. regionálnom seminári skupín s hospodárskym a sociálnym záujmom EU-ACP.

1.7 Regionálna integrácia a spolupráca pomáha integrovať rozvíjajúce sa krajiny do globálnej ekonomiky a hrá dôležitú úlohu pri konsolidovaní mieru a zabráňovaní konfliktom. Tiež umožňuje zainteresovaným krajinám zamerať sa na cezhraničné rozdiely, ktoré sa týkajú hlavne životného prostredia a využívania a riadenia prírodných zdrojov.

1.8 Táto väzba medzi regionálnou integráciou a využívaním a riadením prírodných zdrojov predstavuje jasné naznačenie priameho spojenia a vzťahu, že snahy o regionálnu integráciu musia smerovať k trvale udržateľnému rozvoju. Hlavný dôraz sa musí klásť na túto väzbu, ktorá sa musí prejavovať aj v subregionálnej spolupráci medzi rozvíjajúcimi sa krajinami a NRK a krajinami Euro-stredomorského partnerstva.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k Príprave stratégie Európskej únie pre trvalo udržateľný rozvoj, OJ C 221, 7.8.2001.
Stanovisko EHSV k Trvalo udržateľná Európa za lepší svet, OJ C 48, 21.2.2002
Stanovisko EHSV k Stratégii trvalo udržateľného rozvoja: Signály pre Barcelonu, OJ C 94, 18.4.2002
Stanovisko EHSV k Lisabonskej stratégii a trvalo udržateľnému rozvoju OJ C 95, zo dňa 23.4.2003

1.9 Na úrovni konceptu je trvalo udržateľný rozvoj oveľa širší termín než regionálna integrácia. Zatiaľ čo trvalo udržateľný rozvoj sa všeobecne týka všetkých oblastí hospodárskej a sociálnej činnosti, regionálna integrácia sa zameriava viac na hospodársku spoluprácu prostredníctvom špecifických obchodných dohôd a politík. Napriek tomu sa oba termíny priamo týkajú nového globalizovaného prostredia, ktoré sa začalo vytvárať počas posledných dekád, a ktoré dramaticky mení hospodárske, sociálne a environmentálne podmienky na celej planéte.

1.10 Tiež stojí za zmienku, že termín trvalo udržateľný rozvoj sa vyskytuje hlavne v strategických dokumentoch, ktoré načrtávajú programy hospodárskej činnosti a politiky. Teda s trvalo udržateľným rozvojom sa zaochádza a malo by sa zaochádzať ako s nadradeným a nie doplňujúcim rozmerom regionálnej integrácie.

1.11 Je jasné, že snahy EÚ propagovať regionálnu integráciu v rozvíjajúcich sa krajinách a NRK a krajinách Euro-stredomorského partnerstva sa riadia základnými princípmi, filozofiou a prioritami, ktoré EÚ aplikovala v rámci svojich vlastných hraníc. Trvalo udržateľný rozvoj je hlavnou prioritou EÚ. Aj keď bol vyhlásený za hlavný strategický cieľ EÚ (¹), ťažko sa dá považovať za plne funkčný, hlavne kvôli malému počtu kvantitatívnych a kvalitatívnych ukazovateľov navrhnutých na jeho monitorovanie. Na túto skutočnosť je potrebné sa zamerať ako na výzvu a EHSV jasne uviedol svoj zámer v predchádzajúcich stanoviskách na podporu opatrení s cieľom plne začleniť trvalo udržateľný rozvoj do lisabonskej stratégie na praktickej úrovni. Špecifický odkaz je uvedený v stanovisku vydanom v máji 2002 k Oznámeniu Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – smerom ku globálnemu partnerstvu za trvalo udržateľný rozvoj.

1.11.1 Toto stanovisko uvádza: „Trvalo udržateľný rozvoj je oblasťou, ktorej EÚ môže poskytnúť skutočne konkrétny príspevok založený na skúsenostiach v rámci samotnej únie.“ (²) Tieto skúsenosti sa preto musia aplikovať na NRK a krajiny Euro-stredomorského partnerstva čo možno najúčinnejšie.

1.12 Ďalším kľúčovým parametrom v snahách EÚ pri propagovaní stratégie trvalo udržateľného rozvoja prostredníctvom regionálnej integrácie musí byť uznanie princípu, že mier, bezpečnosť a silné demokratické princípy sú základnými predpokladmi pre trvalo udržateľný rozvoj v oblastiach, kde sa presadzuje regionálna integrácia.

(¹) Summit v Gothenburgu

(²) Stanovisko EHSV k Oznámeniu Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – smerom ku globálnemu partnerstvu za trvalo udržateľný rozvoj, COM(2002) 82 konečné, 13.02.2002, OJ C 221, 17.09.2002.

2. Regionálna integrácia a trvalý rozvoj v kontexte globalizácie

2.1 Projekt vytvorenia pracovného rámca, na ktorý sa odvoľáva bod 1.1, nemôže nebrať do úvahy globalizované prostredie posledných dekád a hlavne prepojenie medzi dohodami o regionálnej integrácii a Svetovou obchodnou organizáciou (WTO).

2.2 Základnou povinnosťou WTO je liberalizácia medzinárodného obchodu: zrušenie ciel a nevyvážených dotácií, a odstránenie necolných bariér obchodu. Dohody o regionálnom rozvoji musia byť kompatibilné s týmto cieľom a ísť o krok dopredu, kladúc rovnakú váhu otázkam súvisiacim s reštrukturalizáciou na národnej úrovni s cieľom zredukovať interné obchodné bariéry. Preto by sa mali dohody o regionálnom rozvoji týkať otázok fiškálnej reštrukturalizácie, redukovania politickej nestability a korupcie, vytvárania a podpory nových inštitúcií a iných domácich otázok. Preto sa považujú za viac pri udržiavaní snáh o dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja, keďže vytvárajú efekt sčerenia hladiny v oblastiach sociálnej a environmentálnej politiky.

2.3 Aj keď nie je presne uvedené, že tento efekt sčerenia hladiny je vždy pozitívny, malo by sa uznať, že potenciál dohôd regionálneho rozvoja funguje integrovanejším spôsobom, než dohody sformulované prostredníctvom WTO.

2.4 Ďalšou otázkou spojenou s trvalo udržateľným rozvojom a regionálnym rozvojom je otázka priamych zahraničných investícií v rozvíjajúcich sa krajinách a NRK.

2.5 V nedávnej minulosti priame zahraničné investície predstavovali ohnisko zvýšeného záujmu z rozvíjajúcich sa krajín. Prílev priamych zahraničných investícií sa v dekáde 1990-2000 zvýšil osemnásobne, ale vo veľkom rozsahu sa sústredil na obmedzený počet rozvíjajúcich sa krajín.

2.6 Priame zahraničné investície môžu hrať dôležitú úlohu v hospodárskom rozvoji a následne pri znižovaní chudoby vytváraním pracovných miest (základná požiadavka trvalo udržateľného rozvoja). Je faktom, že vytváranie pracovných miest môže skutočne zlepšiť životný štandard ľudí v NRK a krajinách Euro-stredomorského partnerstva. Môže sa preto očakávať, že proces výroby prinesie rast národného bohatstva a zlepšenie základnej infraštruktúry prostredníctvom výsledných verejných investícií.

2.7 Faktom však je aj to, že vo väčšine prípadov sú priame zahraničné investície v rozvíjajúcich sa krajinách a NRK založené hlavne na lacnej pracovnej sile v týchto krajinách. Početné štúdie tvrdia, že vo veľkom počte príkladov je pravdepodobné, že takéto investície budú z dlhodobého hľadiska pre trvalo udržateľný rast aj regionálnu integráciu škodlivé. Je tomu tak, pretože vytvorené pracovné miesta nie sú podložené tovarmi a službami založenými na úplnej stratégii, ktorá zahŕňa tri piliere trvalo udržateľného rozvoja (hospodárska životaschopnosť, úcta k životnému prostrediu a sociálna spravodlivosť). Preto aj keď nízke náklady na pracovnú silu pomáhajú spoločnostiam byť hospodársky životaschopnými, neexistuje žiadna príslušná záruka, že investície budú zodpovedné voči životnému prostrediu alebo sociálne spravodlivé.

2.8 Je možné, prinajmenšom teoreticky, že krajina angažovaná v dohodách o regionálnom rozvoji, ktorá zároveň prijíma väčšie množstvo priamych zahraničných investícií (v porovnaní s inými krajinami zainteresovanými do regionálnej spolupráce) môže mať ťažkosti pri realizovaní procesu regionálnej integrácie. To sa môže stať, keď priame zahraničné investície nie sú plne kompatibilné s určitými princípmi regionálnej spolupráce s inými krajinami.

2.9 Preto je vhodné vykonať ďalší výskum a pokiaľ je to možné, zhodnotiť kvantitatívny a kvalitatívny dopad priamych zahraničných investícií na trvalo udržateľný rozvoj a regionálnu integráciu v rozvíjajúcich sa krajinách. Priame zahraničné investície sa preto musia posudzovať nielen z hľadiska ich produktivity na základe prísnych hospodárskych kritérií, ale aj z hľadiska ich dopadu na životné prostredie a sociálne štruktúry. Zvláštnu pozornosť je nutné venovať úlohe podnikania, hlavne propagovaniu sociálnej zodpovednosti podnikov.

3. Stratégia a vykonávanie na úrovni EÚ

3.1 Niet pochyb, že zámerom EÚ je vytvoriť snahy o dosiahnutie regionálnej integrácie s konceptom trvalo udržateľného rozvoja. Keďže regionálna integrácia sa považuje za kľúčovú silu rozvoja, je zmysluplné, hlavne pre rozvíjajúce sa krajiny a NRK, snažiť sa o začlenenie konceptu trvalo udržateľného rozvoja do modelu rozvoja, ktorý sa vytvára v týchto krajinách, aby následne nebolo nevyhnutné upravovať model, ktorý tento rozmer nebral do úvahy. Avšak je obzvlášť dôležité a nutné, aby bol tento zámer v rozvíjajúcich sa krajinách a NRK premenený na konkrétne kroky. V tomto bode je úloha sektorových politík životne dôležitá.

3.2 Koncept trvalo udržateľného rozvoja sa môže účinne zapojiť do boja za regionálnu integráciu len prostredníctvom konkrétnych sektorových politík. Sú to práve sektorové politiky, ktoré určujú opatrenia na dosahovanie určitých cieľov na prevádzkovej úrovni. Je preto nevyhnutné vytvoriť kontrolný zoznam otázok, na ktoré je nutné zamerať špecifické sektorové politiky v regionálnej integrácii a trvalo udržateľnom rozvoji.

Túto úvahu podporujú výsledky Svetového summitu o trvalo udržateľnom rozvoji v Johannesburgu, kde sa EÚ snažila – aj keď snád menej úspešne, než sa očakávalo, v dôsledku odporu z iných krajín – zaviazat medzinárodné spoločenstvo k sériám prevádzkových opatrení, ktoré pomáhajú podporovať trvalo udržateľný rozvoj.

3.3 Tento kontrolný zoznam musí byť výsledkom vyčerpávajúceho procesu dialógu s organizáciami občianskej spoločnosti. Časový horizont pre vypracovanie takéhoto kontrolného zoznamu musí na jednej strane umožňovať plné pokrytie otázok, pričom na druhej strane musí zabezpečiť, že celý podnik prinesie výsledok. Inými slovami, nemal by byť trápne krátky, ani zbytočne dlhý. Celý proces by mal byť výrazne zjednodušený podporou rozvoja Miestnych agend 21 v rozvíjajúcich sa krajinách, NRK a krajinách Euro-stredomorského partnerstva. Miestne agendy 21 sú akčnými programami na miestnej úrovni (mestá a obce, vidiecke spoločenstvá, atď.) na podporu trvalo udržateľného rozvoja. Agendy sú z najväčšej časti zostavené miestnymi orgánmi, ktoré pracovali v úzkej spolupráci so všetkými zainteresovanými stranami, pričom dôležitú úlohu hrali organizácie občianskej spoločnosti. Rozvoj Miestnych agend 21 je podporovaný environmentálnym programom OSN a bol odštartovaný po Summite Zeme v Riu (1992). Pri zostavovaní programov rokovaní je nutné udeliť prioritu trvalo udržateľnému rozvoju vidieka, ktorý je podporovaný EÚ aj v kontexte vykonávania stratégií národného rozvoja.

3.4 Mysliac na to sú navrhované nasledovné otázky. Je nutné považovať ich za predbežnú sadu kľúčových záležitostí na programe rokovania, na ktorý sa odvolávame vyššie, ktorá môže byť pridaná v dôsledku výmeny názorov s občianskou spoločnosťou, ako je vskutku zabezpečené pre pracovný program Sekcie pre externé vzťahy EHSV na roky 2003-2004. Navrhované body tvoriace základný program rokovania sú uvedené v zmysle troch pilierov trvalo udržateľného rozvoja, konkrétne hospodárskeho rozvoja, sociálnej spravodlivosti a environmentálnej zhody.

4. Pilier hospodárskeho rozvoja

4.1 Politika rozvoja poľnohospodárstva

4.1.1 Rozvíjajúce sa krajiny a NRK sú závislé na poľnohospodárstve kvôli vysokému podielu na ich HDP. Z tohto dôvodu EHSV chce pripomenúť, že Európska únia už podnikla viacero iniciatív podporujúcich obchodovanie s týmito krajinami (vynímajúc obchod so zbraňami). Napokon, Európska únia je hlavný dovozca poľnohospodárskych výrobkov z NRK. Avšak, regionálna integrácia sa vo veľkom rozsahu zakladá na dohodách týkajúcich sa poľnohospodárskych produktov. Vzhľadom k tomu, že prevládajúce metódy, ktoré sa v poľnohospodárstve používajú na celom svete, sú vzdialené od

toho, čo by sa dalo popísať ako trvalo udržateľné, budú sa musieť prijať všetky nevyhnutné opatrenia, aby sa podporilo používanie praktík trvalo udržateľného poľnohospodárstva, predovšetkým v potravinovej bezpečnosti a lepším hospodárením s vodou a úrodnou pôdou v krajinách, ktoré sú angažované v procese regionálnej integrácie. Navyše, poľnohospodárska produkcia v rozvíjajúcich sa krajinách a NRK bude musieť preukázať dostatočné kvalitatívne zlepšenie, ak sa má dosiahnuť cieľ zníženia počtu osôb pod hranicou chudoby. Preto poľnohospodárske metódy, ktoré sa budú používať s cieľom nárastu produkcie, musia byť podporené osvedčenými technikami, ktoré zabezpečia trvalú udržateľnosť prevádzky.

4.1.2 V tejto súvislosti by sa malo zdôrazniť, že v procese regionálnej integrácie môžu byť cenné pôvodné znalosti miestnej populácie týkajúce sa poľnohospodárskych praktík. Tieto vedomosti sú obvykle spojené s trvalo udržateľnými postupmi, pretože sú odvodené z dlhodobého vzťahu medzi človekom a jeho prirodzeným životným prostredím. Vo väčšine prípadov hrozí strata týchto vedomostí, postupy založené na nich boli takmer úplne nahradené menej udržateľnými postupmi. Bol to výsledok unáhleného rozhodnutia väčšiny rozvíjajúcich sa krajín a NRK postupovať pri modernizácii poľnohospodárstva podľa západného modelu a tlaku západných krajín na rozvíjajúce sa krajiny, aby otvorili svoje trhy postupom, ktoré nie sú v súlade s trvalo udržateľným rozvojom poľnohospodárstva. Regionálna integrácia teda môže byť vynikajúcou príležitosťou pre transfer odborných znalostí v oblasti poľnohospodárskych postupov medzi krajinami, ktorých sa to týka. Príkladom „pôvodných vedomostí“ by bolo využívanie spracovaných prebytkov z poľnohospodárskej produkcie ako hnojiva, ktoré bolo takmer úplne nahradené chemickými hnojivami. Je pravda, že dostupná technológia je toho názoru, že výroba chemických hnojív je racionálnejšia než recyklácia, ale tieto problémy je možné vyriešiť použitím inovačných metód.

4.1.3 Obmedzenia postupov používaných v poľnohospodárskej produkcii v súčasnosti sa stali zjavnými. Ekologické poľnohospodárstvo a znižovanie používania hnojív a pesticídov sú stále rozšírenejšie. Nie je tomu tak v dôsledku potreby znižovania dopadu poľnohospodárstva na životné prostredie, ale aj v dôsledku čisto nákladových faktorov. Bolo napríklad dokázané, že vysoké náklady nadmerného používania dusíkatých hnojív v poľnohospodárstve výrazne znižujú akékoľvek zisky, ktoré by mohli vzniknúť z výsledného nárastu poľnohospodárskej produktivity. Je preto veľmi dôležité odovzdať rozvíjajúcim sa krajinám a NRK posolstvo, že tradičné postupy v poľnohospodárstve by sa nemali nevyhnutne nahrádzať modernými metódami, ktoré sa ukázali byť nevýhodné tak z environmentálneho, ako aj ekonomického hľadiska.

4.1.4 V oblasti vidieckeho rozvoja by EHSV rád upriamil pozornosť na negatívne účinky spôsobené vyludňovaním vidieka, ktorým sú postihnuté mnohé krajiny. Bolo by preto vhodné podporovať všetky aktivity podporujúce udržiavanie

obyvateľstva vo vidieckom prostredí, ktoré by sa mohlo dosiahnuť vytvorením nových aktivít, dopĺňajúcich poľnohospodársku činnosť a výmenou skúseností.

4.2 Postupy v lesníctve

4.2.1 Lesníctvo hrá dôležitú úlohu tak v hospodárskom, ako aj sociálnom živote väčšiny rozvíjajúcich sa krajín a NRK. V tejto oblasti sa musí regionálna integrácia zamerať na cezhraničnú prírodu a lesy a takým spôsobom na trvalo udržateľné hospodárenie s lesnými zdrojmi, ktoré, akoby sa malo podotknúť, sú najlepším príkladom obnoviteľných prírodných zdrojov.

4.2.2 Zvláštny dôraz by sa mal klásť na rozvíjajúce sa národné a regionálne certifikačné projekty pre trvalo udržateľnú produkciu lesných produktov (najmä dreva). Tieto musia spĺňať medzinárodné certifikačné normy v týchto záležitostiach.

4.3 Postupy v doprave

4.3.1 Medzinárodné dopravné siete sú nevyhnutnou požiadavkou pre regionálnu integráciu. Dopravná infraštruktúra však so sebou prináša hlavné riziko poškodzovania alebo dokonca zničenia dôležitých prírodných zdrojov. Z uvedeného dôvodu sa vyžadujú postupy, ale aj monitorovacie systémy, ktoré majú zabezpečiť, že prínosy regionálnej integrácie vyplývajúce z medzinárodných dopravných sietí, nebudú zrušené poškodením životného prostredia.

4.4 Postupy v cestovnom ruchu

4.4.1 Cestovný ruch je priamym príkladom medzinárodných výmen všetkých druhov, od hospodárskej po sociálnu a kultúrnu. Rozvíjajúce sa krajiny a NRK, ktoré sa podieľajú na projektoch regionálnej integrácie, môžu z rozvoja cestovného ruchu nesmierne získať. Je dôležité, aby sa trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu dosiahol prostredníctvom projektov regionálnej integrácie. Niečo, čo sa k tomu približuje, sa dá dosiahnuť pomocou koordinovaných medzinárodných programov na diverzifikáciu zariadení cestovného ruchu v ponuke a rozvoj nových foriem cestovného ruchu, napríklad ekoturistika, kultúrna turistika, atď.

4.4.2 V tomto ohľade by sa malo zdôrazniť, že diverzifikácia zariadení cestovného ruchu a nové formy cestovného ruchu by sa mali zakladať na najlepších praktikách prispôbených miestnym podmienkam v každej krajine. EÚ by tiež mala byť aktívnejšia v podporných projektoch zameraných na rozvoj nových foriem cestovného ruchu v rozvíjajúcich sa krajinách a NRK, ako aj krajinách Euro-stredomorského partnerstva, ktoré si vyžadujú spoluprácu verejného a súkromného sektoru s cieľom vytvoriť know-how v týchto sektoroch. Potreba uvedeného sa zrodila zo skutočnosti, že diverzifikácia zariadení cestovného ruchu a rozvoj nových foriem cestovného ruchu sa nedajú považovať za oblasť, ktorá nemá nárok na pomoc a stimuly.

4.5 Postupy v rybolove

4.5.1 Po dlhých rokovaníach dokázala EÚ koncipovať spoločnú politiku v oblasti rybolovu. Bohatstvo mora však nepodlieha fyzickým hraniciam. Stredozemné more aj Atlantický oceán využíva celý rad krajín mimo EÚ. Mnoho z nich patrí medzi rozvíjajúce sa alebo najmenej rozvinuté krajiny, ktoré nie sú povinné postupovať podľa postupov trvalej udržateľnosti.

4.5.2 Hodnotový cyklus morských produktov sa týka množstva krajín a foriem regionálnej spolupráce. Z uvedeného dôvodu by sa mala zabezpečiť zhoda s postupmi trvalej udržateľnosti v rybárstve, a to realizáciou iniciatív a programov zameraných na regionálnu integráciu, najmä prostredníctvom Severo-južných dohôd, ale Juho-južných dohôd.

4.6 Postupy v oblasti energie

4.6.1 EÚ publikovala Zelenú knihu o bezpečnosti zdrojov energie, v ktorej sa zvláštna pozornosť venuje otázkam ochrany životného prostredia. Keďže EÚ priamo spája politiku zdrojov energie s trvalo udržateľným rozvojom, stratégie regionálneho rozvoja musia zabezpečovať postupy a opatrenia v oblasti energie. Ide o dosť chýlostivú otázku, pretože mnoho rozvíjajúcich sa krajín, NRK a krajín Euro-stredomorského partnerstva má značné rezervy ropy, ktorá je v súčasnosti hlavným zdrojom energie pre EÚ; pre znižovanie spotreby ropy boli stanovené optimistické ciele, ktoré sú tiež založené na záväzku vo vzťahu k emisiám plynov spôsobujúcich skleníkový efekt (Kyotský protokol).

4.6.2 Jednou témou zdôrazňovanou ako téma s kľúčovou dôležitosťou pre trvalo udržateľný rozvoj v rozvíjajúcich sa krajinách, NRK a krajinách Euro-stredomorského partnerstva je rozvoj energetických infraštruktúr vo vidieckych oblastiach. Vzhľadom na dôležitosť tejto otázky a strategického cieľa EÚ v oblasti zlepšovania energetickej správy a jeho zosúladenia s cieľmi trvalej udržateľnosti, je nutné vyvinúť energetickú infraštruktúru takým spôsobom, aby boli hospodárske zisky z takejto infraštruktúry kompatibilné s ochranou životného prostredia a sociálnym rozvojom.

4.7 Nejde len o oblasti hospodárskej činnosti, kde musia byť projekty regionálnej integrácie založené na logike trvalo udržateľného rozvoja. Mali by sa jednoducho považovať za základné oblasti, ktoré budú slúžiť ako príklady pre iné hospodárske činnosti. Obchodné dohody a programy na ich propagáciu v týchto oblastiach musia ukazovať cestu vpred, na základe postupov účastníckeho plánovania.

5. Píler sociálnej spravodlivosti

5.1 Je nemožné zabezpečiť dlhodobý úspech akejkoľvek snahy o regionálny rozvoj, pokiaľ nie je založená na vzdelávaní a školení. Trvalo udržateľný rozvoj vo vzdelávaní musí byť základným cieľom projektov regionálnej integrácie. Sú to práve vzdelaní občania budúcnosti, ktorí zabezpečia, že úspechy

regionálnej integrácie sa budú naďalej dosahovať trvalo udržateľným spôsobom.

5.2 Vzhľadom na to, že vo väčšine rozvíjajúcich sa krajín a NRK nie je postavenie žien postavením potrebným pre politiku trvalo udržateľného rozvoja, projekty regionálnej integrácie musia nielen odstraňovať všetky prípady sociálneho vylúčenia žien, ale zabezpečovať konkrétnu úlohu, ktorú musia ženy hrať v medzinárodných výmenách. Projekty regionálnej integrácie musia okrem iného podporovať zmeny spôsobu, akým sa zaobchádza z pohlaviami, ako aj štruktúry a mechanizmy na politickej, právnej a rodinnej úrovni s cieľom pomôcť odstrániť možnú diskrimináciu na základe pohlavia.

5.3 Regionálna integrácia nesmie za žiadnych okolností meniť kultúrnu identitu rozvíjajúcich sa krajín. Naopak, projekty regionálnej integrácie musia rešpektovať špecifické kultúrne charakteristiky, snažiť sa o podporu kultúrnych výmen a podporovať práva kultúrnych menšín. Zachovanie kultúrnej identity rozvíjajúcich sa krajín by samozrejme vždy malo ísť ruka v ruku s rešpektovaním práv jednotlivca a princípov demokracie, rovnosti príležitostí a odstránenia sociálnej alebo rasovej diskriminácie.

5.4 Tiež je veľmi dôležité, aby boli zamestnanci rovnocenní pri rozhodnutiach týkajúcich sa regionálnej integrácie a trvalo udržateľného rozvoja. Je zrejmé, že vytváranie pracovných miest je jedným z hlavných cieľov programov regionálnej integrácie. Aktívna účasť zamestnancov a ich zastupiteľských organizácií v procese organizovania týchto programov môže byť veľmi užitočná tak z hľadiska dosiahnutia cieľa vytvoriť nové pracovné miesta, ako aj z hľadiska znižovania možného negatívneho dopadu vytvorenia pracovných miest na životné prostredie. Keďže pracovníci sami sú informovanými občanmi spoločenstiev, v ktorých majú programy regionálnej integrácie podporovať rast, ich názor musí mať kľúčovú dôležitosť a musia byť priamo zastúpení, pretože sú spotrebiteľmi, ale aj producentmi výrobkov a služieb, ktorých sa programy týkajú.

5.5 Niekoľko nevládných organizácií z NRK a krajín Euro-stredomorského partnerstva prejavilo svoj záujem o opatrenia aktívnej podpory za účelom podpory trvalo udržateľného rozvoja. Mnoho z nich tiež prijalo opatrenia týkajúce sa vyššie uvedených otázok. To znamená, že musia byť úzko zapojené do procesu začlenenia trvalo udržateľného rozvoja do programov regionálneho rozvoja cez formálne kanály organizovanej občianskej spoločnosti.

5.6 Vytvorenie efektívnych a zodpovedných inštitúcií s právomocami požadovanými na podporu potrebných stratégií a postupov trvalo udržateľného rozvoja a regionálnej integrácie je základným predpokladom úspechu tejto snahy. Z uvedeného dôvodu musí byť vytvorenie programov budovania kapacít na miestnej a regionálnej úrovni v rozvíjajúcich sa krajinách, NRK a krajinách Euro-stredomorského partnerstva politickou prioritou.

6. Pilier environmentálnej kompatibility

6.1 Medzi geografické oblasti, kde je snaha o regionálnu integráciu, patria krajiny, ktoré zdieľajú významné zdroje vody. Manažment vodných zdrojov je tiež hlavnou príčinou nezhôd medzi celým radom krajín. Zabezpečenie trvalo udržateľného manažmentu nadnárodných vodných zdrojov sa musí považovať za vrcholnú prioritu procesu regionálnej integrácie. Nesmie existovať žiadna otázka akéhokoľvek typu týkajúca sa obchodných, hospodárskych alebo iných dohôd o regionálnej integrácii, ktorá by nerespektovala právo všetkých na prístup k vode dobrej kvality v dostatočnom množstve.

6.2 Je samozrejmé, že manažment nadnárodných vodných zdrojov musí ísť ruka v ruku s racionálnym manažmentom na národnej úrovni. Pri tejto otázke by sa mala v rozvíjajúcich sa krajinách, NRK a krajinách Euro-stredomorského partnerstva podporovať smernica Komisie č. 60/2000⁽¹⁾ o manažmente vodných zdrojov. Táto smernica ustanovuje rozsiahly rámec pre manažment vodných zdrojov a mohla by vytvárať základ pre koncipovanie politik regionálneho vodohospodárskeho manažmentu s ohľadom na technické záležitosti.

6.3 Rovnako dôležitý je manažment chránených oblastí, keďže aj v tomto prípade existuje množstvo príkladov nadnárodných rezervácií, ako aj cezhraničných nezhôd. Vzhľadom na to, že tieto oblasti podporujú množstvo hospodárskych činností, je jasné, že zmluvy o regionálnej integrácii majú na ne priamy dopad. Z tohto dôvodu musí existovať špeciálne opatrenie pre trvalo udržateľný manažment chránených oblastí.

6.3.1 Manažment chránených oblastí musí byť založený na rozsiahlych plánoch, ktoré sú nielen podporované adekvátnym zhnotením troch pilierov trvalo udržateľného rozvoja (hospodárskeho, environmentálneho a sociálneho), ale tiež sú vedené k prevádzkovo realizovateľným opatreniam, ktoré sa týkajú rozmeru regionálnej spolupráce.

6.4 V EÚ prebieha zriaďovanie siete chránených oblastí v členských štátoch s cieľom zachovania biodiverzity (sieť Natura 2000). Skúsenosti, ktoré majú členské štáty v tejto oblasti, by sa mali odovzdať rozvíjajúcim sa krajinám alebo najmenej rozvinutým krajinám. Preto by sa mali podporovať programy rozvoja zručností v správe chránených oblastí a udržiavaní biodiverzity. Komisia a členské štáty tiež k tomu môžu prispieť priamo prizvaním pozorovateľov z rozvíjajúcich sa a najmenej rozvinutých krajín, aby sa zúčastnili biogeografických seminárov (najmä seminárov o Stredomorskom regióne).

6.5 Medzi najdôležitejšie oblasti rozvoja patrí pobrežná zóna. Všetky procesy regionálnej integrácie musia nevyhnutne zahŕňať otázky, ktoré majú vplyv na pobrežnú zónu, a to alebo

priamo alebo nepriamo. Vzhľadom na zložitosť ekosystémov aj hospodárskych činností v takýchto oblastiach, regionálna integrácia sa musí použiť aj ako prostriedok podpory trvalo udržateľného manažmentu pobrežnej zóny. V tejto oblasti je EHSV za realizáciu integrovaného manažmentu pobrežnej zóny, ktorý vytvorila Komisia.

6.6 Ďalšou otázkou zvláštneho významu je starostlivosť o voľne žijúcu zver a prísne kontroly obchodovania s voľne rastúcou flórou a voľne žijúcou faunou. V tomto kontexte EHSV podporuje čo možno najstriktniejšiu realizáciu konvencie CITES a jej podporu v čo možno najväčšom počte krajín.

6.7 Zvláštna pozornosť sa musí venovať aj významným problémom, ktoré predstavuje riziko dezertifikácie vo väčšine krajín Euro-stredomorského partnerstva. Vo veľkom počte častí krajín Euro-stredomorského partnerstva tento jav nemá len environmentálne dôsledky pre dotknuté regióny, ale tiež rozvracia regionálne ekonomiky tým, že bráni vykonávaniu hospodárskych činností. Krajinám Euro-stredomorského partnerstva je preto nutné pomôcť vytvoriť projekty regionálnej spolupráce, ktoré zabezpečia, že špecifické opatrenia budú zahŕňať riziko dezertifikácie.

7. Opatrenia a postupy

7.1 Základné princípy začlenenia trvalo udržateľného rozvoja do iniciatív regionálnej integrácie uvedených vyššie si vyžadujú špecifické opatrenia a postupy. Opatrenia a postupy musia pomôcť rozvíjajúcim sa krajinám a NRK začleniť koncept trvalo udržateľného rozvoja do regionálnej integrácie a umožniť monitorovanie postupu dosiahnutého v danej otázke v týchto krajinách a krajinách Euro-stredomorského partnerstva. Kľúčová úloha musí byť v procese vytvárania takýchto opatrení a postupov priradená role účastníckemu plánovaniu a snahám o dosiahnutie optimálnych foriem riadenia.

7.2 EÚ prostredníctvom svojej sekcie externej pomoci naplánovala a realizovala vytvorenie programov pre rozvíjajúce sa krajiny a NRK (MEDA, ALA, CARDS, atď.). Trvalo udržateľný rozvoj je neoddeliteľným prvkom v plánovaní týchto programov. Ich účinnosť doteraz nespĺnila ambiciózne ciele EÚ, ale tieto programy pomôcť podporiť myšlienku začlenenia trvalo udržateľného rozvoja do iniciatív regionálnej integrácie.

7.3 Zvlášť by sa mali spomenúť Euro-stredomorské zmluvy o spolupráci. Stratégia spolupráce medzi Európou a Stredomorím je v externých vzťahoch EÚ oblasťou s vysokou prioritou. Základným nástrojom realizácie tejto stratégie je program MEDA. Program SMAP je ďalším kľúčovým nástrojom realizovania politiky v oblasti životného prostredia a trvalo udržateľného rozvoja.

⁽¹⁾ Smernica č. 60/2000/EC, ktorou sa ustanovuje rámec pre činnosť spoločenstva v oblasti vodohospodárskej politiky

7.4 Program MEDA k dnešnému dňu nespĺnil očakávania. Napriek skutočnosti, že rozpočet pre MEDA II sa považoval za viac než dostatočný, nepodarilo sa mu ešte splniť ciele stanovené na začiatku jeho realizácie. Hoci program SMAP uspel pri spúšťaní projektov trvalo udržateľného rozvoja, nemá nevyhnutnú spojitosť pre zabezpečenie dokončenia činností. Hoci je v rámci týchto programov náročné zrealizovať projekty kvôli nedostatku nevyhnutnej spolupráce medzi cieľovými krajinami, snahy EÚ a hlavne snahy Komisie sa budú musieť presmerovať na mobilizáciu potrebných hráčov s rozhodovacími právomocami v programe. EHSV cíti, že Komisia by mala preskúmať možnosť financovania pružnejších mechanizmov, týkajúcich sa aj verejných prevádzkovateľov, ktorí budú garantovať národný záväzok krajín s rozhodovacími právomocami v programoch, aj súkromných hráčov, ktorí môžu plniť funkciu transferu technických odborných znalostí na cieľové krajiny.

7.5 Čo sa týka monitorovania postupu dosiahnutého v rozvíjajúcich sa krajinách, NRK, a krajinách Euro-stredomorského partnerstva so snahou o začlenenie trvalo udržateľného rozvoja do opatrení regionálnej integrácie, mal by sa zvýrazniť zvláštny význam štúdií dopadu na trvalo udržateľný rozvoj. V tejto otázke EHSV podporuje názor Rady, že štúdie posudzovania dopadu na trvalo udržateľný rozvoj by sa mali vypracovávať pri dohodách o voľnom obchode. Tento názor bol potvrdený v máji 2003 na Euro-stredomorskej konferencii na Kréte konajúcej sa v polovici funkčného obdobia.

7.6 Výsledky krajín, kde sa zrealizovali opatrenia regionálnej integrácie, by sa mal tiež posudzovať na základe ukazovateľov trvalého rozvoja, ktoré boli prijaté a začínajú sa používať v členských štátoch EÚ. Hoci sú tieto ukazovatele ešte stále v prvotnom štádiu vývoja a aplikácie, mali by sa považovať za *modus vivendi*, ktorý poskytuje pracovný rámec pre posudzovanie výsledkov takých krajín.

7.7 Jednou otázkou, ktorá sa musí v procese posudzovania výsledkov krajín, v ktorých sa realizujú programy regionálnej integrácie, posudzovať veľmi opatrne, je prekryvanie sa opatrení realizovaných v dôsledku toho, že krajiny sa zúčastňujú viac než jednej dohody o regionálnej integrácii. Mnoho rozvíjajúcich sa krajín a NRK patrí k viacerým dohodám o regionálnej integrácii, čo môže znížiť účinnosť a vytvoriť riziko plytvania zdrojmi. Hlavným cieľom začlenenia trvalo udržateľného rozvoja do opatrení regionálnej integrácie musí byť zmierňovanie akýchkoľvek dôsledkov, aké by to mohlo mať.

7.8 Vzhľadom na financovanie trvalo udržateľného rozvoja v programoch regionálnej integrácie ESHV podporuje Zmluvu z Monterrey o financovaní rozvoja, ktorá zabezpečuje rovnomerný nárast objemu financií dostupných pre trvalo udržateľný

rozvoj.⁽¹⁾ Deklarácia volá po zvýšenej mobilite a účinnom využívaní finančných zdrojov, aby sa vytvorili podmienky potrebné na splnenie cieľov rozvoja dohodnutých na medzinárodnej úrovni. Tieto ciele sú tiež vytýčené v Miléniovej deklarácii⁽²⁾ a týkajú sa odstránenia chudoby, zlepšenia sociálnych podmienok, zvýšenia životných štandardov a ochrany životného prostredia ako prvého kroku smerom k uspokojeniu potrieb 21. storočia, ktoré má byť storočím rozvoja pre všetkých.

8. Záverečné poznámky

8.1 Ako je uvedené v úvode, s trvalo udržateľným rozvojom sa zaochádza a musí sa zaochádzať ako s nadradeným a nie doplňujúcim rozmerom regionálnej integrácie. Táto otázka nie je jednoduchá, ale nesmie sa považovať za nemožnú. Ciele vytýčené pre snahy EÚ v tomto smere môžu priniesť významné výsledky. Prostredníctvom programov regionálnej spolupráce EÚ nielen pomáha rozvíjajúcim sa krajinám a NRK, ale aj odovzdáva kultúrne, politické a sociálne posolstvá. Tieto posolstvá sa dajú zhrnúť do konceptu trvalo udržateľného rozvoja a realizovať, okrem iného, prostredníctvom regionálnej integrácie.

8.2 Jedným zo záujmov EÚ ako časti jej snahy v tejto oblasti by malo byť vyhľadávanie príležitostí medzinárodnej spolupráce. V tejto otázke sa musí obzvlášť spomenúť spolupráca s Organizáciou spojených národov.

8.3 Vzťahy medzi OSN a EÚ sa vyvíjali v priebehu času prostredníctvom rôznorodých sietí projektov spolupráce. Tieto vzťahy sú silné a týkajúce sa virtuálne všetkých oblastí externých vzťahov. Ďalšia podpora vzťahov s OSN je strategickou prioritou EÚ, členských štátov a Komisie.

8.4 Regionálna integrácia a trvalo udržateľný rozvoj ponúkajú ideálnu oblasť pre zlepšenie týchto vzťahov. Vzhľadom na strategickú orientáciu a skúsenosti OSN v záležitostiach trvalo udržateľného rozvoja a technických odborných znalostí EÚ v oblasti regionálnej integrácie, EHSV podporuje spoluprácu medzi týmito dvoma organizáciami prostredníctvom regionálnych projektov a projektov trvalo udržateľného rozvoja financovaných spoločnými mechanizmami daných dvoch organizácií.

8.5 Zámer EÚ podporovať takúto spoluprácu už bol vyjadrený v prehlásení Rady a Komisie o politike rozvoja Európskeho spoločenstva z novembra 2000 a v oznámení Komisie Rade a Európskemu parlamentu – Budovanie účinného partnerstva s Organizáciou spojených národov v oblasti rozvoja a humanitárnych vecí (COM(2001) 231 konečné/2.5.2001).

⁽¹⁾ Organizácia spojených národov, Správa Medzinárodnej konferencie o financovaní rozvoja, Monterrey, 18.-22. marec 2002, A/CONF.198/11

⁽²⁾ Miléniová deklarácia Organizácie spojených národov, Miléniový summit organizácie spojených národov, všeobecné zhromaždenie A/55/L.2

8.6 Vzhľadom na regionálnu integráciu, musia kooperačné programy EÚ, hlavne tie, ktoré sa týkajú regionálnej integrácie s rozvíjajúcimi sa krajinami a NRK, klásť zvláštny dôraz na rôzne dimenzie trvale udržateľného rozvoja, t.j. hospodárske,

sociálne a environmentálne. EHSV môže výrazne prispieť k úspechu týchto snáh, pretože je to orgán EÚ s najvhodnejšími právomocami, ktorý sa môže zamerať na tieto otázky v rámci občianskej spoločnosti.

Brusel, 2. júna 2004

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Návrhu Smernice Rady ohľadom realizácie princípu rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami pri prístupe k tovaru a službám a pri ich poskytovaní

COM(2003) 657 final – 2003/0265(CNS)

(2004/C 241/13)

31. marca 2004 sa Európsky hospodársky a sociálny výbor rozhodol podať stanovisko z vlastnej iniciatívy podľa článku 29(2) svojho Vnútorného poriadku, k Návrhu Smernice Rady ohľadom realizácie princípu rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami pri prístupe k tovaru a službám a pri ich poskytovaní

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo, ktorá bola zodpovedná za prípravu práce Výboru na tejto problematike, prijala svoje stanovisko dňa 5. mája 2004. Spravodajcom bola pani Carroll.

Na svojom 409. plenárnom zasadnutí 2. a 3. júna 2004 (schôdzi konanej dňa 3. júna 2004) prijal Európsky hospodársky a sociálny výbor nasledovné stanovisko počtom hlasov 120 za, 49 proti a 15 hlasujúcich sa hlasovania nezúčastnili:

1. Právny podklad, obsah a rámec návrhu

1.1 Návrh Komisie je založený na článku 13(1) Zmluvy ustanovujúcej Európske spoločenstvo, ktorá už bola podkladom pre smernice potlačujúce diskrimináciu v zamestnaní alebo povolanií na základe viery, invalidity, veku alebo sexuálnej orientácie ⁽¹⁾ a vo vzťahu tak k zamestnaniu, ako aj povolaniu a pri prístupe k tovaru a službám a pri ich poskytovaní na základe rasového a etnického pôvodu ⁽²⁾.

1.2 Navrhnutá Smernica stanovuje rámec pre boj proti diskriminácii založenej na pohlaví pri prístupe k tovaru a službám a pri ich poskytovaní, so zreteľom na zavedenie princípu rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami v členských štátoch. Nemá nijaký retrospektívny účinok.

1.2.1 Zakázaná je priama a nepriama diskriminácia na základe pohlavia, vrátane menej priaznivého zaobchádzania so

ženami z dôvodu tehotenstva alebo materstva. Obťažovanie a sexuálne obťažovanie, ako sú definované v návrhu, sú považované za diskrimináciu na základe pohlavia a sú preto zakázané. Odmietnutie človeka alebo jeho podrobenie takému správaniu nesmie byť použité ako základ pre rozhodnutie, ktoré by takého človeka poškodilo. Podnet k diskriminácii sa tiež považuje za diskrimináciu v rámci tejto smernice.

1.3 Rámec návrhu je široký, hoci existujú isté významné obmedzenia. Všeobecne sa týka prístupu k tovaru a službám a poskytovania tovaru a služieb dostupných pre verejnosť, vrátane bývania. Vzťahuje sa na verejný i súkromný sektor vrátane verejných orgánov. Vylúčené sú transakcie čisto privátnej povahy, napríklad prenájom dovolenkového domu rodinnému príslušníkovi alebo prenájom izby v súkromnom dome.

⁽¹⁾ Smernica Rady 2000/78/EC z 27. novembra 2000 stanovujúca všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolanií.

⁽²⁾ Smernica Rady 2000/43/EC z 29. júna 2000, na základe ktorej sa realizuje princíp rovnakého zaobchádzania s osobami bez ohľadu na ich rasový a etnický pôvod

1.3.1 Komisia uvádza príklady tovarov a služieb prístupných pre verejnosť:

- prístup do budov, do ktorých má verejnosť dovolený prístup;
- všetky typy bývania, vrátane prenájmu alebo ubytovania v hoteli;
- také služby ako bankovníctvo, poistenie a iné finančné služby;
- doprava;
- služby akejkoľvek profesie alebo obchodu ⁽¹⁾.

1.3.2 Rozsah služieb je široký. K dôležitým oblastiam patria dôchodky, životné a zdravotné poistenie, všeobecné poistenie a prístup k financiám a bývaniu.

1.3.3 Využívanie pohlavia ako faktoru pri výpočte poistiek a peňažných dávok za účelom poistenia a podobných finančných služieb bude zakázané odo dňa, kedy nadobudne smernica platnosť. Členským štátom je však dovolené odložiť zavedenie tohto ustanovenia o ďalších šesť rokov. Ak tak urobia, musia okamžite informovať Komisiu a zostaviť, publikovať a pravidelne aktualizovať komplexné tabuľky o mortalite a dĺžke života žien a mužov.

1.4 Existujú určité výnimky. Navrhnutá smernica by nezamedzovala rozdiely vzťahujúce sa na tovary a služby, pri ktorých nie sú ženy a muži v porovnateľnej situácii, pretože tieto tovary a služby sú určené výlučne alebo primárne iba pre zástupcov jedného pohlavia alebo podľa odborných spôsobilostí, ktoré praktizuje každé pohlavie ináč. Uvádzajú sa príklady stretnutí jedného pohlavia na plavárni a kluby so súkromným členstvom.

1.5 Z rámca smernice je špecificky vyňaté vzdelávanie a zmysel médií a reklamy, najmä reklamy a televíznej reklamy, ako je definované v článku 1(b) smernice Rady č. 89/552/EEC.

1.6 Pozitívne konanie je v rámci smernice dovolené.

1.7 Smernica obsahuje ustanovenia o minimálnych právach a opravných prostriedkoch, uplatnenie a monitorovanie sú spoločné pre obe smernice spomínané v odseku 1.1.

2. Všeobecné pripomienky

2.1 Výbor zdôrazňuje dôležitosť princípu zakázania diskriminácie podľa pohlavia vo vzťahu k prístupu mužov a žien k tovaru a službám a ich poskytovaniu.

2.2 Výbor víta konzistentnosť znenia a definície v tomto návrhu s návrhmi v dvoch predošlých smerniciach a s tým, že v prípadoch rovnosti sa zvažuje bremeno dôkazu.

⁽¹⁾ COM(2003) 657 def., Vysvetľujúci obežník

2.2.1 Výbor je znepokojený tým, že definícia „služby“ sa nachádza iba v článku 10 preambuly návrhu smernice. Ak sa máme vyhnúť nejasnosti, za predpokladu, že pre verejnosť je k dispozícii široký rozsah verejných a iných služieb (napríklad služby, ktoré poskytujú mimovládne organizácie), termín „služby“ by mal byť v texte definovaný jasne. Výbor je naklonený zreteľnej definícii.

2.3 Vyňatie vzdelávania z rámca smernice je poľutovaniahodné. Uznávame však, že môžu nastať problémy pri kompetencii Spoločenstva v tejto oblasti. Vzdelávanie je však kľúčový faktor v rovnosti medzi ženami a mužmi a môže to mať taký výsledok, že chlapci a dievčatá pôjdu pri voľbe povolania po tradičných chodníčkoch, čo významne ovplyvní ich budúcnosť. V niektorých členských štátoch existujú obavy týkajúce sa obmedzení pri voľbe a nedostatku vedenia vo vzdelaní, ktoré majú trvalé a významné dôsledky tak pre zainteresovaných jednotlivcov, pre dosiahnutie cieľov sociálneho zaradenia, ako aj pre konkurencieschopnosť v samotnej EÚ.

2.3.1 Komisia uviedla, že jedine súkromne zabezpečované vzdelávanie by spadalo do rámca služieb, keby tento sektor nebol vylúčený zo smernice. Toto by mohlo mať ako dôsledok aplikáciu rôznych noriem pri realizácii princípu rovnakého zaobchádzania.

2.3.2 Členské štáty už začali konať v oblasti školstva podľa Lisabonskej agendy. Výbor preto súri Komisiu, aby urobila všetko, čo je v jej silách a povzbudila členské štáty, aby zaistili, že bude rovnaký prístup k vzdelaniu a rovnaké príležitosti pre vzdelávanie pre chlapcov aj dievčatá.

2.3.3 Smernica o existujúcom rovnakom zaobchádzaní znamená prístup k odbornému výcviku, vrátane terciárneho vzdelávania odbornej povahy. To však nestačí. Prostriedky na dávky z terciárneho vzdelávania, či už na univerzite, alebo v odbornej škole, sa získavajú na prvom a druhom stupni.

2.4 Výbor chápe, že návrh zahŕňa iba médiá a reklamu v ich úlohe priemyslu služieb. Akceptuje, že súčasný návrh nie je správnym prostriedkom na konanie čo do obsahu v médiách a reklame. Ale keďže médiá a reklama vykazujú obrovský vplyv na postoje a názory verejnosti, nemožno ich ignorovať pri snahe EÚ o odstránenie diskriminácie zo školstva a každodenného života. Existuje však jemná čiara medzi vhodným konaním a cenzúrou. Komisia by preto mala pokračovať v konzultáciách na tieto témy, mala by mať tieto fakty na pamäti a urobiť príslušné opatrenia v rozumnom časovom rámci. Výbor sa teší, že sa na tomto procese zúčastní.

2.5 Výbor víta fakt, že muži a ženy budú mať rovnaký prístup k financiam – čo je zvlášť dôležité pre oboch, či už ako podnikateľov alebo ako osoby hľadajúce finančné prostriedky na bývanie.

2.6 Výbor berie do úvahy nasledovné: vzhľadom na skutočnosť, že návrh nepokrýva oblasť školstva, médií a reklamy sa otázka nediskriminácie z hľadiska pohlaví v oblasti prístupu k poistnému zabezpečeniu stáva najcitlivejším bodom návrhu. Preto by tento návrh nemal vytvoriť riziko vzniku nových diskriminačných kritérií v tejto oblasti. Tieto nové kritériá by teda mohli využiť rozdielnosti z hľadiska pohlaví spôsobom, ktorý sa ťažšie zisťuje.

2.6.1 Výboru sa zdá veľmi diskutabilné potvrdiť, že jednotná tarifikácia pre mužov a ženy – ktorá je zavedená v niektorých krajinách Únie – vedie iste k všeobecnému zvyšovaniu taríf poistného, a že rozšírené rozloženie rizík medzi pohlaviami podporuje toto zvyšovanie. Nie je dostatočne opatrné a je v protiklade s účelom návrhu nechať možnosť členským štátom, v rámci slobodného poskytovania služieb a slobody podnikania v oblasti poistenia, robiť výnimky z tejto nediskriminácie počas šiestich rokov.

2.6.2 Výbor žiada, aby z hľadiska prístupu všetkých k právam v oblasti doplnkového poistenia sociálnej ochrany, bola odstránená priama a nepriama diskriminácia. Táto požiadavka je o to naliehavejšia, že rozvoj druhého a tretieho piliera sociálnej ochrany (doplnkového a dodatkového) je v súčasnosti najdynamickejším aspektom sociálnej ochrany v Únii. V tomto ohľade sa Výbor odvoláva na svoje návrhy v Stanovisku o doplnkovom zdravotnom poistení.⁽¹⁾

3. Konkrétne pripomienky

3.1 Výbor podporuje vyrovňovanie prístupu k finančným službám, z ktorých mnohé sú podstatné pre každodenný život a vyrovňovanie dávok a poistného pre mužov a ženy. Avšak smernica sa týka širokého rozsahu finančných služieb, ktoré sú rozličnej povahy – napr. poistenie áut, zdravotné a invalidné poistenie, dôchodky a anuity. Toto vytvára rad komplexných a zložitých problémov, ktoré sa od jedného štátu k inému líšia.

3.1.1 Musí sa však pripustiť, že pri vyrovňovaní dávok a poistného budú určité nepriaznivé aj priaznivé účinky pre spotrebiteľov týchto služieb, účinky na mužov a ženy sa menia v závislosti od vyžadovaných finančných služieb. V prípade poistenia automobilov vznikajú bezškodové zľavy pre jednotlivcov iba po niekoľkých rokoch skúsenosti s poistením. Existuje reálna možnosť, že poistné náklady sa zvýšia pre každého kvôli vykrytiu stúpajúcej neistoty.

3.1.2 Európsky súdny dvor v Colorellovom rozsudku⁽²⁾ odsúhlasil, že použitie štatistiky vypočítanej poistným matematicom na základe pohlavia pre účely výpočtu penzijných príspevkov a dávok bolo platné. Vyžadovalo si to však, aby príspevky odvádzané zamestnancami a dávky, ktoré dostávali, boli rovnaké. Vyššie príspevky zo strany zamestnávateľa boli považované za platné. Súd platne uznal, že vyrovnanie dávok stojí viac. V zamestnaneckých penzijných schémach zamestnávateľ zaplatil vyšší príspevok. Pri súkromnom dôchodku a poistení nie je nijaký zamestnávateľ, ktorý by absorboval nejaké vyššie príspevky alebo dávky: toto padne na konzumentov služieb.

3.1.3 Toto sa však nevzťahuje na dôchodky, kde muži musia platiť za dlhovekosť žien, ale na všetky typy poistenia. Ženy možno musia platiť napríklad za vyššie riziko úrazu u mužov, atď.

3.1.4 Komisia vo svojom Rozšírenom hodnotení dôsledkov pripúšťa, že pre poskytovateľov poistenia vzniknú špecifické náklady, ktoré sa v konečnom dôsledku prenesú na spotrebiteľov, ale myslí si, že toto skončí, len čo uplynie obdobie prispôsobovania. EHSV zastáva ten istý názor.

3.1.5 Výbor tuto tiež odkazuje na princíp Zmluvy o rovnakom zaobchádzaní pre ženy aj mužov. Ak sa tento princíp použije ako základ, poisťovací priemysel musí – prirodzene, že v istom časovom úseku – zmeniť svoj systém výpočtov tak, aby pohlavie už nebolo faktorom napríklad pri výpočte poistného za automobily. Keďže frekvencia výskytu nehôd a dĺžka života nie sú jasne ovplyvnené výpočtovými metódami, celkové platby poistného spotrebiteľov by mali teoreticky zostať nezmenené.

3.1.6 Výbor si myslí, že sú potrebné špecifickejšie hodnotenia (vrátane nezávislých simulácií o účinkoch alternatívnych báz) poistného a penzijného systému, aby sa odhadol dlhodobý dopad týchto návrhov. Výbor verí, že je dôležité monitorovať udalosti – zvlášť v poisťovníctve – po začatí platnosti smernice. Celkový cieľ smernice musí byť chrániť práva ľudí, aby netrpeli diskrimináciou.

3.2 V súvislosti s ustanovením o bývaní zastáva Výbor stanovisko, že smernica by sa nemala týkať súkromných dohovorov, napr. prenájmu, predaju alebo darcovstva, vykonávaného medzi rodinnými príslušníkmi.

3.3 Výbor má taký názor, že výnimky by mali byť jasne definované. Nesmú ohroziť rovnoprávnosť medzi ženami a mužmi.

⁽¹⁾ OJ C 204, 18.7.2000, str. 51 (spravodajca Jean-Michel Bloch-Lainé)

⁽²⁾ Coloroll Pension Trustees Ltd versus Russell a ostatní C-200/91, 28. septembra 1994

3.4 Výbor víta článok 5, ktorý povoľuje pozitívne konanie. Toto ustanovenie by však nemalo ohroziť životne dôležité služby poskytované verejnými službami pre mužov a ženy, ako napríklad bývanie pre príslušníkov rovnakého pohlavia u invalidov a prístrešky pre ženy, ktoré boli obeťmi domáceho alebo iného násillia.

3.5 Výbor schvaľuje ustanovenie o dialógu s mimovládnyimi organizáciami. Toto ustanovenie však musí zaručovať pravidelný kontakt s organizovanou občianskou spoločnosťou.

3.6 Keď sa informácie a publicita schvália, stanú sa nevyhnutnými pri zaistení toho, že spotrebitelia si budú plne vedomí svojich práv a že poskytovatelia tovarov a služieb pochopia svoje záväzky pre nich zo smernice vyplývajúce.

Brusel, 3. júna 2004

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Správe Komisie Rade a Európskemu parlamentu Podporovať technológie v službách trvalo udržateľného rozvoja: akčný plán Európskej únie v prospech ekotechnológií

(COM(2004) 38 fin)

(2004/C 241/14)

Dňa 28. januára 2004 sa Komisia rozhodla, v súlade s ustanoveniami článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, poradiť s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom o „Správe Komisie Rade a Európskemu parlamentu Podporovať technológie v službách trvalo udržateľného rozvoja: akčný plán Európskej únie v prospech ekotechnológií “

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka, životné prostredie (NAT), poverená prípravou správ Výboru v tejto oblasti, prijala svoje stanovisko dňa 6. mája 2004 (spravodajca: M. BUFFETAUT).

Dňa 2. a 3. júna 2004, na svojom 409. plenárnom zasadnutí (schôdza z 2. júna 2004), Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal nasledujúce stanovisko počtom 177 hlasov za, 1 hlas proti a 5 sa hlasovania zdržalo.

1. Úvod

Komisia uvádza tri takéto ciele:

1.1.1.1 Táto správa spadá do „tradície“ nelegislatívnych textov Komisie, ktoré slúžia súčasne ako rekapitulácia iniciatív, ktoré vznikli v danej oblasti, a politických perspektív budúcnosti. Istým spôsobom predstavuje rámec pre všeobecné úvahy Komisie, pokiaľ ide o ekotechnológie.

— odstrániť prekážky, aby bolo možné naplno využívať potenciál ekotechnológií,

— konať tak, aby EÚ zohrávala prevažujúcu úlohu pri vytváraní a pri praktickom využívaní ekotechnológií,

— mobilizovať všetkých zainteresovaných, aby pokračovali na ceste k týmto cieľom,

1.2 Automaticky ju zaraďuje do perspektívy stratégie v prospech trvalo udržateľného rozvoja a Lisabonskej stratégie a pripomína známy refrén, že jej cieľom je urobiť z Európskej únie „najkonkurencieschopnejšiu a najdynamickejšiu ekonomiku poznania na svete, schopnú trvalo udržateľného ekonomického rastu sprevádzaného kvantitatívnym a kvalitatívnym zlepšovaním zamestnanosti a väčšej sociálnej súdržnosti “.

tak, aby sa v konečnom dôsledku znížil tlak na naše prírodné zdroje, aby sa zlepšila kvalita života obyvateľov Európy a aby sa podporil hospodársky rast.

1.3 Ale po takto sformulovanej pripomienke, ktorá sa už stala istým rituálom, vzniká skutočná otázka: aké objektívne ciele má tento akčný plán v prospech ekotechnológií (APET)?

1.4 Komisia sa nazdáva, že z politického hľadiska nastal vhodný čas na rozbehnutie tohto akčného plánu, ale akým spôsobom a rozvíjaním akých konkrétnych činností? Práve odpovede na tieto dve otázky tvoria štruktúru skúmaného dokumentu.

2. Hlavný obsah akčného plánu

2.1 Vypracovať akčný plán

2.1.1 Komisia najskôr vyslovuje niektoré konštatovania, ktoré majú slúžiť ako hlavné línie pri zostavovaní akčného plánu:

- existencia potenciálu na podporu ekotechnológií,
- ich nedostatočné využívanie,
- význam cielených a efektívnych motivácií na prijatie a rozvíjanie týchto ekotechnológií,
- potreba uvoľniť perspektívy rozvoja z dlhodobých zákaziek s cieľom umožniť investície do ekotechnológií,
- potreba koordinovať a uľahčovať výmeny skúseností z dobrej praxe,
- potreba vytvárať priaznivé prostredie pre tých, ktorí vytvárajú, získavajú a využívajú ekotechnológie,
- uznanie, že zavedenie a rozvíjanie ekotechnológií je strednodobou a dlhodobou záležitosťou.

2.2 Konať

Komisia navrhuje sústreďovať akcie do troch hlavných oblastí:

- prejsť od výskumu na trh,
- zlepšovať podmienky trhu, a
- konať na celosvetovej úrovni.

2.2.1 Prejsť od výskumu na trh

2.2.1.1 Komisia odporúča rozvíjať a orientovať výskum smerom k obchodným aplikáciám, s využitím financovania, najmä prostredníctvom EIB a EBOR.

2.2.1.2 Komisia mieni podporovať technologické platformy pre sľubné ekotechnológie, cieľom ktorých bude predovšetkým zvyšovanie efektívnosti výskumu, mobilizácia prostriedkov, plánovanie rozvíjania partnerstva medzi verejným a súkromným sektorom, zlepšovanie transferu technológií do rozvojových krajín.

2.2.1.3 A napokon, Komisia si želá zdokonaľovať skúšobníctvo a normalizáciu ekotechnológií.

2.2.2 Zlepšovať podmienky na trhu

2.2.2.1 Komisia vysvetľuje podmienky zlepšovania trhu v oblasti investícií, odstraňovania ekonomických prekážok, vplyvu ekonomickej váhy verejných zákaziek, mobilizácie občianskej spoločnosti.

2.2.3 Konať v celosvetovom meradle

2.2.3.1 Európska ambícia v oblasti ekotechnológií sa neobmedzuje len na starý kontinent. Komisia sa nazdáva, že je povinnosťou Európskej únie dôrazne konať na podporu trvalo udržateľného rozvoja na celosvetovej úrovni.

2.2.3.2 Komisia mieni rozvíjať partnerské vzťahy s rozvojovými krajinami a výrazne sa zapojiť do iniciatív prijatých na summite v Johannesburgu v oblasti ekotechnológií.

3. Koordinácia a sledovanie

3.1 Vypracovanie akčného plánu predpokladá sledovanie jeho uplatňovania. Komisia na tento účel plánuje využiť rozličné nástroje: dvojročné správy, Európsky výbor pre ekotechnológie, koordináciu, informovanosť o najlepšej praxi, atď.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Pripomienky Výboru zohľadňujú tiež komentáre a návrhy, ktoré vyjadrila poradná komisia zmien v priemysle (spravodajkyňa: pani SIRKEINEN, spoluspravodajca: p. REICHEL).

4.2 Pole pôsobnosti ekotechnológií je veľmi široké už svojou podstatou. Ich cieľom môže byť využívanie prírodných zdrojov trvalo udržateľným spôsobom, zabránenie alebo zníženie poškodzovania životného prostredia, rozvíjanie alternatívnych zdrojov energie, orientácia na integrovanú politiku výrobkov, atď. Ako už zdôraznil EHSV⁽¹⁾, je veľmi dôležité, aby sa definícia ekotechnológií neobmedzovala len na „čisté“ technológie. Sústavné zdokonaľovanie procesov a spôsobov poskytovania služieb za účelom zníženia negatívnych dopadov na životné prostredie, inovatívny výskum a know-how, ako aj rozvoj smerujúci k zdokonaľovaniu tradičných technológií a k integrácii environmentálnej dimenzie, tiež patria medzi postupy, ktorých cieľom je rozvoj ekotechnológií, a treba ich povzbudzovať. Miera efektívnosti ekologickej technológie sa hodnotí podľa jej priaznivého dopadu na životné prostredie a nie podľa definície technológií a priori ekologickej „počestných“.

4.3 Riziko veľmi širokého akčného plánu spočíva v rozptyľovaní a s rozptyľovaním v rozpúšťaní prostriedkov. Jeden z hlavných faktorov úspechu takéhoto postupu je schopnosť stanoviť si priority, určiť hierarchiu vo svojom úsilí, a teda zhodnotiť nielen efektívnosť ekotechnológií, ale aj ich ekonomickú možnosť uplatnenia. Toto hľadisko nie je v dokumente Komisie veľmi viditeľné. Pritom má najväčší praktický význam, avšak neslobodno zabúdať, že pojem trvalo udržateľného rozvoja spočíva na troch pilieroch: hospodársky rozvoj, ochrana životného prostredia a prírodných zdrojov a sociálny rozvoj osôb.

⁽¹⁾ Pozri stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k „Správe Komisie: Vypracovanie akčného plánu v prospech ekotechnológií“, COM(2003) 131, Úr. vest. C 32 zo dňa 5.2.2004, str. 39-44, (CESE 1390/03).

4.4 Ekotechnológie sa zavádzajú len vtedy, ak ich zavedenie prináša používateľovi buď priame výhody, alebo keď to vyžaduje zákon. Keďže voľný trh nesleduje všetky spoločensky uznávané etické, sociálnopolitické a ekologicko-politické ciele, odjakživa sa vyžaduje od zákonodarcu, aby stanovil podmienky v právnom rámci. Tieto sa potom skutočne prejavujú v čiastočne zvýšených prevádzkových nákladoch, ktoré však môžu byť zmysluplné z národnohospodárskeho hľadiska. Pri stanovení právneho rámca by mal zákonodárca zohľadniť veľký inovatívny potenciál hospodárstva a vedy tak, že stanoví len ciele, ale nie technológie, resp. kroky na ich dosiahnutie. Rastúce uvedomovanie si nových možností odbytu pri zachovaní prídavných sociálnych a ekologických kritérií je dôležitou hnacou silou pre tento akčný plán a posilnením konkurencieschopnosti európskeho hospodárstva.

4.5 Rovnako rozhodujúci aspekt pre úspech plánu v prospech ekotechnológií je aspekt prístupu na trh a podmienok trhu. Bolo by zbytočné dúfať v reálny rozvoj ekotechnológií, ak si nemôžu nájsť nosný a konkurencieschopný trh. Účinné ekotechnológie nemožno vyrábať kvôli nezmedzinárodným nákladom na životné prostredie, čiastočne aj preto, lebo nedospeli k takému rozvoju a rozšíreniu, ktoré by im často umožnili výrazné úspory dostatočné na to, aby sa náklady znížili, ako je to u technológií, ktoré sú menej ohľaduplné k životnému prostrediu, ale čiastočne subvencované. Všetko teda záleží na definovaní metód motivácie na využívanie vedomej z ekologicko-politického hľadiska dobrej praxe, resp. na rozvíjanie zodpovedajúcich ekotechnológií (pôžičky, dotácie, daňové motivácie, ktoré povzbudia a uľahčia prístup na trh, prípadne vytvorenie trhu). EHSV zdôrazňuje, že na zabezpečenie koherencie a dobrého využitia spôsobov motivácií treba zaviesť určitú formu klasifikácie alebo hierarchizácie: rizikový kapitál pri rozbiehaní, „klasickéjšie“ pôžičky v etape rozvoja, daňové motivácie na konsolidáciu trhu, prípadne zdanenie podľa internacionalizácie ekologických nákladov pre technológie, ktoré neberú ohľad na životné prostredie.

4.6 Motivačné alebo odrádzajúce opatrenia, zákonné ustanovenia a predpisy sú z tohto hľadiska potrebné, ale nemôžu ignorovať ekonomickú a sociálnu realitu. Nemôžu tiež viesť k skresľovaniu vplyvu konkurencie nekalým spôsobom. Ekotechnológie nesmú byť nedostupným luxusom ani prvkom na skreslenie konkurencie akceptovaním produktov a služieb z ekonomických regiónov, ktoré sa neradia podobnými predpismi. Dokument Komisie dobre zvýrazňuje tento zásadný aspekt vecí. Každá správa a každá možná mobilizácia občianskej spoločnosti a verejnej mienky v prospech ekotechnológií bude zbytočná, ak nezohľadníme realitu a ekonomickú možnosť realizácie. Jeden z podmienok podpory verejnej mienky je nezabúdať na to, že občania a spotrebiteľia sú tiež muži a ženy, ktorí sa zúčastňujú vo svete práce. Preto ak treba upustiť od starých technológií z dôvodov vyplývajúcich z požiadaviek na trvalo udržateľný rozvoj, treba vopred počítať s potrebami a nákladmi na sociálnu konverziu.

4.7 Napokon treba zdôrazniť, že je potrebné dospieť k celkovej koherencii medzi jednotlivými politikami uplatňovanými Európskou úniou, aby si navzájom neprotirečili. Bolo by teda zbytočné definovať politiku v oblasti trvalo udržateľného rozvoja, ak by mala byť v rozpore s politikou uplatňovanou Úniou v rámci MOO (WTO) alebo v rámci liberalizácie trhu. To predpokladá vážnu diskusiu v rámci WTO a rozhodnú obranu pred akceptáciou produktov a služieb akéhokoľvek pôvodu neobmedzujúcich na minimum dopady technológií a procesov.

5. Osobitné pripomienky

5.1 Úvod

5.1.1 EHSV sa môže len hlásiť k cieľom akčného plánu a najmä k vôli využiť všetok potenciál ekotechnológií na zlepšenie životného prostredia pri súčasnom rozvíjaní konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu, čo už bolo zdôraznené v predchádzajúcom stanovisku (pozri poznámku pod čiarou na strane č. 1).

5.2 Motivačné prostriedky na prijímanie ekotechnológií

5.2.1 Výbor vyzdvihuje vhodnosť motivácií na rozvíjanie ekotechnológií, ale zdôrazňuje, že tieto nesmú viesť k totálne umelému podporovaniu techník, ktoré si nikdy nebudú môcť nájsť reálny odbyť. Predovšetkým však treba vybaviť trh cieľovými nástrojmi ako sú zdanenie, subvencie, licencie a upravovacie predpisy takým spôsobom, aby sa zohľadnili vonkajšie náklady rôznych alternatívnych technológií.

5.2.2 Úsilie však musí smerovať aj k ich zdokonaľovaniu, aby boli stále viac v súlade s požiadavkami trvalo udržateľného rozvoja. Modernizácia a prispôbovanie priemyselných zariadení a pokrok v oblasti techniky a výrobných postupov alebo vykonávania služieb už v praxi viedli k uplatňovaniu niektorých ekotechnológií. Toto je tiež určitá forma rozvoja ekotechnológií, ktorú si možno nevšimnúť, ale pritom reálne existuje.

5.3 Prejsť od výskumu k trhu (zákazkám)

5.3.1 Jedným z najväčších cieľov je, aby výskum v oblasti ekotechnológií mohol nájsť konkrétne uplatnenie. Preto je potrebné, aby financie venované na výskum smerovali aj do aplikovaného výskumu a umožnili výrazné zapojenie podnikateľov, najmä malých a stredných podnikov. Pritom treba zdôrazniť, že niektoré malé a stredné podniky sú hnacím motorom pri vytváraní a vývoji ekotechnológií.

5.4 Pomoc prostredníctvom technologických platforiem

5.4.1 EHSV je toho názoru, že myšlienka vytvárať technologické platformy pre slubné ekotechnológie, je zaujímavá. Sústreďovať aktérov, ktorí majú záujem a majú skutočné zručnosti v oblasti určitej technológie, v oblasti technológií týkajúcich sa určitého odvetvia alebo v oblasti uplatňovania technológií schopných vyriešiť určitý konkrétny problém životného prostredia, to je zaujímavé riešenie. Otázky duševného vlastníctva, patentov a značiek sa budú riadiť prostredníctvom aplikácie pravidiel rámcového programu o výskume a právom platným v oblasti duševného vlastníctva bez toho, aby vznikali osobitné problémy. EHSV sa nazdáva, že ak na začiatku bude úlohy sekretariátu zabezpečovať Komisia, mal by mať možnosť rozvíjať určitý partnerský vzťah medzi verejným a súkromným sektorom, pokiaľ tieto technologické platformy budú zodpovedať skutočným potrebám a budú skutočne zaujímavé.

5.5 Hodnotenie a normalizácia ekotechnológií

5.5.1 Rozširovanie ekotechnológií spočíva na ekonomických úvahách, ale aj na ich technickej efektívnosti. Určitý mechanizmus schvaľovania a vytvorenie siete s údajmi, ktoré sú k dispozícii o niektorých kľúčových technológiách, ako to odporúča Komisia, by boli veľmi užitočné tak pre podniky ako aj pre verejné orgány, najmä ak chceme zaviesť do verejného obstarávania určitú formu „lepšíeho z hľadiska životného prostredia“. Výbor na tomto mieste pripomína svoju požiadavku na zavedenie európskej databázy, na ktorej vytváraní a prevádzkovaní by sa mohla podieľať Európska agentúra pre životné prostredie, a v ktorej by boli zhromaždené osvedčené, nízkonákladové, aplikované ekotechnológie, a tým i označené akousi „pečaťou kvality“⁽²⁾.

5.6 Výkonové ciele

5.6.1 Komisia zdôrazňuje, že tieto ciele musia byť založené na najlepších ekologických parametroch, ale musia byť reálne z hľadiska ekonomického a z hľadiska sociálnej efektívnosti. EHSV môže s týmto tvrdením len súhlasiť a zdôrazňuje, že skutočný trvalo udržateľný rozvoj je spojením starostlivosti o životné prostredie s ekonomickou konkurencieschopnosťou, s kvantitatívnym a kvalitatívnym zlepšovaním zamestnanosti, so sociálnou súdržnosťou.

5.7 Investície

5.7.1 Využívanie existujúcich a vytváranie nových finančných nástrojov na rozdelenie investičných rizík v ekotechnologických projektoch a spoločnostiach, najmä z rizikovo-kapitálových fondov, vyžadujú mať k dispozícii schopných analytikov, ktorí dokážu vyhodnotiť technickú a ekonomickú možnosť realizácie projektov, lebo v opačnom prípade by hrozilo zbytočné plytvanie prostriedkov potrebných na iné operácie. Vyhodnotenie projektov sa musí vykonávať na serióznych a objektívnych vedeckých a technických základoch, bez

predpojatostí. Uplatňovanie nových finančných nástrojov by mohlo byť príležitosťou zapojiť aj miestne samosprávy do rozvoja ekotechnológií a vytvárať partnerstvá medzi verejným a súkromným sektorom.

5.7.2 Pokiaľ ide o investície podnikov do znižovania negatívneho dopadu ich činnosti na životné prostredie alebo na jeho zlepšenie v zmysle trvalo udržateľného rozvoja, treba zdôrazniť, že často predstavujú, najmä v ťažkom priemysle, vysoké finančné záväzky. Z tohto hľadiska by bolo žiadateľné vytvoriť nástroje daňovej motivácie na podporu takéhoto typu investícií, a naopak, nevýhodné daňové podmienky pre podniky, ktoré by neboli ochotné vynaložiť žiadne úsilie na zlepšenie dopadu svojej činnosti na životné prostredie, ťažiac tak z konkurenčnej výhody spočívajúcej vo výrobe za nižšiu cenu.

5.8 Verejné zákazky

5.8.1 Myšlienka podporovať ekotechnológie pomocou hodnotenia „lepší z ekologického hľadiska“, nie je nová. Treba ju posudzovať z hľadiska spoľahlivosti ekotechnológií a obmedzení verejných financií. Môže to byť príležitosť na rozvíjanie praxe výberového konania podľa výkonu. V každom prípade nemôže ísť o nejakú hračku vhodnú len na to, aby sme si mohli povedať, že máme čisté svedomie.

5.9 Podpora občianskej spoločnosti

5.9.1 Každá generácia je účtovníkom spoločnosti, ktorú zanecháva svojim deťom. Naši súčasníci si stále viac uvedomujú, že sú zodpovední za životné prostredie, ktoré zanechajú budúcim generáciám. Podporovať ekotechnológie vyžaduje pedagogický prístup a úsilie v oblasti informovanosti, ktorá, ak má byť účinná, musí byť reálna, musí zdôrazňovať výhody a musí byť dobre zrozumiteľná a dostupná. To znamená organizovať skutočný dialóg so zainteresovanými stranami a občanmi a mobilizovať miestne orgány, ktoré často nesú veľkú zodpovednosť v oblasti životného prostredia.

5.10 Konať na celosvetovej úrovni

5.10.1 Úsilie Komisie konať na celosvetovej úrovni je chválhodné. EHSV pripomína, že pre väčšinu rozvojových krajín je prvoradou starosťou ekonomický rast a boj proti chudobe. Navyše, finančné možnosti týchto krajín sú malé. Výbor sa teda nazdáva, že účinná pomoc musí spočívať v transfere „prechodných“, technológií, ktoré sú jednoduché a menej nákladné, ktoré by už tiež znamenali pozitívny krok vpred v porovnaní so súčasnou situáciou, a ktoré by nevyhnutne nemuseli zaostávať za komplexnejšími a drahšími riešeniami vzhľadom na ich výkon. V tomto rámci by bolo však vhodné poukázať na skutočnosť, že v prípade menej komplexných riešení sú prijímatelia/užívatelia ekotechnológií v menšej miere zaťaženi nákladmi na ochranu práv duševného vlastníctva a patentov.

⁽²⁾ Viď Stanovisko EHSV z vlastného podnetu Skutočnosti a šance aplikovaných ekotechnológií v prístupujúcich krajinách (CESE 12/2004 fin).

5.10.2 EHSV sa nazdáva, že by bolo zaujímavé, aby sa Európska únia zúčastnila na akciách vykonávaných pod vedením UNITAR⁽³⁾ v prospech trvalo udržateľnej urbanizácie v rozvojových krajinách a v krajinách prechádzajúcich hospodárskou transformáciou. Poznomenáva, že v tomto rámci strediská pre štúdie, analýzy a vzdelávanie boli otvorené v Kuala Lumpur (Malajzia), v Curitibe (Brazília) a v Ouagadougou (Burkina Faso). UNITAR plánuje tiež aktivity v Strednej Európe. Výbor v tejto súvislosti pripomína svoje podnety na zriadenie "nezávislých zodpovedných/kompetenčných stredísk pre aplikované ekotechnológie v nových členských štátoch"⁽⁴⁾. Tieto centrá by mohli zaobštarávať potrebný transfer know-how, vykonávať poradenské služby pre komunálne rozhodovacie orgány, ale aj pre občiansku spoločnosť, a nemuseli by byť nevyhnutne obmedzené len na nové členské štáty.

5.11 Ísť stále vpred

5.11.1 EHSV sa nazdáva, že medzi navrhovanými iniciatívami sú najzaujímavejšie výmeny informácií o dobrej praxi a porovnávacie ukazovatele z nich sú najzaujímavejšie. Hrozí, že dvojročná správa pre Radu a Parlament, ak nebude veľmi konkrétna a syntetická, zostane len ďalšou z mnohých správ. Pokiaľ ide o Európsky výbor pre technológie, zdá sa že názov výboru nebol dobre zvolený, keďže by nešlo o výbor v obvyklom zmysle tohto slova, ale o akýsi druh fóra, kde by sa stretávali vedci, technici, priemyselné podniky, podnikatelia, mimovládne organizácie, atď. Môžeme si však položiť otázku, či by úlohy prisudzované jemu nemohol vykonávať GD pre životné prostredie a GD pre výskum, namiesto vytvárania ďalšej inštalácie, ktorej efektívnosť by bola pochybná, ak bude príliš početná.

5.11.2 V duchu zásady „ísť stále vpred“, EHSV vo svojom predchádzajúcom stanovisku navrhol „sprostredkovateľa pre

životné prostredie)“, ktorý by zodpovedal najmä za zviditeľňovanie prekážok rozvoja ekotechnológií spôsobených platnou legislatívou. Tento návrh by bol operatívnejší ako vytváranie širokého fóra, pri ktorom vzniká riziko, že sa bude strácať vo všeobecnostiach.

6. Závery

6.1 EHSV uznáva dôležitosť postupu Komisie smerujúceho k vypracovaniu akčného plánu v prospech ekotechnológií, ktorý vyvolal široké konzultácie. Výhoda tohto typu nenormatívneho dokumentu všeobecne spočíva v tom, že rekapituluje otázku a pritom zostáva v rámci flexibilného postupu a stanovuje všeobecné smery.

6.2 EHSV sa nazdáva, že konkrétny rozvoj ekotechnológií ide nevyhnutne cez výber, hierarchiu výberov a klasifikáciu finančných zdrojov, ktoré sú obmedzené a musia byť využívané s rozumom. Schopnosť vykonať dobrý výber bude podmienkou úspechu európskej stratégie v tejto oblasti. Vyžaduje realistický a konkrétny prístup.

6.3 Zdôrazňuje význam systému schvaľovania efektívnosti ekotechnológií a šírenie údajov, ktoré sú o nich k dispozícii. Je to jedna z podmienok rozširovania ekotechnológií a ich uplatňovania podnikmi a verejnými spoločnosťami.

6.4 A napokon, nespočíva každá otázka v rozhodnutí, ktoré ekotechnológie je rozumné rozvíjať, v závislosti od ich efektívnosti, podmienok trhu, požiadaviek životného prostredia, situácie zamestnanosti z kvantitatívneho a kvalitatívneho hľadiska, životnej úrovne a rozvoja. To je otázka súdnosti a vedeckej, technickej, ekonomickej a sociálnej zručnosti, ktorú musí Únia ovládať, ak chce efektívne podporovať ekotechnológie.

V Bruseli, dňa 6. mája 2004.

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

⁽³⁾ Inštitút Spojených Národov pre vzdelávanie a výskum

⁽⁴⁾ Pozri stanovisko z vlastného podnetu Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru o „Realite a perspektívach pre vhodné ekologické technológie v kandidátskych krajinách“ (CESE 523/2004).

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k otázke Transatlantický dialóg: ako zlepšiť transatlantické vzťahy

(2004/C 241/15)

V dňoch 16. a 17. júla 2003 sa Európsky hospodársky a sociálny výbor, konajúc podľa predpisu č. 29 (2) svojho Vnútorného poriadku, rozhodol podať z vlastnej iniciatívy stanovisko s názvom Transatlantický dialóg: ako zlepšiť transatlantické vzťahy.

Sekcia vonkajších vzťahov, ktorá bola zodpovedná za prácu Výboru na tejto téme, prijala svoje stanovisko dňa 20. apríla 2004. Spravidajcom bola pani Belabed.

Na svojom 409. plenárnom zasadnutí (stretnutí dňa 3. júna 2004) prijal Európsky hospodársky a sociálny výbor nasledovné stanovisko 160 hlasmi za, 15 hlasmi proti a 18 hlasujúcich sa hlasovania zdržalo.

1. Realizačné resumé

A. Vzťahy medzi EÚ a USA majú dlhú, vzájomne prospešnú históriu a opierajú sa o silné základy spoločných presvedčení o otvorenej, demokratickej spoločnosti. Od konca studenej vojny sa EÚ aj USA zaviazali k úplnému a rovnocennému partnerstvu v zmenenom geo-strategickom prostredí. Hoci pri niekoľkých príležitostiach toto zmenené prostredie podrobilo ich vzťahy skúškam, základy partnerstva ostávajú.

B. Verejná mienka na oboch stranách Atlantiku ukazuje spoločný základ, ale aj rozdiely. Kým rozdiely sú výraznejšie v otázkach zahraničnej politiky, v hospodárskych, sociálnych a environmentálnych otázkach existuje lepší spoločný základ, než by sa očakávalo a existuje rozšírený konsenzus, že je potrebný ustavičný a intenzívny dialóg nielen v otázkach dlhodobého záujmu Európskej únie a Spojených štátov, ale aj zvyšku sveta.

C. Transatlantická ekonomika sa po čase ešte väčšmi poprepájala, pričom v obchode čo do významu jasne vedú priame investície. Hoci v hlavných správach figurujú obchodné spory, v skutočnosti zodpovedajú tieto spory iba jednému percentu transatlantického obchodu. Rastúca vzájomná ekonomická závislosť vedie k napätiu presahujúcemu hranice, čo zasahuje také základné domáce otázky ako je zdaňovanie, riadenie alebo regulácia.

D. Ekonomické výsledky EÚ a USA dávajú zmiešaný obraz, ktorý ukazuje, že obe ekonomiky majú svoje silné i slabé stránky. Obe ekonomiky očakávajú v budúcich rokoch dôležité výzvy, ktoré si vyžadujú nutnosť pre zvýšený dialóg a spoluprácu, aby ekonomika mohla hladko fungovať pre ľudí na oboch stranách.

E. Zmeny geopolitických problémov a ohrození narušili vzťahy pri mnohých príležitostiach. Budovanie a zlepšovanie dobrého riadenia, vrátane sociálnych partnerov a štruktúr občianskej spoločnosti na celom svete môže byť užitočným príspevkom k väčšej svetovej bezpečnosti a k zlepšeniu

možností občanov participovať na rozhodnutiach, ktoré určujú ich životné a pracovné podmienky.

F. Hoci globalizácia otvorila dvere mnohým výhodám, podporila otvorené spoločnosti a otvorené ekonomiky, ako aj vzostup obchodu, zahraničných investícií a svetového bohatstva, nemala pozitívny dopad na všetkých. Ak EÚ a USA spoja svoje sily, budú môcť prispieť k ekonomickému, sociálnemu a environmentálnemu potenciálu globalizácie zlepšením riadenia tak na národnej, ako aj medzinárodnej úrovni, vrátane sociálneho a občianskeho dialógu.

G. Obe strany zdôrazňujú strategický význam vzťahov medzi EÚ a USA a multilaterálny kontext, pretože globálne problémy si vyžadujú spoločné úsilie. Nedávne návrhy na zlepšenie inštitucionálnych dohovorov pre transatlantické vzťahy zdôraznili význam udržateľného a intenzívneho dialógu vzhľadom na rozvoj vzťahov a vzhľadom na spoluprácu s medzinárodnými inštitúciami a inými časťami sveta.

H. EHSV silne podporuje transatlantickú spoluprácu a odporúča, aby bola posilnená a rozšírená tak čo do zavedenia čo najširšej škály záujmov a aktívnych účastníkov, ako aj čo do rozvoja a rozširovania prístupu, vrátane otázok dôležitých pre Dialóg a ich príslušných stúpcov na oboch stranách Atlantiku.

I. EHSV silne podporuje v súlade s írskym predsedníctvom transatlantickú spoluprácu a konštruktívne zainteresovanie dôležitých záujmových skupín (spoločenstiev) z americkej a európskej občianskej spoločnosti. EHSV preto zastáva posilňovanie a rozširovanie sietí občianskej spoločnosti, vrátane Dialógov, a je pripravený prispievať zvýšenou informovanosťou a interakciou medzi týmito sieťami a dialógmi, ktoré by mohli viesť k pravidelnej a súvislej spolupráci a k zriadeniu Transatlantického výboru a (alebo) Hospodárskeho a sociálneho výboru USA.

J. EHSV sa ponúka, že posluží ako fórum pre zlepšenie dialógu a priblíženie dôležitých strán k sebe. Výbor sa v tejto súvislosti ponúka, že zorganizuje konferenciu spolu s dôležitými aktérmi a inštitúciami, čím posilní dialóg. Úžitok z posilneného dialógu by pozostával z aktivovania občianskej spoločnosti na oboch stranách Atlantiku nielen z hľadiska dlhodobého záujmu EÚ a USA, ale aj celého zvyšného sveta.

2. História

2.1 Vzťahy medzi EÚ a USA majú dlhú, vzájomne prospešnú históriu a boli obzvlášť intenzívne počas studenej vojny. Marshallov plán pre oživenie Európy bol jedným z najdôležitejších prvkov tejto éry. Po skončení studenej vojny prijali USA a EÚ rad dokumentov, aby stanovili princípy a zabezpečili rámec pre svoju budúcu spoluprácu v zmenenom geo-strategickom prostredí⁽¹⁾. Podpora mieru, stability a ekonomickej rastu, reakcie na globálne zmeny, spolupráca v ekonomickej oblasti, ako aj budovanie mostov cez Atlantik boli základom týchto dohôd. V Bonnskej deklarácii prijatej 21. júna 1999 na summite EÚ a USA v Bonne, sa obe strany zaviazali k „úplnému a rovnocennému partnerstvu“ v ekonomických, politických a bezpečnostných záležitostiach.

2.2 Tieto dohody, ktoré EHSV podporil a ktoré vytvorili rad inštitucionálnych dohovorov, medzi inými aj Transatlantický Dialóg, umožnili sociálnym partnerom a občianskej spoločnosti pripojiť sa k týmto snahám.

2.3 Počas 90-tych rokov dvadsiateho storočia a za posledné roky pretrvával tento vzťah v rozličných cykloch, v ktorých sa krajiny na oboch stranách Atlantiku museli s väčšími alebo menšími ťažkosťami prispôbiť novým skutočnostiam. Kým základy silného transatlantického partnerstva naďalej existujú, tieto zmeny viedli k transatlantickému napätiu a nezhodám, ktoré boli čiastočne spôsobené rozdielmi v názoroch a orientáciách, čiastočne vnímanými neadekvátnosťami v inštitucionálnych dohodách⁽²⁾.

2.4 Pre uľahčenie dialógu a orientáciu politiky na spoločné ciele môže byť užitočné pozrieť sa na názory zainteresovaných ľudí vyjadrené v anketách a prieskumoch verejnej mienky (ako napríklad tie, ktoré robil Nemecký Marshallov fond USA alebo

Pewovo výskumné centrum).⁽³⁾ Verejná mienka v USA a v Európe ukazuje aj spoločný základ, aj odlišnosti⁽⁴⁾. Američania a Európania majú spoločné presvedčenie o otvorenej, demokratickej spoločnosti, rešpekt pre ľudské práva a právne normy, ako aj vieru v trhovú ekonomickú politiku⁽⁵⁾. Ich hodnoty však nie sú vždy totožné. Keď sa pýtali Európanov a Američanov, či majú odlišné sociálne a kultúrne hodnoty, väčšina opýtaných na oboch stranách Atlantiku prevažne súhlasila (83 % amerických a 79 % európskych respondentov⁽⁶⁾).

2.5 Hoci roku 2002 boli Američania väčší internacionalisti než pred 11. septembrom 2001, predsa sa v otázkach zahraničnej politiky odlišujú od Európanov, napríklad v tom, či má mať USA globálne vodcovstvo alebo v tom, ako reagovať na ohrozenia⁽⁷⁾. Američania aj Európania vidia unilateralizmus ako problém. Oba majú priaznivú mienku o Organizácii spojených národov a chcú ju posilniť, ale Američania chcú obísť OSN, ak to vyžaduje ich národný záujem. Hoci mäkká moc vychádza z americkej kultúry a amerických stratégií⁽⁸⁾, Európa na ňu kladie tiež veľký dôraz⁽⁹⁾. A prevažná väčšina zainteresovaných na oboch stranách Atlantiku tvrdí, že mäkká moc EÚ môže mať vplyv na riešenie svetových problémov prostredníctvom diplomacie, obchodu a rozvojovej pomoci⁽¹⁰⁾.

2.6 Roku 2003 Američania väčšmi podporovali myšlienku silného európskeho partnera, kým Európania si menej želali spoliehať sa na fronte zahraničnej politiky na Spojené štáty⁽¹¹⁾. Zatiaľ čo tento posun v zmýšľaní Európanov spôsobila s najväčšou pravdepodobnosťou vojna v Iraku, „zdá sa, že Američania sú nečakane pozitívnejšie naklonení Európskej únii.

Tento nedostatok symetrie, keď Európania zmýšľajú o USA horšie a Američania zmýšľajú o EÚ lepšie, je prekvapujúci a potenciálne významný pre strojcov politiky na oboch stranách Atlantiku⁽¹²⁾.

⁽³⁾ Vid' Transatlantické trendy 2003, a prieskum robený Nemeckým Marshallovým fondom spojených štátov a Pewovým prieskumným centrom: Publikujte viac medzinárodne, než v 90-ych rokoch; vydané 12. decembra 2002; <http://people.pree.org/reports/print.php?IDstrany=656>

⁽⁴⁾ Transatlantické trendy 2003

⁽⁵⁾ Christopher J. Makins (predseda Atlantického výboru Spojených štátov): Obnova Transatlantického partnerstva: Prečo a ako? enewing the Transatlantic Partnership: Why and How? Výrok pripravený pre Podvýbor o Európe z výboru Domu medzinárodných vzťahov, 11. júna 2003.

⁽⁶⁾ Transatlantické trendy 2003

⁽⁷⁾ Pewovo výskumné centrum: Verejnosť viac internacionálna než v 90-tych rokoch; vydané 12. decembra 2002; <http://peoplepress.org/reports/print.php?ID00strany=656>

⁽⁸⁾ Joseph Nye Jr: Propaganda nie je správna cesta: Mäkká sila, The International Herald Tribune, 10. januára 2003; www.ksg.harvard.edu/news/opeds/2003/nye_soft_power_iht_011003.htm

⁽⁹⁾ Robert Kagan: O raji a moci: Amerika and Európa in the Novom usporiadaní sveta, Knopf 2003

⁽¹⁰⁾ Transatlantické trendy 2003

⁽¹¹⁾ Transatlantické trendy 2003

⁽¹²⁾ Transatlantické trendy 2003

⁽¹⁾ Transatlantická deklarácia (1990), Nová Transatlantická agenda (NTA) a EU-US spoločný akčný plán (1995), Transatlantické hospodárske partnerstvo a Nový transatlantický trh (1998)

⁽²⁾ por. Christopher J. Makins (predseda Atlantického výboru Spojených štátov): obnova transatlantického partnerstva: Prečo a ako?, Výrok pripravený pre Podvýbor o Európe z výboru Domu medzinárodných vzťahov, 11. júna 2003.

2.7 V sociálnych otázkach, podnikaní a životnom prostredí je viac spoločných perspektív, než by sa mohlo očakávať, tie sa však neodrážajú na vládnej úrovni. Kým je známe, že Európania sa viacej starajú o sociálny a environmentálny rozmer, ktorý Európa pridala k politickej demokracii, Američania tiež kladú dôraz na núdznych a na ochranu životného prostredia. Ekonomika, vzdelávanie a sociálne zabezpečenie dominujú v agende verejnej politiky USA ⁽¹⁾. Zatiaľ čo sa Američania cítia pri sile a tleskajú individuálnemu podnikaniu, dve tretiny vidia potrebu sociálnych programov pre chudobných ⁽²⁾ a záruky, aby mal každý občan čo jesť a kde spať. Viac ako 50 % vraví, že vláda by mala pomáhať chudobným aj vtedy, keby to prinášalo väčšie zadlženie, 86 % súhlasí s tým, že sú potrebné prísnejšie zákony a nariadenia na ochranu životného prostredia, 65 % súhlasí s tým, že ľudia by mali byť ochotní zaplatiť vyššie ceny za ochranu životného prostredia, polovica ľudí tvrdí, že daňový systém je k nim nespravodlivý a značné množstvo (viac ako 75 %) podporuje reštrikcie a kontrolu ľudí, ktorí prichádzajú žiť do USA. Zdá sa, že Američania do istej miery súhlasia aj s európskym záujmom o Geneticky modifikované organizmy (GMO), pretože 92 % z nich sú za etiketovanie GMO ⁽³⁾.

2.8 Existuje rozšírený konsenzus, že je potrebný dôkladnejší, intenzívnejší a sústavný dialóg, aby sa budovalo na spoločných záujmoch, aby sa prevážili rozdiely a aby sa uznával spoločný záujem v bežnej agende v mnohých oblastiach svetovej ekonomiky. EHSV vo svojich predchádzajúcich stanoviskách uznal dôležitosť transatlantického partnerstva a zdôraznil, že partnerstvo a spolupráca sa musia zakladať na vzájomnom porozumení a rešpektovaní názorov, hodnôt, záujmov a spoločenských modelov toho druhého ⁽⁴⁾.

3. Dimenzie transatlantických vzťahov

3.1 Najdôležitejšie dimenzie, ktoré tvoria základ transatlantických vzťahov, sú nasledovné: ekonomické a obchodné vzťahy medzi EÚ a USA, globálna politika a bezpečnosť, globalizácia – medzinárodná ekonomika, sociálny a environmentálny rozvoj, transatlantické inštitúcie, záväzok k transatlantickému partnerstvu a multilaterálnemu riadeniu.

⁽¹⁾ Pewovo výskumné centrum: Ekonomika, vzdelávanie, sociálne zabezpečenie dominujú agende verejnej politiky, vydané: 6. septembra 2001, www.people-press.org/reports/print.php3?id.cstrany=33

⁽²⁾ Pewovo výskumné centrum: Politická krajina roku 2004, strana 39ff; Kategórie obsahujú: Úplne súhlasia a väčšinou súhlasia, www.people-press.org

⁽³⁾ ABC – prieskum podľa Suddeutsche Zeitung, 19.8.2003.

⁽⁴⁾ EHSV: Opätovné posilnenie transatlantického partnerstva a dialógu (Ú. v. ES C 221 z 7.8.2001)

3.2 Ekonomické a obchodné vzťahy medzi EÚ a USA

3.2.1 Ako ukazuje Quinlanova správa ⁽⁵⁾ o Transatlantických ekonomických vzťahoch, transatlantická ekonomika sa po páde Berlínskeho múra ešte viac poprepájala a stala sa navzájom závislou a zahraničné investície jasne vedú čo do významu.

3.2.2 Napríklad zhruba polovica zahraničných priamych investícií USA išla do Európy. Kapitálové investície Európy v USA boli v roku 2000 takmer o 25 % väčšie, než kapitálové investície Ameriky v Európe. V roku 2001 a takmer počas celých deväťdesiatich rokov pripadala na Európu polovica celkových globálnych ziskov amerických spoločností. Americké firmy investovali viac než dvakrát viac kapitálu do Holandska než do Mexika. V samotnom Texase existuje viac európskych investícií než je všetkých amerických investícií v Japonsku.

3.2.3 Hoci v hlavných správach sa často objavujú transatlantické obchodné spory, na samotný obchod pripadá iba 20 % transatlantického obchodu a na obchodné spory medzi USA a EÚ iba 1 % transatlantického obchodu. Napriek skorým výstražným mechanizmom vypracovaným roku 1999 spôsobili spory okolo obchodných ochranných mechanizmov (ako napríklad ochranné opatrenia, anti-dumpingové a vyrovnávacie clá), otázky týkajúce sa subvencií, práv duševného vlastníctva a iné opatrenia v takých oblastiach ako je oceľ, banány, hovädzie hormóny, geneticky modifikované organizmy (GMO), obchodné značky alebo geografické označenia vážne nezhody. 16. marca 2004 mala Európska únia 14 aktívnych sporov s USA ⁽⁶⁾ so zainteresovaním svetovej obchodnej organizácie. V poslednom prípade týkajúcom sa Korporácií zahraničného predaja, zaviedla EÚ tarify na rad výrobkov z USA, pretože podkladový zákon, ktorý Svetová obchodná organizácia nariadila nelegálne, sa nezhoduje s pravidlami Svetovej obchodnej organizácie.

3.2.4 Isté napätie medzi EÚ a USA vyplýva z rastúcej vzájomnej ekonomickej závislosti. V mnohých prípadoch to už nie sú tradičné spory „pohraničného“ obchodu, ale spory, ktoré siahajú ďaleko za hranice a postihujú také fundamentálne domáce otázky ako je spôsob zdaňovania Američanov a Európanov, ako sa vládne našim spoločnostiam, alebo ako sú riadené naše ekonomiky ⁽⁷⁾.

⁽⁵⁾ Joseph P. Quinlan: Oddiaľovanie alebo približovanie? Primát Transatlantickej ekonomiky. Washington, DC, Centrum pre transatlantické vzťahy, 2003

⁽⁶⁾ EU Komisia: Všeobecný prehľad o prípadoch aktívneho riešenia sporov WTO, v ktorých je EK zainteresovaná ako navrhovateľa alebo odporca. http://europa.eu.int/comm/trade/issues/newround/index_en.htm

⁽⁷⁾ Joseph P. Quinlan: Oddiaľovanie alebo približovanie? Primát Transatlantickej ekonomiky. Washington DC, Centrum pre transatlantické vzťahy, 2003

3.2.5 Výsledky ekonomík EÚ a USA dávajú zmiešaný obraz. Napriek rozšírenému náhľadu, že ekonomika USA predstihuje európsku, údaje Medzinárodného menového fondu a OECD ukazujú, že v niektorých oblastiach si Európa počína lepšie⁽¹⁾: Je pravda, že miera celkového rastu v USA je vyššia než v Európe, ale životná úroveň meraná hrubým domácim produktom na osobu stúpa v EÚ rýchlejšie než v USA.

3.2.6 V produktivite práce existujú zmiešané údaje v závislosti od posudzovaného časového úseku. Produktivita USA je v priemere vyššia, než produktivita EÚ od roku 1995, ale nižšia pre dlhšie obdobie od roku 1990 do roku 2002. Aj keď v priemere je vyššia v USA, päť európskych krajín si počínalo lepšie. Nezamestnanosť je v priemere v Európe vyššia, ale sedem krajín vykázalo nižšiu nezamestnanosť než USA.

3.2.7 Nezamestnanosť je problémom tak pre ekonomiku ako celok – keďže znamená, že sú nevyužitý zdroje – ako aj pre ľudí, najmä ak sa nezamestnanosť spája s nedostatkom sociálnej ochrany. Okrem makroekonomickej politiky môžu niektoré faktory silne ovplyvniť mieru participácie, napríklad štruktúra trhu práce, úrovni vzdelávania, alebo spôsobu, akým sú navrhované systémy sociálnej ochrany. Nezamestnanosť, spolu s nerovnosťou príjmov, strata sociálnej ochrany, ako aj úrovni vzdelania je jedným z faktorov, ktoré ovplyvňujú a vysvetľujú mieru chudoby.

3.2.8 Európa má v priemer vyššie dane než USA. To však nutne nevytvára konkurenčnú nevýhodu. Ak sú dane dobre využité, môžu pozdvihnúť produktivitu ekonomiky. Uznalo to aj Svetové ekonomické fórum v zmene metódy výpočtu pre verejné rozpočty, čo vyústilo do faktu, že Fínsko podľa Správy o globálnej konkurencii za roky 2003 – 2004 predbehlo USA, zatiaľ čo Švédsko a Dánsko si tiež zlepšili postavenie a teraz sú na treťom a štvrtom mieste (pôvodne boli na 5. a 10. mieste)⁽²⁾.

3.2.9 Ak hľadáme na produktivitu a dane súčasne, vidíme, že vyššie dane nemusia nutne ekonomike prekážať. Z piatich krajín vykazujúcich od roku 1955 vyšší rast produktivity než USA, a to Belgicka, Rakúsko, Fínsko, Grécko a Írsko, a zo šiestich krajín, ktoré majú vyššie úrovne produktivity, to jest Nemecko, Holandsko, Írsko, Francúzsko, Belgicko a Nórsko (ktoré ni je členom EÚ), je iba Írsko krajinou s nízkymi daňami.

3.2.10 Ponaučenie z toho je nasledovné: Ekonomiky EÚ a USA sú silne prepojené. Obe majú svoje silné i slabé stránky. Obe ekonomiky budú v najbližších rokoch čeliť dôležitým

problémom, ktoré zvyšujú nevyhnutnosť pre intenzívnejší dialóg a spoluprácu, aby sa zaistilo hladšie fungovanie ekonomiky pre ľudí na oboch stranách.

3.3 Globálna politika a bezpečnosť

3.3.1 Posun od studenej vojny, situácie silne poznačenej podobnými záujmami medzi EÚ a USA, k situácii, v ktorej majú základné strategické problémy rôzny geografický pôvod a v ktorých sa zmenila povaha ohrozenia, vyústili do rozchádzajúcich sa náhľadov na to, ako sa s nimi treba vysporiadať.

3.3.2 Globalizačný potenciál je stále obrovský a otvoril dvere mnohým výhodám. Existujú však hlboko zakorenené a trvalé nepriaznivé bilancie v súčasnom fungovaní globálnej ekonomiky. Keď na to pozeráme očami prevažnej väčšiny mužov a žien, globalizácia nespĺňa ich legitímne očakávania na slušné zamestnanie a lepšiu budúcnosť pre ich deti. Keďže otvorené spoločnosti sú ohrozené globálnym terorizmom, globálne riadenie sa musí kvôli zaisteniu bezpečnosti vo svete sústrediť na záujmy a aspirácie ľudí a na zlepšenie zodpovednosti a demokracie na národných úrovniach aj na medzinárodnej úrovni. Globalizácia sa musí zakladať na univerzálnych zdieľaných hodnotách a rešpektovaní ľudských práv a dôstojnosti jednotlivca⁽³⁾. Ak bude globalizácia spravovaná lepšie, svet bude mať k sebe bližšie a začne lepšie prosperovať. Lepšia globalizácia je kľúčom k lepšiemu a istejšiemu životu v 21. storočí pre všetkých ľudí na celom svete. Ak bude naďalej spravovaná slabo, nespokojnosť s ňou porastie.

3.3.3 V tomto kontexte môže byť užitočným prínosom pre zlepšenie bezpečnosti vo svete a pre zlepšenie možností občanov na účasti na rozhodnutiach, ktoré predurčujú ich životné a pracovné podmienky, ak budeme bojovať proti korupcii, diktátorstvu a neúspešným vládam a ak budeme budovať sociálne partnerstvá a štruktúry občianskej spoločnosti po celom svete, najmä v tých krajinách, kde sú štruktúry dobrého riadenia slabé alebo ešte nerozvinuté.

3.3.4 Príspevky EHSV k budovaniu a posilneniu sociálneho a občianskeho dialógu v budúcich členských štátoch EÚ, ako aj v krajinách tretieho sveta, majú dlhodobú tradíciu. EHSV bol tiež aktívnym partnerom v Barcelonskom procese EÚ, ktorý môže tvoriť užitočný základ, na ktorom možno stavať. Okrem toho sa môže stať spoločným projektom EÚ a USA napríklad aj podpora procesu demokratizácie a budovania sociálnych partnerov v Iraku.

(1) Philippe Legrain: Silná európska ekonomika, <http://www.philippelegrain.com/Articles/europe%20smightyec.html>

(2) Svetové ekonomické fórum: Správa o globálnej konkurencii 2003-2004; <http://www.weforum.org>

(3) ILO: Spravodlivá globalizácia: Vytváranie príležitostí pre všetkých, Ženeva, 24. februára 2004

3.3.5 Bezpečnosť dopravy je ďalší sektor, v ktorom je zvýšená spolupráca medzi EÚ a USA vítaná. EHSV⁽¹⁾ vidí „súrne potrebu, aby EÚ prevzala medzinárodné vedenie v rozvoji širšieho rámca pre bezpečnosť, ktorý sa bude týkať aj príčin terorizmu, a nielen odstraňovania jeho následkov. [...] Ak je daný medzinárodný charakter námornej a leteckej dopravy, mali by sa požiadavky pre bezpečnosť zakladať na recipročných dohodách, používaných neformálne a zavádzajúcich bez diskriminácie, pričom bude umožnený čo najúčinnjší tok obchodu.“ Okrem toho EHSV varoval, že „európska filozofia a kultúra dodržiava silný rešpekt pre ľudské práva a nijaká reakcia na hrozby terorizmu by nemala zanedbávať tieto dlho pestované princípy.“ Dohoda medzi USA a EÚ o bezpečnosti kontajnerov (november 2003) a jej realizácia ponúkajú príležitosť pre diskusiu v transatlantickom dialógu. USA a EÚ spolupracujú aj na medzinárodnej úrovni v ILO (Medzinárodnej organizácii práce) na identite námorníkov a v Medzinárodnej námorníckej organizácii spoločne s ILO na bezpečnosti a zaistení prístavných zariadení.

3.4 Globalizácia – medzinárodný hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj

3.4.1 Globalizácia otvorila dvere mnohým výhodám, spropagovala otvorené spoločnosti a otvorené ekonomiky a podporila slobodnú výmenu tovaru, myšlienok a poznatkov. Začína sa objavovať skutočne globálne vedomie, ktoré je citlivé na sociálnu nerovnosť, chudobu, nerešpektovanie slobody združovania, diskrimináciu pohlaví, detskú prácu a ničenie životného prostredia všade tam, kde sa tieto problémy vyskytnú⁽²⁾.

3.4.2 Avšak napriek rastu obchodu, zahraničných investícií a svetového zdravia nemala globalizácia pozitívne účinky pre všetkých. Svetové odbúravanie bariér v obchode a pohybe kapitálu, služieb a pohybe osôb uľahčilo globálne vstupovanie pre spoločnosti, ale vytvorili aj podmienky pre svetovú konkurenciu so znepokojujúcimi účinkami pre robotníkov a zlým dopadom na dane a finančnú udržateľnosť systémov sociálnej ochrany a služieb všeobecného záujmu. Celosvetovo to od roku 1990⁽³⁾ viedlo k nárastu chudoby v 54 krajinách. Vzrástla nerovnosť medzi krajinami, aj priamo v krajinách, stabilita svetovej ekonomiky je ohrozená nestálosťou finančných trhov, ako aj makroekonomickou nerovnováhou, čo sa odráža napríklad vo vzťahoch medzi menami alebo v nerovnováhe v obchodovaní.

⁽¹⁾ EHSV: Stanoviská EHSV 156/2002 a Ú. v. EÚ C 32 z 5.2.2004

⁽²⁾ Spravodlivá globalizácia. Vytváranie príležitostí pre všetkých, Ženeva, 24. februára 2004

⁽³⁾ UNHDR 2003, podľa: Süddeutsche Zeitung, 9.7.2003

3.4.3 Keď spoja EÚ a USA svoje sily, môžu prispieť k zobrazeniu ekonomického, sociálneho a environmentálneho potenciálu globalizácie tým, že zlepšia riadenie na národnej ako aj medzinárodnej úrovni, ako aj tým, že zlepšia pravidlá pre medzinárodný obchod, investície, financie a migráciu, pričom zohľadnia všetky záujmy, práva a zodpovednosti a tak dosiahnu rovnomerné rozdelenie výhod rastu na širšej báze, ktoré môže zaistiť bezpečnosť a stabilitu na úžitok všetkým.

3.4.4 V tomto kontexte je potrebné zlepšiť globálne riadenie. Medzinárodné organizácie, ktoré majú v súčasnosti rozličné mandáty, potrebujú skoordinať svoje sily. Lepší manažment globalizácie si vyžaduje koordinovanú prácu Svetovej obchodnej organizácie, Medzinárodného menového fondu, Svetovej banky a OECD s inými medzinárodnými organizáciami, najmä s ILO a OSN, ako aj zlepšené riadenie týchto inštitúcií, vrátane sociálneho a občianskeho dialógu.

3.4.5 EHSV zdôrazňuje dôležitosť rešpektovania a realizácie hlavných pracovných noriem a víta úsilie Ministerstva financií USA na zachovanie momentu napredovania pri uznávaní hlavných pracovných noriem svetovou bankou a IMF ako dôležitého bodu, ktorý má byť integrovaný v ich agende pre rozvoj⁽⁴⁾.

3.4.6 EHSV spochybňuje radikálnu dereguláciu pracovného trhu v Európe⁽⁵⁾, ktorú podporuje Medzinárodný menový fond, pričom berie do úvahy, že táto môže mať vážne dôsledky na Európsky model spoločnosti a zdôrazňuje, že siete sociálneho zabezpečenia vytvárajú tak veľmi potrebné automatické stabilizátory pri ekonomických poklesoch.

3.4.7 Na oboch stranách Atlantiku je zvýšený záujem o vývoz zamestnaní do iných regiónov kvôli technologickým možnostiam, menšiemu počtu obchodných bariér, ako aj konkurenčným výhodám prostredníctvom rozličných regulačných systémov, ktoré v podstate spočívajú na lacnejšej pracovnej sile, environmentálnych normách a normách na ochranu zvierat. Ekonomovia vo veľkom prijali tento trend ako logický fenomén voľného obchodu⁽⁶⁾, ktorý umožnil ľahký prenos zamestnaní do krajín s nízkymi mzdami. Očakáva sa, že toto spôsobí v budúcnosti dlhodobú štrukturálnu nezamestnanosť. Keďže tak zmluvy EÚ, ako aj návrh Európskej ústavy volajú po zlepšení životných a pracovných podmienok, existuje istá potrebná úvaha o zvyšovaní pracovných a environmentálnych noriem a životných aj pracovných podmienok v týchto krajinách, kým zároveň súčasne sa majú zachovať a zlepšovať aj v EÚ a USA.

⁽⁴⁾ Ministerstvo financií USA: správa z roku 2002 pre Kongres o Otázkach práce a medzinárodných finančných inštitúcií, 31. marca 2003

⁽⁵⁾ Medzinár. menový fond, Svetové ekonomické vyhliadky, apríl 2003, IV. kapitola: Nezamestnanosť a inštitúcie pracovného trhu: prečo sa reformy vyplácajú.

⁽⁶⁾ Príprava Ameriky na globálnu konkurenciu: Fórum o offshoringu, Brookings Institution, 3. marca 2004; www.brook.edu/comm/op-ed/20040303offshoring.htm

3.4.8 V dôsledku škandálov veľkých spoločností posledných rokov sa verejná mienka ohľadom korporácií stala kritickejšou: 77 % Američanov tvrdí, že v rukách niekoľkých veľkých spoločností je sústredená priveľká moc, 62 % tvrdí, že obchodné korporácie majú priveľké zisky⁽¹⁾. Podnikové riadenie sa tak stalo hlavnou otázkou. Okrem už vykonaných a konaných konkrétnych opatrení, ako napríklad Sarbanes-Oxley v USA, Revízia princípov podnikového riadenia v OECD, a aktivít o EÚ na národnej úrovni, sa vyžaduje koordinované úsilie na zaistenie zodpovedného riadenia korporácií, ktoré by zohľadnilo záujmy všetkých účastníkov.

3.4.9 EÚ aj USA presadili pokrok pri rokovaníach v Doha. Aby sa názory občianskej spoločnosti lepšie začlenili do rokovaní na úrovni EÚ, uvádza Európska komisia, Generálne riaditeľstvo Obchodu občiansku spoločnosť do prípravy a nasledujúcich rokovaní, a EHSV je do toho procesu plne začlenený. EHSV vyvinie aj iniciatívu na zorganizovanie a dialóg so svojimi partnermi na všetkých kontinentoch, čím efektívnejšie prispeje k procesu a v tomto ohľade zorganizuje v júli 2004 aj konferenciu o otázkach Svetovej obchodnej organizácie⁽²⁾.

3.4.10 Životné prostredie aj klimatické zmeny sú jasné oblasti, ktoré ležia na srdci ľuďom na obidvoch stranách, ale vlády majú dosť odlišné názory. Pentagon vydal nedávno štúdiu o bezpečnostných účinkoch rozličných scenárov o klimatických zmenách. Vo svetle prebiehajúceho rozporu nad ratifikáciou Kyótskeho protokolu sú potenciálne účinky klimatických zmien zaiste jedným z dôležitých, hoci aj ťažkých problémov na diskusiu.

3.4.11 EHSV podčiarkol pri niekoľkých príležitostiach aj dôležitosť udržateľného rozvoja. Hoci sa na medzinárodných zasadnutiach, vrátane Summitu Zeme, cieľov milénia, či Lisabonskej stratégie prijímali slávnostné vyhlásenia a dohody, konkrétne skutky stále zaostávajú za slovami. EHSV preto zdôrazňuje svoje volanie po pokroku, čo vyjadruje v niekoľkých stanoviskách⁽³⁾.

3.4.12 Na rokovaníach Svetovej obchodnej organizácie v Doha zdôraznila EÚ okrem opatrení obchodnej politiky aj úlohu potravinovej bezpečnosti, ochrany spotrebiteľa a zdravého prosperovania zvierat. EÚ si myslí, že je potrebné mať lepšie, transparentnejšie pravidlá pre medzinárodný obchod týkajúce sa potravinovej bezpečnosti.

3.4.13 Poľnohospodársky obchod je jedným z najťažších tém. Súvisí to s takými problémami ako je choroba šialených kráv (BSE), hovädzie hormóny, systém farmárčenia, potravinová bezpečnosť a geneticky modifikované organizmy (GMO). EÚ a USA majú mnoho obchodov a bohatú komerčnú spoluprácu na poli agrobiznisu. Tieto dve veľké obchodné partnerstvá mali určité ťažkosti ohľadom GMO a hormónov. Je dôležité uvedomiť si, že EÚ aj USA dosiahli v prebiehajúcom rokovaní Doha konštruktívne kompromisy, najmä v poľnohospodárskom sektore. EÚ podčiarkla úlohu európskeho poľnohospodárskeho modelu vzhľadom na životné prostredie a prosperovanie zvierat a mierne reformy v poľnohospodárskej politike, kde by bolo veľmi dôležité pri budúcich obchodných dohodách a pravidlách vziať do úvahy neobchodné záujmy a preferencie rozvojových krajín.

3.4.14 Posledné rozšírenie EÚ predstavuje EÚ s jej najväčšími aktuálnymi problémami a zároveň vytvára dynamický proces smerom k zjednoteniu Európy, posilneniu mieru, bezpečnosti a prosperity na kontinente. EÚ aj USA sa zaujímajú o rozvoj nových členských štátov EÚ, ako aj o zlepšenie vzťahov s Ruskom a novými susedmi EÚ.

3.5 Transatlantické inštitúcie

3.5.1 Inštitucionálne dohovory stanovené v rámci dohôd z 90-tych rokov, boli zdrojom istej nespokojnosti. Dôvody pre nespokojnosť boli nasledovné: asymetria moci medzi EÚ a USA, rozchádzajúce sa členstvá v NATO, EÚ a iných inštitúciách, neúplná integrácia EÚ a všeobecná nespokojnosť s EÚ-USA summitom⁽⁴⁾.

3.5.2 Nedávne návrhy na zlepšenie inštitucionálnych dohovorov ukazujú, že najdôležitejší faktor pre pokrok je zahájenie udržateľného a intenzívneho dialógu o najdôležitejších otázkach v takej inštitucionálnej formulácii, aká sa zdá najvhodnejšia. Nanešťastie žiaden z prístupov neberie do úvahy výhody, ktoré možno dosiahnuť včlenením sociálnych partnerov a občianskej spoločnosti.

3.6 Záväzok k transatlantickému partnerstvu a multilaterálnemu riadeniu⁽⁵⁾

3.6.1 Obe strany podčiarkujú strategický význam vzťahov medzi EÚ a USA a multilaterálny kontext, pretože globálne problémy si vyžadujú spojené sily.

⁽¹⁾ Pewovo výskumné centrum 2004, politická krajina

⁽²⁾ Príspevok občianskej spoločnosti ku práci Svetovej obchodnej organizácie, 8. júla 2004, EHSV Brusel

⁽³⁾ Lisabonská stratégia a udržateľný rozvoj, Ú. v. ES C 95 z 23.4.2003; Smerom ku globálnemu partnerstvu pre udržateľný rozvoj, Brusel 30. mája 2002, Ú. v. ES C 221 z 17.9.2002.

⁽⁴⁾ Christopher J. Makins (Predseda Atlantickej rady Spojených štátov): Obnova transatlantického partnerstva: Prečo a ako?; Výrok pripravený pre Podvýbor o Európe Výboru pri Dome medzinárodných vzťahov, 11. júna 2003.

⁽⁵⁾ Multilaterálne riadenie znamená rozhodovací proces v rámci radu medzinárodných inštitúcií akými sú OSN, WTO, IMF, Svetová obchodná banka, ILO, OECD atď.

3.6.2 Ako uviedla Európska rada v decembri 2003, „transatlantické vzťahy sú nenahraditeľné a EÚ ostáva naďalej plne zaviazaná ku konštruktívnemu, vyváženému a prezieravému partnerstvu s našimi transatlantickými partnermi“⁽¹⁾.

3.6.3 EHSV súhlasí s Európskou radou v tom, že je životne dôležité zachovať permanentný dialóg ako strategickí partneri a víta zámer Rady na posilnenie všetkých foriem dialógu medzi legislatívnymi orgánmi a občianskou spoločnosťou na oboch stranách Atlantiku.

3.6.4 Tým, že transatlantickí partneri budú pracovať bilaterálne a v rámci multilaterálnych inštitúcií, spoja svoje vízie a schopnosti potrebné na riešenie problémov dnešných čias.

3.6.5 Celý rad rozličných súčasných iniciatív zdôraznil dôležitosť a nevyhnutnosť prebiehajúcej a prehĺbenej transatlantickej spolupráce. Nemecký Marshallov fond USA a Sieť transatlantickej stratégie sú dve z najaktívnejších organizácií pracujúcich na vzťahoch medzi USA a EÚ. Ich aktivity sa pohybujú od analyzovania verejnej mienky na oboch stranách Atlantiku vrátane ekonomických aspektov vzťahov, až po organizovanie kontaktov a konferencií a vytváranie odporúčaní a stratégií pre budúce vzťahy medzi EÚ a USA.

3.6.6 Sieť transatlantickej stratégie (TPN) vypracovala 10-bodový 10-ročný akčný plán na posilnenie transatlantického partnerstva, ktorý sa má realizovať od roku 2005 do roku 2015 na základe spoločne odsúhlasených cieľov, činností a typových úloh pre pokrok. Stratégia je postavená na štyroch záujmových oblastiach: ekonomickej, obranno-bezpečnostnej, politickej a inštitucionálnej⁽²⁾.

3.6.7 Tento program síce vynakladá cenné úsilie na rozvoj vzťahov, EHSV však ľutuje, že sa v ňom takmer vôbec nespomína sociálny rozmer vzťahov.

3.6.8 Po ekonomickej stránke existuje dlhodobá diskusia o Transatlantickom trhu⁽³⁾. TPN volá po prehĺbení a rozšírení transatlantického trhu, iní šli ešte ďalej a žiadajú Transatlantickú zónu slobodného obchodu. EHSV je poučený zo skúseností z európskej integrácie, aj Severoatlantickej zóny slobodného obchodu (NAFTA), preto argumentuje v prospech takého prístupu, ktorý by spojil ekonomický, sociálny a environmentálny rozmer založený na ekonomickej, sociálnej a teritoriálnej súdržnosti. Toto sa zhoduje aj s návrhom Európskej ústavy, ktorá volá po ekonomike sociálneho trhu ako jednom z cieľov Únie.

⁽¹⁾ Európska rada – Závěry predsedníctva

⁽²⁾ Sieť transatlantickej stratégie. Stratégia na posilnenie transatlantického partnerstva, Washington-Brusel – 4. decembra 2003

⁽³⁾ por. Transatlantický trh: leitmotív pre hospodársku spoluprácu, Erika Mann, členka Európskeho parlamentu, november 2003.

4. Zlepšovanie Transatlantického partnerstva – prečo a ako?

4.1 Silné transatlantické partnerstvo je dôležitou hnacou silou pri riešení problémov, ktoré stoja pred nami. Európa aj USA spolupracujú bilaterálne aj prostredníctvom podpory medzinárodných inštitúcií s rozličnými časťami sveta na základe ich príslušných hodnôt, presvedčení a politiky. Hospodárska a sociálna kohézia, sociálny a občiansky dialóg tvoria základné prvky európskeho riadenia, kým v USA sú omnoho menej dôležité. Tieto rozdielne prístupy vedú ku konfliktným odporúčaniam a modelom spolupráce v príslušných regiónoch.

4.1.1 Napríklad zatiaľ čo USA sú hnacou silou vo vytváraní Zóny slobodného obchodu Amerík na modeli podľa dohody NAFTA, iné hlasy v regióne argumentovali za čerpanie zo skúseností Európskej integrácie. Takí rozdielni aktéri ako brazílska vláda, mexický prezident Vicente Fox („NAFTA plus“), Reprezentanti USA a sieť odborových zväzov volali po alternatíve k Zóne slobodného obchodu Amerík (FTAA), ktorá by obsahovala podobné prvky ako EÚ, napríklad rozvojový fond na vyrovnanie rozdielov, slobodný pohyb osôb, účasť na rozhodovaní, spoločnú menu a vykonávateľné sociálne normy⁽⁴⁾.

4.1.2 Ak si vezmeme iný príklad, hospodárske a sociálne reformy v budúcich členských štátoch Strednej a Východnej Európy boli za posledných 10–15 rokov podporované rovnako Európskou úniou ako aj medzinárodnými organizáciami, akými sú napríklad Medzinárodný menový fond a Svetová banka. Keďže Európska únia má v niektorých oblastiach, napríklad v systémoch sociálnej ochrany, iba obmedzené kompetencie a legálne dedičstvo, boli tieto oblasti riadené medzinárodnými inštitúciami orientovanými na model spoločnosti s takými zásadnými hodnotami a princípmi, ktoré sa plne nezhodujú s Európskym modelom spoločnosti, čo môže po vstupe týchto krajín do EÚ tvoriť problém⁽⁵⁾.

4.2 Ak chce mať Európa silnejší hlas na medzinárodnej scéne, bude sa musieť ďalej integrovať, aby zvýšila svoju schopnosť presadzovania názorov a pôsobenia v medzinárodnej komunite. V tomto kontexte víta EHSV úsilie vynaložené Írskym predsedníctvom a dúfa, že najnovší vývoj v pozíciách členských štátov prispeje k dosiahnutiu konsenzu o budúcej ústave.

4.3 Transatlantické partnerstvo vytvorilo rad inštitucionálnych dohovorov počítajúc aj vlády, zákonodarcov a siete občianskej spoločnosti. Občianska spoločnosť participuje vo forme rozličných Transatlantických dialógov, ktoré však nie sú rovnako aktívne:

⁽⁴⁾ Sarah Anderson, John Cavanagh: Lekcie Európskej integrácie pre Ameriky, Inštitút pre politické štúdie, Washington, február 2004.

⁽⁵⁾ EHSV: Hospodárske a sociálne dôsledky rozšírenia v kandidátskych krajinách, U. v. EÚ C 85 z 8.4.2003

4.3.1 Transatlantický dialóg o obchode (TABD) bol prvý a istý čas aj najaktívnejší dialóg. Predsa sa však vyskytli isté pochybnosti ohľadom jeho efektívnosti a ohľadom realizácie výsledkov. Na EÚ-USA summite roku 2003 bol znovu posilnený. Dvaja noví predsedovia nedávno vyhlásili, že vidia potrebu oživiť TABD a tým posilniť bezbariérový transatlantický trh a stimulovať transatlantickú ekonomickú spoluprácu.

4.3.2 Transatlantický dialóg o práci (TALD) sa väčšinou konal v rámci existujúcich konfederácií odborových zväzov. TALD musí byť posilnený, aby plne napomáhal transatlantickému dialógu a rozvoju sociálneho rozmeru v EÚ-USA vzťahoch. V rokoch 2001-2003 spojil spoločný projekt o „Zlepšení transatlantického dialógu – svete práce“ prostredníctvom radu školiacich seminárov odborárskych zástupcov z mnohonárodných spoločností.

4.3.3 Za šesť rokov svojej existencie sa Transatlantický dialóg spotrebiteľov (TACD) vypracoval na najaktívnejší z dialógov. Prerokáva otázky, ktoré zaujímajú obe strany, ako sú napríklad GMO, nežiadané komerčné e-maily (spam), digitálny copyright, ako aj problémy postihujúce spotrebiteľov v rozvojových krajinách, čím spája zástupcov spotrebiteľov z EÚ a USA a zastupuje perspektívy spotrebiteľov voči dvom administratívam.

4.3.4 Transatlantický dialóg o životnom prostredí (TAED) netrvá ešte ani dva roky, čo spôsobili ťažkosti s dotáciami, ale je živým prvkom vzhľadom na súčasné environmentálne otázky.

4.3.5 Existujúca inštitucionálna spolupráca medzi dvoma parlamentmi prešla tiež vývojom a stal sa z nej Transatlantický dialóg zákonodarcov, ktorý teraz každé dva roky usporadúva video konferencie a zasadnutia.

4.3.6 Neformálny transatlantický dialóg farmárov potrebuje byť posilnený a integrovaný do transatlantických dialógov a sietí, pričom si musí vziať na pretras také otázky ako GMO, hormóny a najmä európsky model poľnohospodárstva.

4.3.7 Okrem toho zahájila Európska komisia dve iniciatívy „ľudia ľuďom“ na poli vzdelávania a tvorby politiky vrátane EÚ centier na amerických univerzitách, ako aj intelektuálnych stredkov, akademických inštitúcií a sietí na miestnej úrovni.

4.3.8 Obraz dopĺňajú ďalšie neformálne dialógy.

4.4 EHSV môže byť na základe svojej konzultačnej úlohy v Európe a svojich aktivít na poli spolupráce so sociálnymi partnermi a občianskou spoločnosťou po celom svete určená k tomu, aby slúžila ako fórum na posilnenie dialógu a priblíženia príslušných strán.

5. Návrhy – odporúčania

5.1 V súlade s Írskym predsedníctvom Európskej rady, ktoré si stanovilo za cieľ zaistenie pevných a produktívnych politických a ekonomických transatlantických vzťahov, EHSV silne podporuje transatlantickú spoluprácu a odporúča, aby bola posilnená a rozšírená tak v zavedení čo najširšieho možného rozsahu záujmov a aktérov, ako aj čo do rozvoja a rozšírenia prístupu, ktorý pojíma dôležité otázky pre dialógy a ich príslušné zastupiteľstvá na oboch stranách Atlantiku.

5.2 EHSV silne podporuje konštruktívne zapojenie príslušných záujmových združení z americkej a európskej občianskej spoločnosti. Štruktúra dialógov, zriadená v dohodách z 90-tych rokov, je užitočným nástrojom, ktorý môže byť a mal by byť ďalej rozvíjaný, aby sa zapojila širšia paleta sietí občianskej spoločnosti.

5.2.1 Aby tieto dialógy a siete fungovali efektívne, bude potrebné stavať na ich príslušných záujmoch, aspiráciách a problémoch, a na základných témach vzájomného záujmu pre dotknutých partnerov. Môže byť užitočné, ak sa rozvinie dôkladná diskusia o ich úlohe a poslaní ako aj o zlepšení ich efektivity. K tomu patrí aj rozvoj spoločného porozumenia ich úloh na oboch stranách Atlantiku, najmä u vlád a parlamentov, ktoré sú dôležitými politickými partnermi týchto dialógov.

5.2.2 Ak sa poučíme z predchádzajúcich skúseností, mali by mať tieto dialógy rovnaký prístup k vládam a vysoko postaveným úradníkom, ktorí by ich fungovanie a prácu zatriaktívnili pre príslušné záujmové skupiny. Ich posilnenie si tiež vyžaduje, aby výsledky ich úvah boli zohľadnené pri politických rozhodnutiach.

5.2.3 Fungovanie a posilňovanie dialógov si vyžaduje zodpovednosť a finančné dotácie vrátane základných nákladov. V tomto kontexte EHSV zdôrazňuje, že do financovania by mali patriť aj príspevky na zasadnutia, ktoré môžu byť potrebné pre nachádzanie spoločného stanoviska a pre rozvoj spoločných projektov.

5.2.4 Z hľadiska dlhodobej perspektívy by mohol byť EHSV pripravený prispievať k zvýšenej informovanosti a interakcii medzi týmito dialógmi a sieťami, čo by viedlo k pravidelnej a nepretržitej spolupráci. Malo by sa zväziť aj zriadenie Transatlantického hospodárskeho a sociálneho výboru a (alebo) Hospodárskeho a sociálneho výboru USA.

5.3 Budúce otázky by mali stavať na príslušných záujmoch, aspiráciách a problémoch dialógov, sietí a ich stúpcov. Dialógy už rozhodli, alebo navrhli, ktoré otázky ktoré by sa mali prerokovať a sformulovali ciele, ktoré by radi dosiahli.

5.3.1 TABD nedávno obnovil svoju oddanosť transatlantickým vzťahom a posilneniu globálnej hospodárskej spolupráce a rozvoja. TABD sa zaviazal, že bude sledovať základnú agendu vykonávanú svojimi členmi. Zamýšľa proaktívne identifikovať prichádzajúce problémy a dať konkrétny kvalitný obchodný vstup EÚ-USA legislatíve a politickej agende, pričom vyvinie hlavné odporúčania pre administratívu USA a EÚ komisiu. Zamýšľa prísť s riešením hospodárskych, obchodných a investičných problémov a odporúčať oblasti pre spoločnú činnosť vlád na oboch stranách Atlantiku. Posledne boli identifikované štyri prioritné oblasti: liberalizácia obchodu a rokovaní v Doha, práva duševného vlastníctva, medzinárodné účtovné normy a otázky bezpečnosti a obchodu. Jeho cieľom je „pomôcť pri zriadení bezbariérového transatlantického trhu, čo poslúži ako katalyzátor pre liberalizáciu a prosperitu globálneho obchodu a na stimuláciu inovácií, investícií, ekonomického rastu a vytvárania nových pracovných miest.“ TABD tiež plánuje monitorovať pokrok vlád pri realizácii jeho odporúčaní.

5.3.2 Čo sa týka TALD, odbory pripisujú dôležitosť živej povahe transatlantických vzťahov a zväženiu spôsobov, ako ho možno efektívne rozšíriť a prehĺbiť. Odborové zväzy vyvíjali veľa rokov svoje bilaterálne vzťahy a radi by videli rozšírenie Transatlantického dialógu o práci. Existujú početné témy v oblastiach sociálnych, hospodárskych a pracovných, ktoré by mohli byť prerokované. Dislokácia zamestnaní, ktorá sa vyskytuje na oboch stranách Atlantiku, by mohla byť podrobená výmene najlepších odpovedových praktík. V dôsledku veľkých kolapsov podnikov vystáva ďalšia otázka, ktorou je zlepšenie podnikového riadenia na zvýšenie zodpovednosti a hlasu robotníkov. Oživenie sociálnej ochrany, zdravotnej starostlivosti, vzdelávania a školenia, bezpečnosti a zdravia pri práci, penzijných systémov, širších priemyselných vzťahov vrátane rámcových dohôd a rozvojovej pomoci vzhľadom na medzinárodné základné pracovné normy – to sú ďalšie dôležité témy pre dialóg (¹).

5.3.3 TACD vyvíja a pripravuje odporúčania spoločnej spotrebiteľskej politiky pre americkú vládu a Európsku úniu, čím chce posilniť záujmy spotrebiteľov vo formuláciách európskej a americkej politiky. Na dialógu participuje 45 európskych a 20 amerických spotrebiteľských organizácií, najmä prostredníctvom členstva v pracovných skupinách, v otázkach

týkajúcich sa potravín, internetového obchodovania, obchodu, ekonomických záležitostí a duševného vlastníctva, ktoré rozvíja a vytvára spoločné pozície postupov TACD. K jeho prioritám pre vládne aktivity v rokoch 2003-2004 patria Pravidlá globálneho duševného vlastníctva o prístupe k liekom, Geneticky modifikované organizmy, Etiketovanie potravín, nevyžiadaná komerčná elektronická pošta (spam), Internetové podvody a odškodnenie spotrebiteľov, označenia výrobkov a obchodné pravidlá, transparentnosť a skoré varovanie (²).

5.3.4 S poľutovaním možno konštatovať, že Transatlantický environmentálny dialóg zlyhal, ale pretrvávajú dôležitosť takých vývojov ako sú účinky globálneho otepľovania; preto by sa mali podporovať aktivity transatlantických sietí občianskej spoločnosti v tejto oblasti.

5.4 EHSV môže byť užitočnou platformou pre dávanie väčšej váhy transatlantickým dialógom a sieťam a pre zvyšovanie ich vzájomného pôsobenia.

5.4.1 EHSV ponúka, že zorganizuje spolu s relevantnými aktérmi ohľadom týchto záležitostí konferenciu. Cieľom takej konferencie by bolo podporiť rozvoj sietí transatlantickej občianskej spoločnosti o environmentálnych otázkach, rozvinúť spoločné chápanie ohľadom dôležitosti dialógu na nevládnej úrovni, o akých témach sa má rokovať a akým najlepším spôsobom sa budú dať dosiahnuť príslušné ciele a stratégie a vymieňať si názory a spoločne pracovať.

5.4.2 Pri príprave konferencie by EHSV rád kontaktoval príslušných aktérov a inštitúcie, aby identifikoval príslušné časti občianskej spoločnosti, ktoré majú byť zastúpené na konferencii, prevzal ich záujmy a problémy ako aj témy, ktoré by radi prerokovali a vytvoril základ spolupráce.

5.4.3 Úžitok z posilneného dialógu by spočíval v aktivizovaní občianskej spoločnosti na oboch stranách Atlantiku, vo vytváraní efektívnych sietí, pestovaní výmeny názorov medzi a vo vnútri sietí transatlantickej občianskej spoločnosti vrátane Dialógov, zabezpečení prístupu na vysokej úrovni k vládam, pomoci pri vytváraní dobrých profesionálnych vzťahov medzi týmito sieťami a dialógmi a vládou (administratívou). Takto by sa posilnili a zlepšili inštitucionálne štruktúry nielen v dlhodobom záujme EÚ a USA, ale aj pre zvyšok sveta.

Brusel, 3. júna 2004

Predseda

Hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

(¹) Správa odborových zväzov pre stretnutie študijnej skupiny 24. marca 2004 v Dubline.

(²) Webová stránka TACD: www.tacd.org.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k „Návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorý upravuje smernicu 1999/62/CE, ktorá sa týka spoplatnenia nákladných automobilov za používanie vybraných druhov infraštruktúry“

(COM(2003) 448 final - 2003/0175 COD)

(2004/C 241/16)

Dňa 12. septembra 2003 sa Rada v súlade s článkom 17 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, rozhodla obrátiť na Európsky hospodársky a sociálny výbor vo veci „Návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady upravujúcej smernicu 1999/62/CE, ktorá sa týka spoplatnenia nákladných automobilov za používanie vybraných druhov infraštruktúry“

Špecializovaná sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť, poverená spracovaním materiálov Výboru v danej oblasti, prijala svoje stanovisko dňa 10. mája 2004 (spravodajca: M. J. SIMONS).

Na svojom 409. plenárnom zhromaždení, ktoré sa uskutočnilo 2. a 3. júna 2004 (schôdza z 3. júna) Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal toto stanovisko počtom 109 hlasov za, 82 proti a 7 hlasujúcich sa hlasovania zdržalo.

1. Úvod

1.1 23. júla 2003 Európska komisia schválila návrh pozmeňujúci smernicu 1999/62/CE, nazývanú tiež „Euronálepková smernica“.

1.2 Týmto Komisia reagovala na žiadosti Európskych rád z Kodane z 12. a 21. marca 2003, ktoré ju vyzvali na predloženie návrhu týkajúceho sa „novej euronálepkovkej smernice“ najneskôr do konca prvého polroku 2003.

1.3 Tento návrh okrem iného spĺňa želanie Európskeho parlamentu, ktorý potvrdil potrebu tarifikácie infraštruktúry pri schválení správy o záveroch Bielej knihy z 12. februára 2003.

1.4 Tento návrh smernice má preto za cieľ hlavne zdokonaľiť odčítavanie nákladov spätých s využívaním infraštruktúry užívateľmi. Takisto umožňuje, viac ako „euronálepková smernica“ aplikáciu princípu, podľa ktorého „užívateľ musí platiť podľa nákladov, ktoré spôsobí spoločnosti“, pretože navrhovaný systém umožňuje rozlišovanie daní podľa typu vozidla, miesta a času.

1.5 Sledovaným cieľom nie je v žiadnom prípade zvýšiť celkovú výšku daní a poplatkov v sektore dopravy, ale získať lepší prehľad o situácii preto, aby zavedené ceny lepšie odrážali náklady spojené s jednotlivými druhmi využitia.

1.6 V tomto štádiu Komisia spoplatňuje len využívanie infraštruktúry cestnej dopravy pre nákladné automobily. Má výlučné právo späťne predkladať smernice, ktoré sa týkajú tarifikácie užívania infraštruktúry v leteckom, riečnom a námornom sektore; uprednostnila by, ak by členské štáty

a veľkomestá vypracovali konkrétne stanovisko k otázke vozidiel patriacich súkromným osobám.

1.7 Čo sa týka sektoru železníc, Komisia pripomína, že táto tarifikácia je už zavedená v prvom železničnom balíku.

2. Všeobecné pripomienky

2.1 Výbor podporuje návrh Komisie, ktorého cieľom je pozmenenie „euronálepkovkej smernice“ 1999/62/CE o spoplatňovaní nákladných automobilov pri užívaní určitej infraštruktúry, keďže lepšie umožňuje aplikovať princíp, podľa ktorého užívateľa musia platiť za náklady, ktoré spôsobia spoločnosti.

2.2 Podľa názoru Výboru, druhá výhoda návrhu zmeny tohto stanoviska je, že sa usiluje o zastavenie rozrastajúcej sa mozaiky systémov vyberania daní, ktoré sa začínajú objavovať v členských štátoch.

2.3 Výbor sa domnieva, že predsavzatia Komisie sú príliš ambiciózne: nazdáva sa, že sa jej v jednom návrhu zmeny smernice 1999/62/CE podarí naraz vyriešiť šesť rôznych problémov. Ide o tieto:

— v niektorých štátoch je prispievanie vozidiel registrovaných v zahraničí na krytie nákladov spojených s infraštruktúrou nedostačujúce;

— súčasná rozličnosť národných systémov pre vyberanie poplatkov v rámci EÚ a chýbajúce spoločné princípy;

- financovanie dopravnej infraštruktúry;
- vplyv nákladov spojených so zápchami;
- vplyv nákladov spojených dopravnými nehodami;
- vplyv nákladov spojených s ochranou životného prostredia.

2.4 Bolo by to po prvýkrát, keby takýto pokus bol úspešný. Bolo by to ešte utopickejšie vzhľadom na fakt, že vplyv nákladov na tri posledné ciele je heterogénny a že predpokladá prístup radikálne odlišný od prístupu použitého na prvé tri ciele.

2.5 Ako už Výbor podotkol vo svojom stanovisku ku Bielej knihe (COM(1998) 466 final) (¹), princíp podľa ktorého „užívateľ platí podľa nákladov, ktoré spôsobí“ môže byť aplikovaný len vtedy, ak si človek dokáže urobiť dostatočný prehľad o relatívnej váhe, ktorá sa má prideliť rôznym častiam nákladov a ak sú všetky spôsoby dopravy postavené na rovnakú úroveň. Výbor sa okrem toho nazdáva, že skôr ako sa pristúpi k zavedeniu princípu „užívateľ – platca“, bude potrebná jasná dohoda o finančnej neutralite, ktorá bude použitá pri tejto operácii a o spôsobe, ktorým by bola táto neutralita zaručená. Výbor tu predpokladá početné problémy, pretože v niektorých krajinách je možnosť kompenzácie samozrejmejšia, inými slovami, čiastočné alebo celkové zrušenie poplatkov pre motorové vozidlá bude jednoznačne nedostatočné, prinajmenšom dovtedy, kým bude existovať povinná spodná hranica na úrovni Spoločenstva.

2.6 K tomuto sa pripája vysoká rozdielnosť medzi nariadeniami a celkovými národnými systémami, napriek tomu, že model nie je rovnaký.

2.7 Návrh Komisie ponúka prostredie, ktoré umožňuje členským štátom zaviesť systém pre spoplanovanie nákladných automobilov celkovej maximálnej hmotnosti prekračujúcej 3,5 tony. Ide tu o rozšírenie poľa pôsobnosti. V súčasnej platnej „euronálepkovej smernici“ je horná hranica stanovená na 12 ton. Podľa názoru Výboru, vzhľadom na to, že náklady spojené s dopravou ako napr. bezpečnosť, dopravné zápchy, protihlukové bariéry sú zahrnuté v akčnom pláne návrhu a vzhľadom na to, že turistické vozidlá a dodávkové autá alebo malé nákladné autá s hmotnosťou nižšou ako 3,5 ton prispievajú k týmto nákladom, tieto vozidlá musia takisto spadať do pôsobnosti návrhu stanoviska. Presne toto hovorí Komisia vo svojej bielej knihe z roku 2001 nazvanej „Politika Spoločenstva v oblasti dopravy do roku 2010: hodina rozhodnutí.“ Aj keď Komisia sformulovala viacero pozmeňujúcich návrhov, ktoré úplne nepokrývajú pôsobnosť upravovaného nariadenia, a aj keď už nie je dôvod na odmietanie rozšírenia smernice na malé nákladné automobily, dodávkové autá a turistické vozidlá, Výbor zastáva názor, že by bolo vhodné nasledovať výzvu Komisie v prospech špecifického prístupu pre každý členský štát a pre každé mesto ohľadom tohto konkrétného bodu, berúc do úvahy obzvlášť odchýlky medzi jednotlivými krajinami. Tento pozmeňujúci návrh preto nie je určený na zavedenie tohto typu prepravy, t.j. turistických vozidiel a nákladných áut s celkovou hmotnosťou nižšou ako 3,5 tony.

(¹) Stanovisko EHSV k Bielej knihe Komisie: Spravodlivé poplatky za používanie infraštruktúry: Etapovitý prístup pre vytvorenie spoločného rámca v oblasti tarifikácie dopravnej infraštruktúry v EU, Ú. v. ES C 116 z 28. apríla 1999.

2.8 Ak bude Komisia naďalej tvrdiť, že na dobré fungovanie vnútorného trhu stačí vydať zákony týkajúce sa nákladných vozidiel s výnimkou turistických vozidiel, z politických dôvodov tým riskuje, že podkope vedecký systém, na ktorom spočívajú výpočty nákladov na infraštruktúru. Bolo by logické zachovať súčasnú hranicu 12 ton pre kamióny. Tak ako to konštatuje Komisia vo svojej dôvodovej správe, podiel najľahších nákladných vozidiel v cezhraničnej doprave je taký obmedzený, že jeho vplyv na fungovanie vnútorného trhu a na turistické vozidlá je zanedbateľný.

2.9 Výbor a Komisia sa domnievajú, že každý užívateľ infraštruktúry musí vynahradiť náklady, ktoré spôsobí spoločnosti, podľa podmienok uvedených v bode 2.3, a hlavne, že tento princíp môže byť aplikovaný iba ak bude možné utvoriť si vhodný obraz o relatívnej dôležitosti, ktorá sa má prideliť rôznym nákladovým položkám. Výbor takisto pripúšťa, že kamiónová doprava je prvý element sektora cestnej dopravy, ktorého sa týka tento princíp. Zároveň sa však domnieva, že táto úvaha sa musí rovnako uplatňovať pri všetkých zložkách sektora cestnej dopravy tak ako aj pri ďalších druhoch dopravy.

2.10 Návrh Komisie však žiadnym spôsobom nemení voliteľný charakter iných poplatkov, ako napr. euronálepkových alebo systém vyberania cestných poplatkov a systém zdaňovania užívateľov. Výbor sa domnieva, že táto možnosť voľby neprispieva ku transparentnosti. Členským štátom prináleží právo vybrať si medzi systémom vyberania mýta alebo systémom zdaňovania užívateľov. Okrem iného, interoperabilita systému vyberania poplatkov je pre Výbor nevyhnutnou podmienkou.

2.11 Pôsobnosť návrhu sa vzťahuje na transeurópsku cestnú sieť, ako aj na ďalšie časti hlavnej cestnej siete, situované v bezprostrednej blízkosti diaľnic. Takisto, na cestách druhej triedy, ktoré samé o sebe nie sú rozhodujúce pre dobré fungovanie vnútorného trhu, je možné vyberať mýto alebo poplatky, hoci v tomto konkrétnom prípade nariadenie nepodlieha tejto smernici. Výbor si je vedomý faktu, že pozmeňujúci návrh článku 7 podľa princípu subsidiarity nezakazuje vyberanie mýta alebo daní na iných cestách. Výbor obhajuje tento prístup vzhľadom na to, že hlavná cestná sieť je ešte stále málo rozvinutá, hlavne v prístupujúcich krajinách, ktoré sa budú prirodzene musieť prispôbiť platnej legislatíve a existujúcim postupom v tejto oblasti.

2.12 Komisia vo svojom návrhu vytvára priame prepojenie medzi budúcim zdaňovaním užívateľov, investíciami do infraštruktúry a ich údržbou. Takisto má za cieľ zabrániť tomu, aby členské štáty používali vybrané poplatky na dopĺňanie svojich pokladníc. Návrh smernice poskytuje tiež niekoľko ukazovateľov, čo sa týka spôsobu kalkulácie zdaňovania užívateľov. Výbor to víta, pretože takto budú užívatelia infraštruktúry vedieť, že poplatky, ktoré zaplatia budú použité na investície do tejto infraštruktúry.

2.13 Komisia presadzuje, že v niektorých výnimočných prípadoch môže byť zvyšovanie mýta do výšky 25 % použité na financovanie novej dopravnej infraštruktúry európskeho významu v tom istom dopravnom koridore alebo v tom istom regióne, v obzvlášť citlivých regiónoch, podľa presne stanovených podmienok a po konzultácii s Komisiou. Podľa Výboru by mala byť táto možnosť použitá veľmi opatrne a bolo by vhodné nevynechať žiadnu dopravnú infraštruktúru. V tomto ohľade, s cieľom zaručiť efektívnu realizáciu projektu, na ktorý sa mýto vyberá, je vhodné vyplácať tieto príjmy hneď po ich vybratí na účet Spoločenstva a previesť ho bez úrokov na daný členský štát, keď je projekt zrealizovaný.

2.14 Na záver, Komisia vo svojom návrhu odporúča, aby každý členský štát vytvoril jeden alebo viac nezávislých orgánov kontroly infraštruktúry s cieľom kontrolovať náklady cestnej dopravy ako aj príjmy z mýta a práva využívať infraštruktúru. Výbor vyjadruje svoj súhlas s vytvorením nezávislých národných orgánov, ktoré podľa zmluvy patrí do kompetencie Komisie, keďže ide o úlohu komunitárneho charakteru.

2.15 V záujme zrozumiteľnosti by bolo vhodné presne uviesť v dôvodoch návrhu pozmeňujúceho smernicu 1999/62/CE, že prináleží členským štátom, nezávisle od akéhokoľvek systému vyberania poplatkov alebo riadiaceho orgánu, dozeráť na udržiavanie cestnej siete v dobrom stave. Opravy a údržba infraštruktúry ostávajú naďalej v právomoci úradov členských štátov.

3. Konkrétne pripomienky

3.1 Návrh Komisie vytvára spojenie medzi spoplatnením používania infraštruktúry pre cestnú dopravu a nákladmi na jej výstavbu, prevádzku, údržbu a rozvoj. Obmedzuje zohľadnenie nákladov potrebných pre výstavbu novej infraštruktúry. Novou infraštruktúrou rozumieme infraštruktúru, ktorá má menej ako pätnásť rokov. Komisia chce tiež vylúčiť z pôsobnosti smernice náklady na výstavbu, ktoré už boli pokryté. Výbor súhlasí s touto lehotou, ktorú považuje za vyhovujúcu.

3.2 „Investičnými nákladmi“ Komisia rozumie hlavne náklady na infraštruktúru, ktorej účelom je znížiť škodlivé vplyvy spojené s hlukom (protihlukové bariéry pozdĺž diaľnic). Výbor chce však poznamenať, že náklady generované znížením škodlivých vplyvov hluku a teda výstavbou protihlukových bariér, sú spôsobované z väčšej časti kategóriami užívateľov diaľnice, ktorí nespádajú do pôsobnosti smernice.

Treba teda pristúpiť k spravodlivému rozdeleniu výrobných nákladov na tieto bariéry (panely) medzi jednotlivé kategórie používateľov cesty.

3.3 Komisia navrhuje tiež brať do úvahy náklady spojené s nehodami, ktoré nehradia poisťovne. Aj keď je to teoreticky správne, Výbor sa domnieva, že v praxi je toto opatrenie zložité z dôvodu veľkej nepresnosti výpočtov nepriamych vplyvov, akými sú napríklad škody a ujmy. V súčasnosti napríklad poisťovacie spoločnosti len zriedkavo preplácajú výdavky spojené so sociálnym zabezpečením.

Podľa názoru Výboru, primeraný prístup k nákladom spojeným s dopravnými nehodami predpokladá preskúmanie ich príčin. V tomto ohľade sa odvoláva na svoje stanovisko k oznámeniu Komisie, nazvanom „Európsky akčný program pre cestnú bezpečnosť – Zníženie obetí ciest v Európskej únii do roku 2010 na polovicu: spoločná zodpovednosť“⁽¹⁾.

3.4 Naproti tomu sa Výbor domnieva, že zahrnutie možnosti – voliteľnej pre členské štáty – použiť pojem „zápcha“ ako parameter pri výpočte spoplatnenia infraštruktúry nie je vhodné; okrem toho, že neexistuje definícia pojmu „zápcha“, tento jav je spôsobený najmä osobnou dopravou.

3.5 Výbor sa s Komisiou domnieva, že implementácia upravenej smernice nesmie zvýšiť sumu nákladov na sektor cestnej dopravy. Jednako sa však tiež domnieva, že čiastočné alebo úplné zrušenie poplatkov pre motorové vozidlá bude nedostatočné pre zaručenie fiškálnej neutrality. Ako logický následok tiež odporúča zníženie spotrebnej dane z nafty.

3.6 Výbor rovnako vyjadruje svoj súhlas s voliteľnou možnosťou, ktorá je daná členským štátom, aplikovať diferenciáciu taríf v závislosti od typu vozidla, jeho emisnej kategórie (klasifikácia „EURO“) a stupňa škôd, ktoré spôsobuje na cestnej sieti.

3.7 Na záver sa Výbor teší z úmyslu Komisie zosúladiť spoplatňovanie používania infraštruktúry, aby sa odstránila mozaika predpisov súčasných systémov pre mýto a vyberanie poplatkov.

4. Resumé a závery

4.1 Výbor sa teší z iniciatívy Komisie, ktorej cieľom je dostať sa k praktickej aplikácii princípu podľa ktorého „používateľ musí platiť v závislosti od nákladov, ktoré spôsobuje spoločnosti“.

4.2 Sa však domnieva, že návrh Komisie je príliš ambiciózny: prostredníctvom jednotného návrhu úpravy smernice 1999/62/CE snaží sa vyriešiť príliš veľa rozličných problémov.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV, Ú. v. EÚ 80 z 30. marca 2004, s. 77. Už existuje široká zbierka dôkazných prvkov, čo sa týka vhodných hodnôt v oblasti externých nákladov. Napríklad, štúdia UNITE, ktorú financovala Európska komisia popisuje súčasný stav v tejto oblasti a robí závery, že aj keď niet jednotnosti ohľadom „správnych“ hodnôt, pojmy skryté náklady, ako aj metódika sú všeobecne akceptované.

4.3 V svojom stanovisku k bielej knihe (COM(1998) 466 final), Výbor už uviedol, že aplikácia princípu, podľa ktorého „platí práve používateľ“ je možná len ak sme sa dopracovali k vyhovujúcej predstave relatívnej dôležitosti, ktorú treba pripísať jednotlivým nákladovým položkám a ak sú všetky spôsoby dopravy zrovnoprávnené.

4.4 Jedno z východísk Komisie je, že tarifikácia infraštruktúry nesmie viesť ani k vyberaniu nových poplatkov, ani k ich zvyšovaniu. To je dôvod prečo navrhuje členským štátom získať kompenzáciu prostredníctvom úplného alebo čiastočného zrušenia ročného poplatku za vozidlá. Výbor pozoruje, že mnohé krajiny už dosiahli maximálnu úroveň v spoločenstve alebo ju postupne dosahujú, a že možnosti kompenzácií sa ukazujú nedostatočné. Fiškálna neutralita môže byť teraz garantovaná len prostredníctvom súčasného zníženia spotrebnej dane z nafty.

4.5 Okrem toho, Výbor konštatuje, že veľká rozdielnosť, ktorá v súčasnosti charakterizuje národné predpisy a systémy žiaľ zabráňuje realizácii cieľa, ktorý stanovila Komisia, t.j. zosúladiť metódy spoplatnenia používania infraštruktúry.

4.6 Výbor sa domnieva, že zdôvodnenie Komisie nie je koherentné, keď na jednej strane tvrdí, že hranica musí byť znížená pre vozidlá s maximálnou celkovou hmotnosťou 3,5 tony a že na druhej strane zahŕňa do svojho návrhu prvky, akými sú náklady spojené s dopravnými zápchami, s dopravnými nehodami a so škodami spôsobenými na životnom prostredí, vylúčiac z pôsobnosti smernice osobné vozidlá, ktoré spôsobujú veľkú časť týchto nákladov.

4.7 Komisia v svojom návrhu vytvára priame spojenie medzi budúcim spoplatnením infraštruktúry a investíciami do nej. Príjmy musia byť určitým spôsobom opätovne investované do sektoru, z ktorého pochádzajú a nie použité pre naplnenie štátnych pokladníc. Výbor v tomto ohľade vyjadruje svoj súhlas s pozíciou Komisie.

4.8 Podľa stanoviska Výboru musia byť poplatky vyberané v sektore cestnej dopravy spojené s nákladmi na vytvorenie,

prevádzku, údržbu a rozšírenie siete infraštruktúry. Nákladmi na vytvorenie rozumieme náklady spojené s vytváraním novej infraštruktúry. Novou dopravnou infraštruktúrou tu rozumieme infraštruktúru, ktorá má menej než pätnásť rokov. Výbor sa môže pripojiť k tomuto primeranému prístupu, aby sa zabránilo tomu, že existujúca infraštruktúra, náklady na ktorú sú už odpísané, bola znovu vzatá do úvahy.

4.9 Komisia v svojom návrhu nevylučuje možnosť používať príjmy zo zvýšenia spoplatnenia používania infraštruktúry na financovanie investičných nákladov pre nové dopravné infraštruktúry európskeho významu v rovnakom dopravnom koridore alebo v rovnakom regióne, v regiónoch, ktoré sú osobitne citlivé (zraniteľné) a to do výšky 25 %, za presne stanovených podmienok. Podľa názoru Výboru musí byť táto možnosť využívaná s najväčšou opatrnosťou a netreba vylúčiť žiadnu dopravnú infraštruktúru. V tomto prípade je potrebné dať tieto príjmy na účet Spoločenstva a počkať kým bude projekt dokončený.

4.10 Výbor vyjadruje svoj súhlas s tým, že sa návrh Komisie vzťahuje na RTE a prvky hlavnej siete, ktoré sa nachádzajú v ich bezprostrednej blízkosti, ale tiež (aj keď to nespadá priamo do pôsobnosti) druhotné cesty, ktoré nie sú nevyhnutné pre správne fungovanie vnútorného trhu, ako aj s návrhom na vytvorenie nezávislého orgánu pre správu infraštruktúry v každom členskom štáte, aby sme sa dostali k správne rozdeleniu nákladov a príjmov pochádzajúcich z mýta a spoplatnenia infraštruktúry.

4.11 Nakoniec, Výbor je skeptický, čo sa týka zahrnutia nákladových prvkov spojených s dopravnými zápchami, s dopravnými nehodami a škodami spôsobenými na životnom prostredí z nasledujúcich dôvodov: a) tieto náklady sú spôsobené z väčšej časti osobnými vozidlami, na ktoré sa smernica nevzťahuje; b) neexistuje žiadna analýza príčin dopravných nehôd; c) nemáme k dispozícii žiadnu definíciu citlivých zón.

Brusel, 3. júna 2004

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH

PRÍLOHA

k stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Nasledujúce zmeny a doplnenia získali aspoň štvrtinu hlasov, ale boli zamietnuté väčšinou hlasov (článok 39.2 vnútorného poriadku).

Odstavce 2.3, 2.4 2.5, 2.6, 2.7 a 2.8

Vymazať tieto odstavce a nahradiť ich nasledujúcim textom:

„2.3 Výbor zastáva názor, že Komisia nie je dostatočne ambiciózna. Pre náklady na infraštruktúru a pre environmentálne a sociálne náklady, akými sú škody spôsobené na cestách a na životnom prostredí, dopravné nehody, zdravie a dopravné zápchy by sa mal aplikovať spravodlivý a účinný systém. Všetky tieto náklady by mali byť odhadované na vedeckom základe. Preto by bolo treba, aby smernica definovala spoločnú metodiku, ako aj harmonogram, určený pre členské štáty pre zahrnutie všetkých externých nákladov do výpočtu mýtného. Bolo by treba povoliť členským štátom, ktoré už pristúpili k tejto operácii, aby okamžite pristúpili v vyberaní poplatkov. Navyše, internacionalizácia externých nákladov na dopravu zlepší obchodnú rentabilitu, bude stimulovať konkurencieschopnosť európskej ekonomiky a zníži znečisťovanie životného prostredia a zápchy cestných sietí“.

Výsledok hlasovania

Hlasy za: 11

Hlasy proti: 16

Zdržali sa hlasovania: 1

Odstavec 2.12

Vymazať dve posledné vety a nahradiť ich nasledujúcim textom:

„Výbor sa domnieva, že je potrebné rozšíriť tento prístup na všetku dopravnú infraštruktúru. Príjmy by nemali byť pripísané len cestnej doprave. Mohli by slúžiť na financovanie trvalých dopravných systémov, ako aj na lepšiu aplikáciu sociálnej legislatívy, ktorá sa týka pracovníkov sektoru cestnej dopravy“.

Výsledok hlasovania

Hlasy za: 11

Hlasy proti: 18

Zdržali sa hlasovania: 1

Odstavec 2.13

Vymazať dve posledné vety a nahradiť nasledujúcim textom:

„Výbor sa domnieva, že táto možnosť zvýšiť mýto do výšky 25 % by mohla byť v niektorých citlivých regiónoch veľmi nedostatočná. Preto navrhuje zdvihnúť hranicu zvýšenia mýtného tak, aby to umožnilo pokryť náklady na infraštruktúru v citlivých regiónoch“.

Výsledok hlasovania

Hlasy za: 1

Hlasy proti: 9

Zdržali sa hlasovania: 0

Odstavec 3.1

Upraviť takto:

„3.1 Návrh Komisie vytvára spojenie medzi spoplatnením používania infraštruktúry pre cestnú dopravu a nákladmi na jej výstavbu, prevádzku, údržbu a rozvoj. Obmedzuje zohľadnenie nákladov potrebných pre výstavbu novej infraštruktúry. Novou infraštruktúrou rozumieme infraštruktúru, ktorá má menej ako pätnásť rokov. Komisia chce tiež vylúčiť z pôsobnosti smernice náklady na výstavbu, ktoré už boli pokryté. Výbor súhlasí s touto lehotou, ktorú považuje za vyhovujúcu. Treba vzniknúť námietku k tejto úvahe, že úplné financovanie projektov, ktoré sa týkajú výstavby ciest sa počíta z dlhodobého hľadiska. Takto by krátky čas na amortizáciu následne vylúčil veľkú časť nákladov na projekty realizované až dosiaľ a vyústil v chybné zohľadnenie nákladov. Výbor zastáva tiež stanovisko, že štáty môžu zohľadniť náklady na výstavbu nezávisle od veku ich siete a spôsobov jej financovania“.

Výsledok hlasovania

Hlasy za: 12

Hlasy proti: 18

Zdržali sa hlasovania: 0

Odstavce 3.2, 3.3 a 3.4

Tieto odstavce vymazať.

Výsledok hlasovania

Hlasy za: 10

Hlasy proti: 17

Zdržali sa hlasovania: 0

Odstavec 4.2

Tento odstavec vymazať a nahradiť nasledujúcim textom:

„4.2 Výbor sa domnieva, že Komisia zabudla uvažovať so spoločnou metodikou, ktorá by vychádzala z vedeckého základu na jednej strane a z harmonogramu pre výpočet externých nákladov, spojených s používaním cestnej infraštruktúry na strane druhej“.

Výsledok hlasovania

Hlasy za: 11

Hlasy proti: 18

Zdržali sa hlasovania: 0

Bod 4.6:

Vymazať a nahradiť nasledovne:

4.6 Výbor sa nazdáva, že komerčné vozidlá používané na dopravu tovaru a predovšetkým na kuriérské a expresné dodávky, a to aj s celkovou hmotnosťou nepresahujúcou 3,5 t, by mali byť spoplatnené.

Zdôvodnenie

Prečo by sa malo hovoriť o súkromných vozidlách a vynechať komerčné vozidlá s celkovou hmotnosťou nepresahujúcou 3,5 t, ako napr. kuriérské a expresné dodávky, ktoré mimochodom spôsobujú nemalé množstvo dopravných nehôd?

Výsledok hlasovania

Hlasy za: 89

Hlasy proti: 93

Zdržali sa hlasovania: 3

Bod 4.7

Po prvej vete ďalší text vymazať a nahradiť takto:

„Príjmy by nemali slúžiť len pre sektor cestnej dopravy. Mali by byť použité pre financovanie trvalých dopravných systémov, ako aj pre vylepšenie legislatívy v sociálnej oblasti, ktorá sa týka zamestnancov pracujúcich v cestnej doprave.“

Zdôvodnenie

V súlade s našim zmeneným bodom 2.12.

Výsledok hlasovania

Hlasy za: 89

Hlasy proti: 93

Zdržali sa hlasovania: 3

Bod 4.8

Vymazať a nahradiť takto

„4.8 Výbor sa teda domnieva, že členským štátom by malo byť umožnené brať do úvahy náklady na výstavbu nezávisle od veku ich siete a zmlúv použitých pre jej financovanie, pretože v praxi sú projekty financované na dlhé obdobia.“

Zdôvodnenie

V súlade s našim zmeneným bodom 3.1.

Výsledok hlasovania

Hlasy za: 89

Hlasy proti: 93

Zdržali sa hlasovania: 3

Body 4.9, 4.10 a 4.11

Vymazať.

Zdôvodnenie

V súlade s navrhnutým vymazaním bodov 3.2 až 3.4.

Výsledok hlasovania

Hlasy za: 89

Hlasy proti: 93

Zdržali sa hlasovania: 3

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru k Návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady stanovujúceho minimálne podmienky uplatňovania smernice 2002/15/EC a nariadení Rady (EHS) č. 3820/85 a č. 3821/85, týkajúcich sa sociálnej legislatívy vo vzťahu k aktivitám spojeným s cestnou dopravou

COM(2003) 628 def. - 2003/0255 (COD)

(2004/C 241/17)

Dňa 11. decembra 2004 sa Rada Európskej únie v súlade s článkom 71 Zmluvy zakladajúcej Európske spoločenstvo rozhodla obrátiť na Európsky hospodársky a sociálny výbor vo veci „Návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady stanovujúceho minimálne podmienky uplatnenia smernice 2002/15/ES a nariadení Rady (EHS) č. 3820/85 a 3821/85, týkajúcich sa sociálnej legislatívy vo vzťahu k aktivitám spojených s cestnou dopravou“

Sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť poverená spracovaním materiálov Výboru v danej oblasti, prijala svoje stanovisko dňa 10. mája 2004 (spravodajca: pán Simons).

Európsky hospodársky a sociálny výbor, na svojom 409. plenárnom zasadnutí 2. a 3. júna 2004 (schôdzi zo dňa 3. júna 2004), prijal nasledujúce stanovisko počtom hlasov 136 za, 1 proti a 5 hlasujúcich sa hlasovania nezúčastnilo:

1. Ciele a obsah návrhu

1.1 Cieľom tohto návrhu je zdokonaľiť frekvenciu, kvalitu a harmonizáciu kontrol dodržiavania sociálnej legislatívy v cestnej doprave a tým podporiť rešpektovanie týchto zákonov. Dodržiavanie týchto pravidiel napomáha bezpečnosti dopravy a vyváženej konkurencii v cestnej doprave a takisto prospieva zdraviu a bezpečnosti vodičov.

1.2 V návrhu sa hovorí, že počet kontrol by sa mal zvýšiť tak, aby pokryl aspoň tri percentá dní odpracovaných vodičmi. Takisto predpokladá ďalšie zvýšenie tohto minimálneho percenta v budúcnosti. Najmenej 30 % týchto kontrol musí byť uskutočnených na cestách a najmenej 50 % v priestoroch podniku.

1.3 Nasledovné opatrenia majú skvalitniť kontroly a zabezpečiť ich harmonizáciu. Obsah týchto kontrol má podliehať pravidlám Spoločenstva; majú sa zabezpečiť lepšie školenia pre inšpektorov; kontroly sa majú častejšie porovnávať na medzinárodnej úrovni a koordinovať v rámci každého členského štátu; informácie sa majú vymieňať medzi jednotlivými krajinami; klasifikácia rizík a závažnosti priestupkov sa majú harmonizovať; a Komisia by mala zriadiť výbor, ktorý by dohliadal na rovnakú interpretáciu pravidiel a podporoval kvalitu a harmonizáciu kontrol.

2. Všeobecné pripomienky

2.1 Výbor pokladá kvalitnú kontrolu za vysoko dôležitý článok v reťazci začínajúcom schválením kvalitnej legislatívy a končiacom účinnými pokutami. Vzhľadom na momentálny zmätok v sociálnej legislatíve cestnej dopravy, čo sa týka pravidiel riadenia motorových vozidiel, odpočinkových prestávok a pravidiel zaznamenávacích zariadení (tachografov), na ktoré

má tento zmätok dopad, Výbor doslova víta kroky vedúce k uprave pravidiel týkajúcich sa kontrol.

2.2 Výbor plne podporuje ciele stanovené v návrhu Komisie, čo sa týka snáh o zlepšenie presadzovania a harmonizácie pravidiel. Výbor by chcel zdôrazniť, že táto harmonizácia si vyžaduje jednoznačnú interpretáciu pravidiel a dohôd medzi členskými štátmi ohľadom závažnosti priestupkov.

2.3 Keďže frekvencia kontrol sa v súčasnosti medzi jednotlivými štátmi do značnej miery odlišuje, Výbor podporuje návrh, podľa ktorého by sa mali kontrolovať najmenej 3 % dní odpracovaných vodičmi v každom členskom štáte. Výbor si uvedomuje, že toto môže predstavovať veľkú záťaž pre administratívu vo viacerých členských štátoch a obzvlášť v nových členských štátoch. Výbor by rád podotkol, že podľa dvojročných správ Komisie o kontrolách a ich výsledkoch mnohým súčasným členským štátom trvalo dlho, kým začali rešpektovať súčasné minimálne požiadavky ohľadom kontrol. Výbor si preto myslí, že dodržiavanie nového ustanovenia musí ísť ruka v ruku s ďalšími požiadavkami pre členské štáty ohľadom potenciálu ich zariadení na vykonávanie kontrol, medzi inými na to, aby sa odvrátilo nebezpečenstvo uvedené v bode 2.4. Výbor v tejto súvislosti víta inštaláciu digitálnych tachografov, ktoré podľa neho v nemalej miere napomôžu naplneniu navrhnutého ustanovenia. Avšak, keďže je prakticky nemožné zaviesť toto zariadenie do 5. augusta, dátumu stanoveného príslušnou legislatívou⁽¹⁾, Výbor by rád upozornil Komisiu na to, aby neodsúvala navrhnutie jasných pravidiel odkladu, s tým, aby sa dalo vyhnúť nespravodlivým kontrolám a rozdielom v interpretácii medzi jednotlivými štátmi a aby priemysel vedel, kde stojí. Komisárka Loyola de Palacio adresovala v tomto ohľade členským štátom list, ktorý je sám o sebe jasný a zrozumiteľný, ale z právneho hľadiska nedostatočný.

⁽¹⁾ Nariadenie 2135/98

2.4 Výbor súhlasí s Komisiou, že by sa malo vykonávať viac kontrol v podnikových priestoroch ako na cestách. Kontroly firemných priestorov môžu pokryť viacero bodov a poskytnúť obraz o tom, do akej miery firma ako celok dodržiava pravidlá. Na druhej strane, Výbor sa obáva, že povinnosť kontrolovať vysoký počet odpracovaných dní vodičov vo firemných priestoroch vyústi do toho, že inšpektori budú uprednostňovať návštevy veľkých podnikov, pretože počas daného obdobia tam môžu skontrolovať odpracované dni viacerých vodičov, ako by mohli v malej firme alebo u nezávislého vodiča. Vzhľadom na tento fakt Výbor pre začiatok pokladá navrhované percento (50 %) za príliš vysoké. Ak členské štáty neschvália dodatočné ustanovenia týkajúce sa ich minimálnych kapacít na kontrolu vozidiel, 40 % by bola vhodnejšia cifra.

2.5 Výbor má veľké pochybnosti o účinnosti navrhnutých cestných kontrol v niektorých ustanoveniach týkajúcich sa pracovného času. Smernica 2002/15/ES umožňuje zníženie maximálnej týždennej pracovnej doby, definícia pracovnej doby alebo pohotovostnej doby je odlišná v jednotlivých krajinách a „nočné smeny“ nie sú pre všetkých všade rovnaké. Preto Výbor odporúča, aby cestné kontroly pracovnej doby neboli zahrnuté do Prílohy I, časť A. Namiesto toho, Európska komisia alebo výbor navrhnutý v článku 13 smernice môžu byť poverení vypracovaním štúdie o užitočnosti a uskutočniteľnosti týchto kontrol. Výbor sa takisto domnieva, že by dávalo zmysel, aby cestné kontroly vodičov z nečlenských štátov za volantom vozidiel registrovaných v EÚ zahŕňali kontrolovanie toho, či sú títo vodiči držiteľmi vodičského osvedčenia požadovaného nariadením 881/92 (v zmysle doplnkov).

2.6 Výbor uznáva, že je dôležité, aby boli kontroly z hľadiska konkurencie neutrálne a podporuje tie časti návrhu Komisie, ktoré sa snažia túto neutralitu zabezpečiť.

2.7 Výbor je toho názoru, že trojpercentná frekvencia kontrol umožňuje získať pomerne dobrý prehľad o tom, do akej miery dopravné spoločnosti vo všeobecnosti dodržiujú tieto pravidlá, čím sa umožní zameriavanie sa na identifikovanie a stíhanie tých, ktorí ich obchádzajú.

2.8 Výbor súhlasí s ustanoveniami návrhu Komisie zaoberajúcimi sa záležitosťami, ktoré sú vysoko dôležité pre medzinárodných vodičov a medzinárodné spoločnosti cestnej dopravy, napr. záležitosťami ako sú kvalítne výškolení inšpektori, jednotná interpretácia pravidiel, harmonizovaná klasifikácia priestupkov podľa ich závažnosti a možnosť mať v každej krajine k dispozícii orgán, na ktorý sa môžu v prípade problémov vodiči obrátiť.

3. Konkrétne pripomienky

3.1 Článok 2 (1)

Okrem všeobecných pripomienok ohľadom cestných kontrol na základe ustanovení o pracovnej dobe Výbor poznamenáva,

že čas odpracovaný mobilnými pracovníkmi, ktorí nie sú vodičmi, často nie je zaznamenaný na tachografe a nie vždy sa zhoduje s dobou odpracovanou vodičmi.

3.2 Článok 9 (3)

Výbor podporuje základnú myšlienku, že systém primeraných peňažných sankcií – predpokladajúc, že bude platný v rámci celej EÚ – odstráni výhodu plynúcu z priestupku jedného článku dopravného reťazca. Prihliadnuc na komplikácie takého systému, obzvlášť v medzinárodnej doprave, Výbor si napriek tomu myslí, že to je často vodič alebo nákladný dopravca, kto musí zaplatiť pokutu, aj keď výhodu využije niekto tretí. Podľa Výboru týmto vzniknú značné právne problémy: môže sa stať, že vodič prekročí povolený jazdný čas, aby sa dostal domov namiesto toho, aby strávil predpísanú dennú prestávku na diaľnici v blízkosti svojho bydliska alebo prekročí stanovenú dobu, aby sa stihol napr. nalodiť na trajekt namiesto toho, aby dlhé hodiny čakal na ďalší. V prvom prípade plynú výhody len pre vodiča, ale v druhom prípade pre všetky články dopravného reťazca. Právny základ na pokutovanie dopravcu v takomto prípade je však podľa Výboru veľmi obmedzený. Výbor predpokladá značné námietky a možné narušenie konkurenčného prostredia, ak členským štátom bude umožnené zavádzať túto základnú myšlienku podľa vlastného uváženia. Výbor preto odporúča, aby sa dosiahla dohoda o detailnejších pravidlách Spoločenstva, ktoré by určili situácie, za ktorých by sa mohli ukladať finančné sankcie tretím stranám, harmonizujúc tieto pokuty a zosúladujúc dôkazy požadované na uloženie takých pokút.

3.3 Článok 9 (4)

Výbor má k tomuto tri námietky:

— Denný jazdný čas sa často prekračuje o viac ako 20 % kvôli okolnostiam, ktoré sú mimo kontrolu, ako napr. dopravné zápchy, práce na cestách, nehody atď. Dvadsaťpercentná hranica by sa mala vzťahovať len na prípady, kde sa limit prekračuje „opakovane“.

— Denné a týždenné odpočinkové prestávky sú v návrhu Komisie definované ako doba určitého minimálneho trvania. Keďže toto sú definície, nedá sa hovoriť o časovom rozpätí. Pravidlá Komisie sa v tejto záležitosti nezhodujú a preto by Komisia mala presne určiť minimálne trvanie odpočinkových prestávok v osobitnom článku, tak ako v súčasnom nariadení 3820/85.

— Článok 12 nariadenia 3820/85 (digitálne tachografy) umožňuje za určitých okolností porušovanie pravidiel. Toto nariadenie totiž neumožňuje záznam týchto porušení. Výbor sa domnieva, že navrhované nariadenie musí tento fakt zohľadniť.

3.4 Článok 16

Okrem všeobecných pripomienok ohľadom nedostatočných kapacít na kontrolu vozidiel a okrem závislosti mnohých členských štátov na inštalácii digitálnych tachografov do väčšiny vozidiel na to, aby zaistili vykonávanie nového minimálneho počtu kontrol, a tiež vzhľadom na mnoho nejasností okolo dátumu inštalácie digitálnych tachografov Výbor navrhuje, aby trojpercentná minimálna hranica uvedená v návrhu vošla do platnosti až o dva roky po zavedení digitálnych tachografov. Inak Výbor schvaľuje navrhnutý dátum (1. január 2006), ktorý umožní členským štátom pripraviť sa na harmonizáciu a spoluprácu.

3.5 Výbor vyzýva Komisiu, aby na európskej úrovni začlenila sociálnych partnerov do prác Výboru, ktoré navrhuje zriadiť.

4. Zhrnutie a závery

4.1 Výbor plne schvaľuje ciele návrhu Komisie. Pokladá kvalitné kontroly za účinné spojivo reťazca začínajúceho prijatím dobrej legislatívy a končiaceho účinnými finančnými sankciami. Výbor je toho názoru, že návrh je z väčšej časti prijateľný.

4.2 Výbor však zastáva názor, že sa musí viac zohľadniť súčasná kapacita strojových zariadení členských štátov na vyko-

návanie kontrol a na ne uvalené obmedzenia. Preto odporúča, aby sa na prechodnú dobu minimálna frekvencia kontrolovaných najazdených dní vo firemných priestoroch stanovila na 40 %.

4.3 Výbor súhlasí s návrhom Komisie, podľa ktorého by sa kontroly vykonávali na 3 % odpracovaných dní. Toto poskytne dobrý obraz o tom, do akej miery dopravné spoločnosti vo všeobecnosti dodržiavajú tieto pravidlá, čím sa umožní identifikovanie a stíhanie tých, ktorí ich obchádzajú. Ďalšie zvyšovanie percenta kontrolovaných dní by už potom nebolo potrebné.

4.4 Výbor podporuje základnú myšlienku systému primeraných finančných sankcií, ktoré znemožnia užívanie výhod vyplývajúcich z porušenia niektorého článku dopravného reťazca. Tieto pokuty – zavedené v rámci celej EÚ – by mali položiť právny základ na trestanie iných osôb ako vodičov a (alebo) dopravcov.

4.5 Vzhľadom na mnoho národných a medzinárodných výnimiek v oblasti pracovnej doby Výbor navrhuje, aby nateraz cestné kontroly odpracovaného času do Prílohy 1, časť A neboli zahrnuté.

Výbor pokladá za logické, aby sa pri cestných kontrolách vodičov, ktorí nie sú príslušníkmi členského štátu EÚ a riadia vozidlo s poznávacou značkou členského štátu EÚ overovalo, či majú požadované vodičské osvedčenie.

Brusel, 3. júna 2004

Predseda

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Roger BRIESCH